

PULSUL GEOSTRATEGIC

Publicație lunară-bilingvă de analiză geopolitică

Moto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii" I. L. Caragiale

Maratonul electoral global imprevizibil și ierarhia puterilor mondiale

Turcia - tot mai vocala exprimare a visului otoman

Tabla de șah a Siriei: toți jucătorii greșesc!

Perit-au trolii pro-Kremlin?

Vă recomandăm să citiți:

Anuarul SIPRI 2017

Contribuții speciale (în ordine alfabetică)

Adrian CONSTANTINESCU

Doctor în economie internațională și master în drept internațional public

Cercetător științific și șef de sector la Institutul de Economie Mondială, reprezentant permanent adjunct și negociator șef rezident al României la GATT/OMC, apoi diferite funcții în diplomatie până la Ambasador în Regatul Suediei și Republica Macedonia. Autor și co-autor a circa 20 de cărți.

Adrian SEVERIN

Născut în martie 1954, a avut o evoluție politică deosebită după 1989. Astfel a fost ministru al afacerilor externe 1996-1997, deputat în Parlamentul României în 1990, apoi între 1992-2007. De la 1 ianuarie 2007 a fost ales membru ale Parlamentului UE. Raportor special ONU pentru drepturile omului în Belarus și membru PACE între 1993-2007 și 2003-2007.

Un politician de talent, care probabil nu a găsit cea mai bună conjunctură pentru a progresa mai mult la nivel național și european.

Andrei KORTUNOV

Director General al Consiliului pentru Afaceri Externe al Rusiei (RIAC)

Absolvent al Institutului de Stat pentru Relații Internaționale din Moscova (MGIMO), studii post-universitare la Institutul pentru studii SUA și Canada și Academia de Științe a URSS. Este doctor în istorie. A fost Director Adjunct al Institutului pentru studii SUA și Canada. Fondator și prim președinte al Fundației pentru Științe Publice din Moscova.

A predat politica externă a Rusiei la Universitatea din Miami (SUA) și la Colegiul Lewis&Clark din Potland (Universitatea California).

Autor a peste 120 de publicații dedicate analizei relațiilor Sovieto/Ruse – Americane, securitate globală și politica externă și internă a URSS și Rusia.

Anis. H. BAJREKTAREVIĆ

Prof. (FH) Dr. Anis Bajrektarevic, Acting Deputy Director of Studies EXPORT EU-ASEAN-NAFTA Professor and Chairperson International Law and Global Political Studies University of Applied Sciences IMC-Krems AUSTRIA

Fost diplomat de carieră în Bosnia Herțegovina (la începutul anilor '90), este membru al Institutului Internațional IFIMES, autor a zeci de prezentări, discursuri, seminarii, colocvii, ca și a numeroase evenimente publice (mese rotunde, excursii de studiu etc).

Dan DUNGACIU

Director - Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române

Master în politologie, doctorat în sociologie, cu numeroase stagii în străinătate la instituții prestigioase din Marea Britanie, SUA, Austria, Grecia, Italia. Fost secretar de stat în MAE România și consilier al președintelui Republicii Moldova pentru integrare europeană. Autor și coautor a numeroase articole, studii și cărți. Președintele Fundației Universitare a Mării Negre.

Anton COSTESCU

Orientalist și specialist în relații economice internaționale

Fost ministru consilier (relații economice) cu activitate de peste 30 de ani în Orientul Mijlociu. Unul dintre cei mai fini cunoscători ai lumii arabe.

Dieter FARWICK

Senior Vice-Președinte World Security Network Foundation

General de brigadă (ret), fost consilier al lui Manfred Woerner, fost Șef al Operațiilor la Cartierul general NATO și al serviciului de informații al armatei germane. Este membru al Institutului Internațional de Studii Strategice (IISS) - Londra. Autor a șase cărți de geopolitică și securitate, numeroase articole și analize.

Dorian VLĂDEANU

Cercetător științific principal gr.I în cadrul Academiei Române. Profesor universitar asociat.

Licențiat în economie și automatizări și calculatoare, doctor în economie, autor a peste 100 de lucrări în domeniul macroeconomiei. A elaborat prima strategie în domeniul serviciilor publice comunitare la nivel național.

Autor, coautor și coordonator a primei generații de legislație realizate de Guvernul României în serviciile publice (2002-2004).

Emilian M. DOBRESCU

Profesor universitar doctor

Născut în 1954, ocupă de 25 de ani poziția de Secretar Științific al Academiei Române la Departamentul de Economie, Legislație și Sociologie. Este în principal specializat în Integrarea europeană, Managementul general, Economia socială, Sociologia managementului.

Hrant KOSTANYAN

Dr. Hrant Kostanyan este cercetător la CEPS, Senior Expert la Colegiul european Natolin și profesor adjunct la Colegiul Vesalius. Cercetarea sa se concentrează pe instituțiile UE și deciziile acestora, în principal privind Serviciul European de Acțiune Externă (EEAS), Politica Europeană de Vecinătate (ENP) și relațiile UE cu vecinii estici și Rusia.

Iulian FOTA

Născut în 1965, fost Consilier pentru Securitate Națională a Președintelui României. A fost de asemenea adjunct al Secretarului de Stat pentru politica de apărare în Ministerul Apărării, șeful secției de apărare în cadrul misiunii României la NATO și WEU, la cartierul general NATO de la Bruxelles. În 2005 a fost numit Director al Colegiului Național de Apărare al României. Este doctor în științe politice la SNSPA - București, a mai absolvit Colegiul de apărarea NATO - Roma, și Colegiul Național de Apărare - România. Membru al consiliului Centrului European pentru Analize Politice (CEPA) și alte numeroase fundații și instituții internaționale.

Liliana POPESCU

Conferențiar universitar la SNSPA București. A studiat la Universitatea București, Facultatea de Istorie-Filosofie (1982-1986) și în Marea Britanie între 1991 - 1996. A obținut un M.A. (Econ) și un Ph.D. (cu grad A) de la Universitatea din Manchester. A fost consilier al Ministrului Afacerilor Externe și Director (Direcția de Planificare Politică, 1998 - 1999). Actualmente este Prorector al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA) București, cu responsabilități în domeniul relațiilor internaționale. Cea mai recentă carte de autor: *Construcția Uniunii Europene*, București, Ed.C.H.Beck, 2009. Liliana Popescu este editor șef al revistei românești de limbă engleză, *The Romanian Journal of Political Science*.

Contribuții speciale (în ordine alfabetică)

Maksym BUGRIY

Este Visiting Fellow la Jamestown Foundation în Washington D.C. Are a largă experiență ca cercetător și analist la cele mai importante think-tank-uri din Ucraina, inclusiv Institutul Național pentru Studii Strategice.

Mihaiu MĂRGĂRIT

Analist politico-militar, director de proiect în Fundația EURISC - Institutul European pentru Managementul Riscului, Securității și Comunicării

Analist politico-militar de finețe, autor al mai multor studii și articole apărute în presa de specialitate și presa civilă privind armata, cercetarea strategică, strategia de securitate națională, serviciile de informații și democrația, integrarea în NATO, etc.

Murray HUNTER

Profesor asociat la Universitatea Malaysia Perlis

Antreprenor, consultant, profesor și cercetător de 30 de ani în mediul de afaceri din zona Asia-Pacific. Membru editorialis a nouă jurnale academice internaționale și face parte din consiliul consultativ al "Diplomatic Insight", "4th Media", precum și al "Addelton Academic Publishers" din New York.

Sergiu MEDAR

Atașat militar la Washington, Șef al Direcției Informații Militare, apoi al Direcției Generale de Informații din Ministerul Apărării, pentru ca, în finalul carierei, să fie Consilier Preșidențial pentru Securitate Națională la Președinția României. În calitate de profesor universitar, se preocupă în continuare de problematica securității naționale și a serviciilor de informații. Autor al numeroase studii și comunicări pe probleme de securitate națională, al cărții "Diplomația apărării" și coordonator al volumului "Informațiile militare în contextul de securitate actual" -2006. În prezent abordează aspecte legate de "Managementul securității companiilor".

Vladimir SOCOR

Senior fellow la The Jamestown Foundation și Eurasia Daily Monitor

Analist politic pe probleme est-europene, îndeosebi ale fostelor republici ale URSS și actualul spațiu al CSI, specializat pe probleme politice, conflicte etnice și resurse energetice. Senior fellow la Institutul de Studii Strategice și Politice Washington, autor a numeroase articole și comunicări publicate în Wall Street Journal, alte publicații prestigioase. Este frecvent guest lecturer la Harvard University - National Security Program la Kennedy School of Government și membru al Euro-Atlantic Security Study Group.

Marian RIZEA

Ofiter de contra-informații economice (colonel în rezervă), este prof.univ.dr.ing. la Universitatea Ecologică din București, cadru didactic asociat al Universității de Petrol și Gaze Ploiești, membru titular al DIS-CRIFST Academia Română, are expertiza în domeniul asigurării securității informațiilor clasificate, a infrastructurilor critice energetice și a protecției mediului, analizei de risc și studiilor geopolitice, este autor/coautor, a 17 cărți și peste 250 articole de specialitate publicate în reviste din țară și străinătate.

Mihnea CONSTANTINESCU

A fost Șef al Cabinetului Primului Ministru și Consilier de Stat în cinci guverne, Șef de Cabinet și Consilier al ministrului român de externe, Purtător de cuvânt al Guvernului României și Sub-Secretar de Stat pentru Informații Publice. Doctor în inginerie nucleară, bursă în management la Universitatea Tennessee și trei tipuri de cursuri la Kennedy School of Government de la Universitatea Harvard. Membru fondator al Institutului Aspen - România și al Asociației "Casa NATO". A îndeplinit diferite misiuni internaționale la Bagdad, OSCE și în Georgia.

Paul SÂNDULESCU

Om de afaceri și investitor în instrumente financiare speculative. Licențiat în comerț internațional, cu experiență vastă în activitățile de import-export, comerț, turism și speculații financiare. Pasionat de analiză investițională și geo-strategică.

Simion COSTEA

Conferențiar universitar doctor la Universitatea de stat "Petru Maior" Târgu Mureș

Doctor în istorie, "Profesor Jean Monnet" de integrare europeană acreditat de UE, laureat al Premiului Academiei Române pentru opera de istoric al integrării europene. Redactor șef al revistei "L'Europe unie" din Paris, autor și coautor a numeroase cărți, studii și articole.

Vasile DÂNCU

Născut 25 noiembrie 1961, este un politician român, de profesie sociolog. Profesor la Facultatea de Sociologie a Universității București, dar și la Facultatea de Sociologie și la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca. Este fondator al Revistei SINTEZA – revistă de cultură și gândire strategică. Este președintele și proprietarul Institutului Roman pentru Evaluare și Strategie (IRES) A publicat peste 10 cărți de autor și numeroase alte articole.

Vasile PUȘCĂS

Profesor universitar dr. la Universitatea Babeș Bolyai Cluj-Napoca

Predă cursuri de istorie contemporană, relații internaționale și negocieri. A lucrat în diplomație la New York și Washington D.C, apoi a fost membru al Guvernului și negociator șef pentru aderarea României la Uniunea Europeană, Șef al Departamentului pentru Afaceri Europene în Guvernul României, membru al parlamentului. Consultant pentru numeroase societăți române și străine, autor a numeroase cărți. Membru în conducerea mai multor organizații profesionale internaționale, predă la prestigioase instituții de învățământ superior din străinătate.

Yuriy RADKOVETS

Vice-președinte al Centrului de Studii Geopolitice "Borysfen Intel", doctor în științe militare, profesor asociat, general-locotenent (ret.).

I. EDITORIAL

7 Amenințarea nucleară și "noile" arme ale lui Putin
- **Corneliu PIVARIU**

II. Actualitatea geostrategică mondială

8 Maraton electoral global imprevizibil și ierarhia puterilor mondiale în „Era Trump”
- **Mihaiu MĂRGĂRIT**

18 Bruxellesul trebuie să accepte o politică comună a UE pentru migrație
- **Giles MERRITT**

19 Invenția fake news
- **Vasile Sebastian DÂNCU**

23 Testează Armenia un nou concept de politică externă?
- **Eduard ABRAHAMYAN**

25 Un ASEAN comun – omonimul UE din Asia: amintiri noi, răni vechi
- **Rattana LAO**

27 Să punem capăt politicilor mărunte pentru a putea configura o politică externă corespunzătoare pentru UE
Giles MERRITT

27 Strategia Comisiei Europene pentru zona Balcanilor

de Vest. Cruciada birocraților
- **Zlatko HADŽIDEDIĆ**

III. Principalele elemente ale situației din Orientul Mijlociu**31 PUNCTE DE VEDERE**

Turcia - tot mai vocala exprimare a visului otoman
- **Corneliu PIVARIU**

32 Șapte ani de “primăvară arabă”: ce s-a schimbat în Orientul Mijlociu?
- **Dinu COSTESCU**

34 Islam și arabitate
- **Dumitru CHICAN**

36 Lumea arabă: între starea de conflict și coexistență
- **Dinu COSTESCU**

39 A fi sau a nu fi: “marea afacere” palestiniană
- **Munir SALAMEH**

42 Siria după Soci: America se întoarce
- **Dumitru CHICAN**

44 Între vechea și nouă gardă: cine conduce Siria?
- **Dumitru CHICAN**

51 Tabla de șah a Siriei: toți jucătorii greșesc
- **Dumitru CHICAN**

53 Pacea siriană văzută prin ochelarii lui Erdogan
- **Maher NABOULSI**

56 Relațiile Turcia – Uniunea Europeană: între economie și “allah ekber”
- **Reza SHAHRESTANI**

59 PATA DE CULOARE
Logica Învierii Domnului
Gheorghe COLȚEA

IV. Serviciile de informații în secolul XXI și problemele de

62 Federația Rusă continuă cursa înarmărilor la Marea Neagră
- **Octavian DUMITRESCU**

66 Conferința pentru Securitate de la München – 2018
- **Paul SÂNDULESCU**

69 Perit-au trolii pro-Kremlin?
- **Nicolae ȚÎBRIGAN**

V. Tehnologii și echipamente cu întrebuințare militară, noi sisteme de arme

75 Proiectul Scorpion francez
- **Cornel VAIDA**

76 Proiectul Scorpion german
- **Cornel VAIDA**

VI. Apariții editoriale, studii, materiale noi

77 România - subiect sau obiect al geopoliticii? "Lista lui Severin" pe înțelesul tuturor, autor **Adrian SEVERIN** prezentată de **Cornel VAIDA**

78 SIPRI ANUARUL 2017. Armamente, dezarmare și securitate internațională, prezentată de **Cornel VAIDA**

22²⁷
MAI 2018

SCIENTIFIC RESEARCH AND EDUCATION IN THE AIR FORCE

ORGANIZAT DE ACADEMIA FORȚELOR AERIENE „HENRI COANDĂ”, SUB EGIDA
MINISTERULUI APĂRĂRII NAȚIONALE ȘI A MINISTERULUI EDUCAȚIEI NAȚIONALE

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

ÎN COLABORARE CU:

UNIVERSITATEA TRANSILVANIA
DIN BRAȘOV

AKADEMIA OBRATNYKH SIL
MILANA RASTISLAVA STEFANIKA

A 20^A EDIȚIE

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ

ÎN PARTENERIAT CU UNIVERSITATEA TRANSILVANIA DIN BRAȘOV
ȘI CU ACADEMIA FORȚELOR ARMATE „GL. M.R. STEFANIK” DIN SLOVACIA

22 - 23 MAI 2018

LA SEDIUL ACADEMIEI FORȚELOR AERIENE „HENRI COANDĂ”, STR. MIHAI VITEAZU NR.160, BRAȘOV

MARȚI, 22 MAI 2018

ÎNCEPÂND CU **ORA 10.00**

DESCHIDEREA FESTIVĂ

SECȚIUNEA PLENARĂ:

dr. ANTONIA COLIBĂȘANU, analist,
Geopolitical Futures, Austin, Texas, SUA

dr. ANIS H. BAJREKTAREVIC,
profesor universitar, Institute for
Modern Political History Analyses, Viena

ÎNCEPÂND CU **ORA 18.00**

DINEUL OFICIAL

MIERCURI, 23 MAI 2018

ÎNCEPÂND CU **ORA 8.00**

LUCRĂRI PE SECȚIUNI:

- A) SECURITY, STRATEGY,
GEOPOLITICS & CYBERDEFENCE
- B) ENGINEERING SCIENCES
- C) APPLIED MATHEMATICS,
COMPUTER SCIENCES
- D) MANAGEMENT &
SOCIO-HUMANITIES

E) WORKSHOPS

ÎNCEPÂND CU **ORA 18.00**

CONCERT, PIAȚA SFATULUI

SPONSORI:

PARTENERI: PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
BRAȘOV CONSILIUL JUDEȚEAN
BRAȘOV GPF GEOPOLITICAL
FUTURES

PARTENERI MEDIA: TRATAT DE PRESĂ AL
MINISTERULUI APĂRĂRII NAȚIONALE

Semnarea protocolului de cooperare în domeniul academic între Rectorul Academiei Forțelor Aeriene "Henri Coandă" - Comandor dr. Gabriel Răducanu și S.C. INGEPO Consulting - Președinte Corneliu Pivariu

Cauți analize geopolitice?

Te interesează evoluțiile din Orientul Mijlociu?

Cele din zona extinsă a Mării Negre?

Dar problemele actuale de securitate și serviciile de informații în secolul XXI?

Te interesează tehnica militară de ultimă generație?

Vrei să știi care sunt cele mai importante și noi apariții în geopolitică?

Cauți elemente actuale ale evoluției economiei?

Abonează-te la Pulsul Geostrategic

Un an - 12 numere (numeroase Suplimente, Comentarii, Semnale) apariție lunară

On line: plată securizată pe www.ingepo.ro

Transfer bancar: în contul SC INGEPO Consulting SRL RO76BRDEO80SV35412140800 deschis la BRD sucursala Brasov; SWIFT - BRDEROBU, România

Ramburs: (la primirea primului număr, valabil numai pentru România)

Versiunea PDF prin e-mail: 1.198 RON

Versiunea tipărită: 1.255,20 RON

Pentru informații suplimentare sunați la +4 0268 470070; fax +4 0268 47 00 76 sau contactați-ne pe e-mail: office@ingepo.ro; ingepo.vc@gmail.com

Motto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii"—I.L.Caragiale

EDITORIAL

Amenințarea nucleară și "noile" arme ale lui Putin

„În cele din urmă, pacea poate fi obținută numai prin hegemonie sau prin echilibrul de forțe”

Henry A. Kissinger

Corneliu PIVARIU

Sfârșitul celui De-al Doilea Război Mondial a marcat și intrarea într-o cursă a înarmărilor nucleare, după ce SUA au efectuat primul test nuclear la 16 iulie 1945 în Alamogordo - New Mexico. În prezent sunt opt state suverane care au efectuat cu succes detonarea unor focoașe nucleare. Cinci dintre acestea sunt considerate state posesoare de arme nucleare, conform Tratatului de Nepliferare a Armelor nucleare (NPT): Statele Unite, Rusia (ca succesor al URSS), Marea Britanie, Franța și China. Au mai declarat că posedă arme nucleare India, Pakistan și Coreea de Nord, iar printre posesori se crede că se află și Israelul. Au mai dispus de arme nucleare Africa de Sud și unele din fostele republici sovietice (Belarus, Ucraina și Kazahstan).

Pericolul declanșării unui conflict nuclear mondial sau local a fost treptat estompat în perioada Războiului Rece, când SUA au construit aproximativ 70.000 de focoașe nucleare, în timp ce Rusia (URSS) a fabricat circa 55.000. Dacă numărul total de focoașe nucleare active era în 1985 de circa 68.000, în 2016 acestea erau aproximativ 10.100. Dintre acestea, circa 1.800 sunt dislocate de SUA (dintr-un total de 6.800), 1950 de către Rusia (din totalul de 7.000), urmate de Marea Britanie (150/215) și Franța (280/300), în timp ce China dispune de 270 focoașe nucleare, (numărul celor amplasate nu este public).

Ambițiile Federației Ruse sub președinția lui Vladimir Putin, de a redeveni o superputere mondială, au fost subliniate și în discursul anual al acestuia privind starea națiunii, la 1 martie 2018, în care spunea: *“operația (militară n.n.) din Siria a arătat capacitățile crescute ale Forțelor Armate ale Rusiei. În ultimii ani s-a depus o muncă enormă pentru a întări forțele terestre și marina. Echiparea forțelor armate cu armament modern a crescut de 3,7 ori. Au fost adoptate mai mult de 300 de noi modele de echipamente militare. Forțele nucleare strategice au primit 80 de noi rachete balistice intercontinentale, 102 rachete balistice pentru submarine, iar trei submarine strategice Borey și 12 regimente de rachete au fost dotate cu noul sistem de rachete Yars. Numărul vectorilor purtători de arme de înaltă precizie și rază lungă de acțiune a crescut mai mult de 12 ori, iar al rachetelor de croazieră de mare precizie mai mult de 30 de ori”...* Cel mai probabil acest discurs a fost un balon de încercare pentru o parte din media străină și o gâdilare a orgoliului propriului popor, deși este deja foarte clar că la alegerile prezidențiale de la 18 martie Vladimir Putin va câștiga al patrulea mandat de șase ani ca președinte al Rusiei, devenind astfel cel mai longeviv conducător al Rusiei după Stalin.

Secretarul american al apărării Jim Mattis a declarat, cu câteva zile în urmă, pentru presă: *„N-am văzut nicio schimbare în capacitatea militară rusă și niciunul dintre sistemele despre care vorbește (Putin-n.n.), care se află la ani buni de o definitivare, nu le văd modificând raportul de forțe militare... În cele din urmă ei își pot îngropa toți banii în asta. Nu schimbă cu nimic calculele mele strategice. Am presupus că toate acestea se vor întâmpla cu costuri imense pentru poporul rus” - a mai spus demnitarul american.* În acest sens adăugăm și faptul că cheltuielile militare ale Rusiei sunt cu puțin sub 70 miliarde de dolari/an, în timp ce SUA cheltuiește peste 600 miliarde de dolari/an în prezent.

La rândul său șeful CIA, Mike Pompeo a declarat: *“urmărim și monitorizăm cu atenție toate aspectele... Americanii trebuie să fie liniștiți de faptul că avem o înțelegere foarte bună a programului rusesc”,* a mai precizat acesta.

Experții internaționali au opinii împărțite la cât de reale sunt anunțurile făcute de șeful statului rus. Un recent raport al corporației RAND evidențiază că în ultimul deceniu Rusia a reușit să reducă diferența calitativă și tehnologică față de NATO, în timp ce Rusia își continuă dezvoltarea forțelor sale spre vest, menținând o cantitate importantă de forțe gata de luptă și câștigând o valoroasă experiență de luptă în Ucraina și Siria.

Accentuând programul său de înarmare nucleară Rusia încearcă să reducă cât mai mult decalajul față de NATO și face să crească pericolul izbucnirii, dintr-o eroare, a unui conflict nuclear. Însă, la forța sa nucleară, Rusia adaugă alte elemente noi ale războiului asimetric, cyber și nu în ultimă instanță activitatea tot mai incisivă a serviciilor de informații, care uneori nu a fost suficient contracarată.

Actualitatea geostrategică mondială

MARATON ELECTORAL GLOBAL IMPREVIZIBIL ȘI IERARHIA PUTERILOR MONDIALE ÎN „ERA TRUMP”

Mihaiu MĂRGĂRIȚ

**„Pentru ca răul să
triumfe este suficient**

ca oamenii buni să nu facă nimic”

(Edmund Burke, 1729 – 1797, Anglia-
reprezentant de seamă al conservatorismului).

Alegerile legislative și prezidențiale, deter- minante în configurația strategiilor de politi- că externă naționale

Ordinea mondială actuală trece azi prin schimbări importante. Am putea spune chiar că omenirea se află într-un război politic global continuu, în cadrul căruia tabăra conservatoare se opune celei progresiste. Direct sau indirect, lupta se dă pentru afirmarea actorilor politici statali și identificarea acelor lideri carismatici, capabili a plasa țara pe care o reprezintă pe un loc confortabil într-o altă ierarhie a unui sistem internațional multipolar de putere..

O parte însemnată a schimbărilor de azi s-a produs, ca urmare a scrutinelor naționale care au avut loc în ultimii doi ani, continuând cu prima parte a acestuia, până în prezent. Cu siguranță, și celelate alegeri ce vor urma vor fi influențate îndeosebi de rezultatele din țările puternic dezvoltate economic, militar și cu pondere însemnată în geopolitica internațională. În final, întregul maraton electoral global, care a luat startul și în statele din spațiul euroatlantic, va trebui să introducă în luptă lideri politici puternici. Aceștia trebuie să fie capabili să se confrunte într-un nou context geopolitic și geoeconomic, într-o „arenă de concurență continuă”¹, pentru a proteja interesele naționale în acord cu valorile europene și euroatlantice, precum și pentru a descuraja și răspunde oportun și eficient pe mă-

sura gravității celor mai neașteptate tipologii și forme de provocări, riscuri și amenințări.

În contextul dezbatelor pe tema ordinii mondiale, apreciez că rezultatul scrutinului prezidențial american care a adus la Casa Albă pe miliardarul republican Donald Trump a dat semnalul începutului primelor mari schimbări în domeniul geopoliticii mondiale, al politicilor și relațiilor bilaterale externe, care s-au produs printr-un proces de selecție, de reconfirmare a unor lideri politici vechi și de identificare a altora noi.

Din perspectiva imaginii interne și externe a lui Donald Trump după un an de guvernare, apreciez că nu am greși dacă am vorbi de o nouă eră în relațiile internaționale – *era Trump*. Am în vedere personalitatea sa total atipică ce nu realizează încă diferența specifică între omul de succes în afaceri și actualul lider politic. Are o percepție originală despre politică, despre relațiile cu apropiați politic, parteneri de afaceri și prezumptivi adversari, manifestând franchețe în declarații de intenții și curaj în adoptarea marilor decizii ș.a. Oricum, ne invită să conștientizăm nevoia unei schimbări majore în gândirea, cultura, practica și managementul politic, în organizarea socială și economică a societății, în statornicirea relațiilor bilaterale. Această nevoie rezidă din faptul că, după încheierea Războiului rece, ideologiile de partid au fost incapabile să se adapteze noilor realități ale timpului, unele chiar au dispărut. Pe alocuri, democrația a fost și este invocată numai în bătaia pentru putere și, odată câștigată, agresată cu nonșalanță sau sechestrată de către grupuri de interese mafiote.

Într-un context politic controversat în țara sa, haotic și predominant populist extremist în Europa, alegerea lui Donald Trump ca președinte a

1.Expresia este extrasă din noua *Strategie Națională de Securitate a SUA*, lansată de președintele Donald Trump, comentată în revista *Pulsul Geostrategic*, nr. 251, 252 din 20 Ianuarie 2018.

fost contestată în SUA, privită cu ostentație dar și cu o arecare prudentă în Europa, șantajată subtil de către Moscova, până aproape de limita declanșării procedurii de „impingement”. Totuși, în pofida acestor percepții și în lipsa unei alte oferte curajoase, care să iasă din rutina ierarhiilor de putere învechite și cosmetizate, politica sa la Casa Albă urmează modelul competitivității cu instrumentele celor din afaceri. Lansează conceptul „America First” care, pe plan extern, se poate spune că se impune ca și un reper de analiză în stabilirea algoritmului și aritmeticii elaborării tuturor strategiilor politice naționale incluse în programele electorale. Am în vedere îndeosebi cele ale statelor membre UE și cele ale unor eventuale puteri din spațiul euroasiatic. În aceste țări au fost forțe politice care, în ofertele lor de guvernare și-au propus să convingă electoratul că sunt mai puternice decât populismul partidelor extremiste. Reușita lor face obiectul unei alte analize comparată și exhaustive separate. Aici, însă, problema principală pe termen scurt și mediu rămâne în *a alege între incluziune, toleranță și mai multă democrație* - pe de o parte - și *xenofobie, extremism și orientare spre un regim autoritarist* - de cealaltă parte.

Din totalul examenelor electorale desfășurate până acum în lume, atrag atenția rezultatele obținute în alegerea liderilor apți pentru a intra în acea luptă de plasare a țărilor lor spre vârful ierarhiei unei noi configurații a sistemului mondial multipolar de putere. Un eventual bilanț al alegerilor care au avut loc până acum ne-ar putea avertiza că populismul a început să ia amploare în Europa. Astfel, la încheierea anului 2017, mai multe scrutine-cheie au fost marcate de scoruri favorabile partidelor extremiste, realizând un maxim record al lor pe durata ultimelor decenii.

Pe cale de consecință, place sau nu, trebuie să acceptăm că ceea ce s-a întâmplat în alegerile prezidențiale, îndeosebi din SUA, Franța, Germania, Federația Rusă, China (alegeri în cadrul partidului unic), în opinia mea, s-au creat premisele apariției protagoniștilor ce vor intra în inevitabila „arenă de concurență continuă”, definită de Donald Trump. Totodată, mai trebuie avute în vedere și alte țări care aspiră la poziția de lider politic regional și, de ce nu, într-un viitor mai

mult sau mai puțin îndepărtat, poate chiar și la o ascensiune în topul medaliaților. Timpul însă va fi cel care va face selecția pentru stabilirea viitoare ierarhii într-o altă posibilă configurație a ordinii mondiale.

Un tandem nou, inedit, Donald Trump și Emmanuel Macron – un produs al maratonului electoral pentru a intra în „arena de concurență continuă”

Alegerile prezidențiale din 2017 în Franța au fost considerate ca fiind cele mai imprevizibile și surprinzătoare din ultimele decenii. Din cei 11 candidați înscrși, reprezentând aproape întregul spectru politic francez, Emmanuel Macron, inițial independent, a fost ales președinte. Doar cu un an înainte, el a construit o mișcare politică, *En Marche*, pro-europeană, dar total diferită de cele tradiționale existente. De fapt, liderul acestei mișcări a câștigat competiția cu *En Marche*, aceasta fiind o grupare politică progresistă, unind abil atât stânga, cât și dreapta eșichierului politic. Apoi, electoratul l-a comparat cu predecesorul său Francois Hollande. Acesta, pe timpul mandatului său, în problemele UE, permanent s-a aflat în trena cancelarului german Angela Merkel și, conștientizând și faptul că avea o imagine publică nefavorabilă, a refuzat să se mai înscrie pe lista candidaților pentru Palatul Élysée. Potrivit relatărilor de atunci ale unui segment important al presei franceze, el a părăsit Palatul cu o etichetă usturătoare: „*a fost cel mai nepopular președinte din istoria recentă a Franței*”. Dar, trebuie să recunoaștem că, din nefericire, Franța lui Hollande a fost o țară sub stare de urgență, fără voia sa. Și, ca urmare, nu trebuie uitat că în afară de marea luptă a lui cu economia, nimic nu a marcat mai mult decât sângeroasele atentate teroriste care au vizat țara în ultimii doi ani ai săi de mandat.

Clasat surprinzător în fruntea listei după primul tur de scrutin, Emmanuel Macron, devenit candidatul partidului său *En Marche*, a intrat în al doilea tur împotriva candidatei Marine Le Pen din partea *Frontului Național* care nu avea șanse reale de a câștiga alegerile. Acest front era mult prea cunoscut în viața politică a Franței, cu

o politică și manifestări publice de extremă dreaptă, din clasa partidelor „*anti-sistem, naționaliste, antisemite și rasiste*”. În plus, Emmanuel Macron a mai fost favorizat și de faptul că Marine Le Pen, în perioada campaniei electorale s-a împotmolit în scandaluri publice cu fostul candidat Francois Fillon care, acreditat la început în sondaje cu cea mai bună șansă de câștig, a fost eliminat din primul tur.

Cu prilejul anunțării rezultatului final al celui de al doilea tur de scrutin, Emmanuel Macron a avut primul discurs în poziția de câștigător care, în esență, în opinia mea, poartă un mesaj asemănător cu al lui Donald Trump, situat în aceeași ipostază: „*Voi apăra Franța, interesele ei vitale, imaginea ei, mesajul pe care îl reprezintă. Îmi iau acest angajament în fața voastră. Voi apăra Europa, destinul comun al popoarelor de pe continentul nostru. În joc e civilizația noastră. Să iubim Franța începând din această seară!*”.

În multe privințe ce țin de personalitate, Emmanuel Macron fiind și el atipic, asemănarea sa cu omologul american, cu certitudine, este dată de angajamentul ferm și explicit față de interesele naționale, cu o singură dar foarte importantă deosebire: *actualul președinte francez se pronunță categoric să apere și destinul comun al popoarelor europene*; Donald Trump însă, a câștigat alegerile și și-a început mandatul promovând *politica izolaționistă* a SUA. Pe parcurs, a mai adus niște corecții acesteia, așa cum a făcut-o recent la Davos. După aproape un an de la instalarea la Palatul Élysée, în raport cu ultimii doi președinți dinaintea sa, se simte o mult mai mare implicare constructivă a lui Macron în problemele UE. Insistă pe reconsiderarea spiritului de solidaritate comunitară pentru mărirea încrederii în Uniune, precum și pe diminuarea numărului euroscepticilor și atenuarea atitudinilor anti-UE care, după Brexit, au generat manifestări din partea altor state membre, potrivit cărora, doresc să rămână în UE, dar cu schimbări radicale în ce privesc principiile de funcționare a acesteia.

În context, din declarațiile și atitudinile tânărului președinte francez se poate observa și o oarecare tentație discretă de a-și asuma poziția de

lider informal al Uniunii, la concurență cu Angela Merkel. Personal, apreciez ca fiind o concurență pozitivă. Fără a argumenta aici necesitatea stringentă a acesteia, menționez doar faptul că starea actuală a UE este precară, chiar dacă factorii responsabili nu o recunosc, ceea ce solicită imperios un nou lider informal, până nu e prea târziu. Am convingerea că o asemenea schimbare, prin concurență loială, ar fi numai în beneficiul UE.

Dar, pentru aceasta, președintele Macron trebuie să se afirme în cadrul Consiliului European printr-un spirit novator și de încredere, pentru a schimba percepția așa zișilor tehnocrați de la Bruxelles cu privire la *Uniunea Europeană extinsă*. O nouă percepție este necesară, deoarece extinderea a generat aroganță față de noii veniți, discriminări, neîncredere, generând euroscepticism, tendințe de ieșire din Uniune și deviații grave de la principiile statornicite de membrii fondatori ai acesteia.

Apoi, președintele Macron trebuie să ofere garanția unei *Europe unite*, acționând ca un lider politic credibil și de mare anvergură, într-o viitoare configurație a ordinii mondiale, favorabilă tuturor statelor membre UE.

Asumându-și declanșarea concurenței, nu cred că aceasta ar putea fi percepută că ar afecta relația de ansamblu a Franței cu Germania, indiferent de persoana care ocupă sau va ocupa fotoliul de cancelar la Berlin. Reconcilierea istorică între cele două țări s-a făcut cu succes. Iar în ceea ce o privește pe Angela Merkel, a avut totuși un comportament, în final, corect față de succesul lui Macron, fiind primul lider politic occidental care l-a felicitat. Spun că în final, deoarece, la început, făcuse lobby pentru cel mai apropiat partener al său din UE, Francois Hollande, până la anunțul refuzului acestuia de a mai candida. E drept că gestul Angelei Merkel, în uzanțele politico-diplomatice are o semnificație formală din partea statelor aflate într-o relație amiabilă. Dar în cazul de față, gestul excede acest formalism prevăzut de protocol și de rigurozitatea proverbială germană, ceea ce elimină din start orice prejudecată de ordin personal, fie ea și numai orgoliu.

În relațiile Franței cu SUA, consider că prima întâlnire între liderii celor două țări, care s-a efectuat în marja reuniunii NATO de la Bruxelles, în luna Mai 2017, a dat semnalul unei noi abordări în folosul ambelor părți. Probabil că și chimismul personal i-a apropiat pe cei doi lideri. Un prim argument îl constituie faptul că, la numai două luni de la această primă întâlnire, președintele Donald Trump a dat curs invitației de a vizita Parisul cu prilejul Zilei Naționale a Franței, pe parcursul căreia a arătat că s-a simțit bine în compania mai tânărului său omolog francez, dincolo de intențiile și interesele deja existente în diversitatea de domenii ale relațiilor bilaterale. Această vizită a fost comentată favorabil și de către presa europeană. Spre exemplu, referirile lui *Deutsche Welle* au apărut sub titlul „În vizită la un prieten: președintele Trump la Paris”. Iar despre Donald Trump se menționa că pe timpul vizitei căuta cuvinte mari, numind Franța drept „primul și cel mai vechi aliat al Americii”.

În pofida tinereții sale, în timpul scurt care a trecut de la preluarea prerogativelor de președinte, Emmanuel Macron a afișat permanent o deplină încredere în sine în raport cu cea mai înaltă demnitate a statului, responsabilitate și eleganță firească tradițională franceză ce emană de la Palatul Élysée - reședințele celor mai puternici oameni ai planetei – ceea ce mă determină să afirm că trebuie să i se acorde șansa și să fie sprijinit pentru a demonstra că poate fi un lider autentic, nu numai pentru Europa.

Așadar, față de cele relatate mai sus, am putea spune că în geopolitica internațională au apărut doi noi lideri politici importanți pe scena geopoliticii mondiale (Donald Trump și Emmanuel Macron), produs al maratonului electoral, diferiți conceptual, atât în ce privește exercitarea gestiunii afacerilor interne și externe ale țărilor, dar pare că pot fi complementari în reconsiderarea valorilor euroatlantice, azi aflate în suferință.

Germania, o țară prosperă, rămâne în „arena de concurență continuă”, cu același lider a’ lat într-o poziție incomodă de imagine.

Fără îndoială, Germania are cea mai mare economie națională din Europa, a patra din lume ca

PIB nominal și a cincea din lume în funcție de paritatea puterii de cumpărare. Prosperitatea poporului german este reală și evidentă în viața de zi cu zi, fiind confirmată și de statisticile oficiale în domeniu.

În ce privește conducerea politică a Germaniei unificate de după încheierea Războiului rece, Angela Merkel s-a remarcat a fi unul din cancelarii de succes, încă de la intrarea sa în politică, avându-l ca mentor spiritual pe marele arhitect al reunificării – Helmut Kohl. Succesul Angelei Merkel este concretizat în cele trei mandate consecutive obținute în funcția cu cea mai mare putere în stat, ceea ce i-a asigurat afirmarea și pe plan extern. Beneficiind de un context politic favorabil determinat de opțiunile și emulația integrării în structurile euroatlantice și europene ce au cuprins popoarele care s-au descătușat de comunism, domnia sa și-a asumat treptat și rolul de lider informal al UE, un reflex probabil răstăcit din istorie.

Ca urmare, după ce a condus destinele țării și, informal, ale UE, pe o perioadă de 12 ani, imaginea sa politică a început să se erodeze. Ca urmare, după o perioadă mare de ezitări, Angela Merkel a decis totuși să participe la scrutinul parlamentar din septembrie 2017 pentru al patrulea mandat de cancelar. L-a obținut însă cu mare greutate. De fapt, sondajele de opinie indicau o scădere uneori dramatică a preferințelor electoratului. Aceasta a fost determinată, în principal, de soluțiile controversate adoptate în problema migranților, considerate de societatea civilă și de adversarii săi din mediul politic intern și extern ca fiind inadecvate, consecințele acestora producând nemulțumiri în rândul unei mari părți a electoratului.

În același timp, în campania electorală, Angelei Merkel i s-au mai adresat și alte acuzații, precum „aroganță” și că ar fi exercitat un „atac împotriva democrației”. Acestea au venit din partea adversarilor săi politici și chiar a partenerilor social democrați de guvernare (SPD) cu care conservatorii (CDU) au constituit și anterior, în 2013, o largă coaliție.

În ce privește personalitatea Angelei Merkel, reiterez și cu această ocazie aprecierea mea, po-

trivit căreia, în poziția de lider informal al UE pe care și-a asumat-o, stilul dictatorial și defectuos de conducere și comportamentul unor personalități aservite politic domniei sale din stafful de la Bruxelles, în frunte cu Jean Claude Junker, dar și cu fostul președinte francez, au destabilizat Uniunea. Această echipă managerială, în opinia mea, poartă răspunderea exclusivă a situației actuale în care se află UE, înregistrând un Brexit realizat de jure și manifestări deschise centrifuge din partea unor state membre. Argumentele în sprijinul acestei afirmații nu le mai repet, ele fiind detaliate într-un număr anterior al revistei noastre. Mă rezum numai la a sublinia faptul că această echipă managerială, la care a fost coopatat și fostul președinte francez, Francois Hollande, a practicat și o politică duplicitară în relația cu liderul rus Vladimir Putin pe problema Ucrainei, favorizându-l. A exercitat permanent, în mod obscur, o politică versus SUA și a vulnerabilizat prin indiferență starea de securitate a statelor membre situate la frontiera de Est a UE.

Pe de altă parte, Brexit-ul pare a fi o problemă despre care s-ar putea cândva să aflăm că Germania nu ar fi fost străină. Este o impresie creată post factum, potrivit căreia ieșirea Marii Britanii din UE a fost lăsată să se concretizeze la voia propagandei și manipulării euroscepticilor britanici față de care echipa managerială menționată mai sus nu a încercat să le contracareze. Iar acum, în raport cu apariția tentativelor similare din partea Poloniei, Ungariei, Cehiei, constatăm firave avertismente ce nu par a fi de natură să determine o revenire a lor la normalitate. Încadrând toate aceste atitudini într-o singură sintagmă, *anti-UE*, și corelându-le, par a fi în acord cu obiectivele strategice ale actualei conduceri de la Kremlin de a destabiliza UE și NATO.

Cele enunțate pe scurt mai sus sunt doar o fațetă a managementul politic al cancelarului german, suficient de evidentă, dar mai puțin comentată în spațiul public. Ele, totuși, au fost percepute ca atare de către electorat care, la momentul potrivit, a sancționat prin vot CDU și pe Angela Merkel, obținând cel mai slab scor din ultimii 68 de ani. Dar, deși partidul s-a situat pe primul loc la alegerile din septembrie 2017, totuși voturile au fost insuficiente pentru a forma guvernul. Din

acest motiv presa germană a considerat că „*victoria CDU/CSU este una amară*”, din cauza scorului obținut de gruparea conservatoare, cel mai slab rezultat din ultimii 70 de ani.

În fața situației existente, CDU a trebuit să inițieze negocieri pentru formarea unui guvern de coaliție. Dar, după eșecul îndelungatelor negocieri și în diferite formule, care s-au prelungit pe durata a aproximativ 4 luni, în cele din urmă, la 9 ianuarie a.c., conservatorii, CDU, au convenit cu social-democrații, PSD, să încheie un „*acord de principiu*”. S-au stabilit condițiile, calendarul și modul de desfășurare a negocierilor în procesul de formare a „*marii coaliții*” guvernamentale. Se menționează că acest acord ar fi pus capăt unei perioade lungi de incertitudini politice în Germania. Dar finalul nu este aici. Pentru a ajunge definitiv la guvernare cu această coaliție, în plus față de negocieri, a trebuit ca fiecare partid component să parcurgă anumite etape ce țin de prevederile Constituției țării, de obligativitatea respectării procedurilor statutelor de partid proprii, precum și de alte legi în domeniul electoral care, în ansamblul lor, consumă și ele timp. Potrivit redactorului de la *Deutsche Welle*, Katharina Kroll, această procedură înseamnă încă patru luni. Nu mai iau în calcul și timpul acordat prin lege Președintelui Republicii pentru a valida noul cancelar și cabinetul rezultat din negocieri. Apoi, teoretic, nu trebuie exclusă situația unui eventual eșec total al tuturor variantelor de negocieri posibile, eșec care ar aduce în discuție și soluția alegerilor anticipate.

Dar în situația politică actuală a Germaniei, guvernarea rezultată din interminabile negocieri și proceduri în cadrul coaliției, numită de mine a „*marilor compromisuri*”, nu cred că Angela Merkel va reuși să-și ducă mandatul până la capăt. Fără alegeri anticipate, Germania rămâne într-un moment critic de instabilitate politică internă. Ea este întreținută de nemulțumiri și insatisfacții în interiorul tuturor grupărilor politice, inclusiv ale celor din „*marea coaliție*”. Partidul Social-Democrat are și el cel mai slab rezultat din toate timpurile - 20,8%. Iar din partea extremei - drepte, constatăm creșterea partidului neonazist, *Afd*, care și-a adjudecat peste 13% din voturi și a intrat în Bundestag pentru prima dată

după cel de Al Doilea Război Mondial.

În concluzie, apreciez că Germania se confruntă cu o criză politică internă majoră, generată de o serie de probleme ce țin numai de managementul politic în plan intern, precum și al UE și nu de situația economică concretă a țării. În această situație apare o simplă întrebare: *Dacă Angela Merkel, în poziția de cancelar rezultată din alegeri și negocieri interminabile nu reușește să armonizeze interesele generale ale propriei țări pentru formarea noului guvern decât după aproximativ opt luni de la alegerile parlamentare, mai poate avea forța să-și asume și de această dată rolul de lider informal al UE, să decidă asupra destinului a 27 de state membre?*

În ce privește Germania, așa cum spuneam mai sus, este o țară prosperă, deține un potențial uriaș ce poate asigura un viitor cel puțin la fel de prosper poporului său. Ca urmare, am convingerea că Europa, statele membre ale UE și nu numai, așteaptă mai mult de la Germania și ar merita și un alt management politic, corect și armonizat cu interesele comunitare, pe fondul respectării valorilor euroatlantice autentice.

China, o „superputere socialistă” mondială în devenire

De-a lungul timpului, China se remarcă nu numai prin caracteristicile demografice și ingeniozitatea poporului, ci și prin ideologia conducătorilor săi, prin rațiunile de cârmuire și de modelare a societății, pe etapele istorice parcurse. Așadar, personalitățile, proeminente sau mai puțin proeminente, i-au conservat puternic identitatea națională. Într-un asemenea context, îl identificăm pe actualul președinte Xi Jinping care, începând cu primul său mandat, a trecut la un puternic proces de consolidare a statului, ca mare putere mondială. El a adoptat politici moderne și eficiente de dezvoltare a economiei și de garantare a acesteia, folosind, fără prejudecăți și cu multă abilitate, toate avantajele oferite de o largă deschidere față de tot ceea ce este nou în relație cu lumea exterioară, în toate domeniile.

Azi, China este apreciată de majoritatea analiștilor de pretutindeni ca fiind o putere mondială

socialistă și poate deveni o „superputere socialistă” cu o influență globală reală. A lansat un master plan numit „*Made in China 2025*”, devenind cel mai mare producător mondial de bunuri de consum ieftine. Acest plan este întocmit pe baza unui model bancar industrial inspirat de industria de tipul 0.6 din Germania și de *Internetul Industrial al bunurilor de consum* din Statele Unite. Politica economică a Chinei este de tipul „*Economia planificată 4.0.*” Teoretic, „*economia 4.0*” este o inițiativă care are drept scop creșterea gradului de însușire a digitalizării, lucrul în rețea, dezvoltarea rețelelor informatice în toate domeniile, precum și creșterea potențialului de afaceri prezent pentru a asigura dezvoltarea viitoare pe termen lung.

China investește foarte mult și în programul său de modernizare militară, având în vedere intenția de a-și extinde puterea, nu numai în regiune, ci și la nivel internațional. Aceasta este abordată ca o problemă de interes major în contextul schimbărilor cu caracter global, într-o nouă configurație a ordinii mondiale. În acest sens, experții *RAND Corporation* pentru Asia de Est, Jeffrey Engstrom și Michael Chase, în 2015, referindu-se la modernizarea Armatei Chineze precizau că misiunile capabilităților operaționale ale acesteia sunt destinate „*să descurajeze sau, dacă este necesar, să contracareze intervenția militară a SUA în regiunea Asia-Pacific*”. Iată însă că, doar după doi ani, în vara anului 2017, potrivit *Reuters*, China a început instalarea primei sale baze militare în străinătate, în Djibouti – Cornul Africii, în urma unor înțelegeri amiabile cu autoritățile acestui stat. Reține atenția și este plin de semnificații faptul că această țară, fiind de interes strategic pentru Occident, găzduiește deja baze militare și ale SUA, Japoniei și Franței, urmare a unor înțelegeri similare. Apoi, un portavion chinez a făcut prima sa vizită în Mediterana. Iar președintele, personal, a impulsionat amplasarea de instalații chineze în Marea Chinei de Sud.

Ambițiile globale ale Chinei vizează și înzestrarea cu nave de însoțire a convoaielor de nave comerciale și escortarea viitoarelor portavioane cu un nou tip de navă de război din categoria PLAN. Aceasta este un distrugător *Type 611* care va

avea, cel mai probabil, și rolul de comandant al forțelor de însoțire pe căile maritime comerciale spre zonele de interes, îndeosebi spre Africa. Un prim exemplar a fost lansat deja în 28 Iunie 2017 și vor urma încă patru similare ce vor fi livrate până în 2020. Numărul total al lor ar urma să ajungă undeva pe la 22 -26 de unități.

În ansamblul schimbărilor petrecute în China, țara poate fi văzută că a trecut de la o „*economie planificată centralizată*” la o „*economie bazată pe piață*”, dar forma chineză de capitalism nu s-a materializat cu structuri politice și sociale similare occidentale. Țara a rămas un stat autoritar care continuă să fie condusă de un sistem unic - Partidul Comunist Chinez (PCC), secretarul general al acestuia fiind în același timp și președinte al Republicii.

Ca urmare, în expunerea lui Xi Jinping la Congresul al 19-lea al Partidului Comunist, din 2017, în dubla calitate, pe linie de partid și, respectiv, de stat, problema economiei Chinei a ocupat un loc important distinct. În același cadru, liderul Xi a fost desemnat pentru un al doilea mandat în funcția de secretar general al partidului și ca președinte al statului. Odată cu acest Congres, poziția și puterea lui Xi ating maximul istoric. Delegații au votat în unanimitate pentru a atașa la Statutul partidului capitolul *!Gândirea lui Xi Jinping asupra socialismului, caracteristicile Chinei pentru o nouă eră*. Strategia mediatică pentru această eră este dată de „*dominația partidului, propaganda inovatoare, influența culturală și globalizarea modelului său de guvernare*”. Efectiv, aceasta înseamnă că viziunea lui Xi pentru China este oficial parte a doctrinei statului. Prin aceste proceduri Congresul îl situează pe Xi *Jinping* în același panteon ca și legendele Partidului Comunist, Mao Zedong și Deng Xiaoping.

Așadar, Xi Jinping deține azi puterea absolută în China. În legătură cu aceasta, Jeffrey Wasserstrom, un istoric chinez de la Universitatea din California, Irvine, citat de *Los Angeles Times*, apreciază că „*este prematur să spunem dacă nivelul de putere al lui Xi trebuie comparat direct cu al lui Mao, sau al lui Deng*”. Alți experți spun că atașarea gândirii lui Xi în Statut, ca ideologie consacrată, îi conferă un vast mandat politic și

înseamnă că ar putea fi la putere mai mult decât majoritatea conducătorilor comuniști chinezi. Alții spun că acest mandat ar fi acordat „*la îngrinit*”. Din această poziție, înțeleg că ideologia sa ar rămâne atașată la Statutul partidului, chiar dacă, din varii motive neimputabile lui, nu ar mai fi președinte. Deci, ar rămâne în Statutul partidului, un mare ideolog în viață, similar poziției avute de Deng Xiaoping.

În ce privesc relațiile externe ale Chinei, rețin atenția cele cu SUA. Ele au fost tensionate și pareau că se vor amplifica imediat cu câștigarea alegerilor de către Donald Trump. Acesta, în decembrie 2016 (înainte de instalarea ca nou președinte), a purtat o discuție telefonică cu președintele Taiwanului, Tsai Ing-wen, sfidând astfel o cutumă diplomatică de aproape 40 de ani. China, nemulțumită, a reacționat imediat. Ca urmare, după instalarea la Casa Albă, sfătuit probabil de consilieri, președintele american a schimbat tonul și, în cursul unei discuții telefonice cu omologul său Xi Jinping, a fost de acord să respecte politica *!o singură Chină*. Cu un răspuns diplomatic la aceste ultime precizări „*reparatorii*” (n.n.) ale lui Trump, președintele Xi i-a transmis explicit și ferm strategia Chinei în relația cu SUA : *!Cred că Statele Unite și China sunt parteneri cooperanți și, prin eforturi comune, putem duce relațiile bilaterale la un nou maxim istoric*”,

În Europa, China are relații economice mult mai dezvoltate cu Elveția și a intensificat eforturile de consolidare a relațiilor bilaterale cu statele Uniunii Europene. Pentru a reflecta profunzimea și amploarea parteneriatului strategic, UE și China au decis, în anul 2010, să consolideze asemenea relații în domeniul afacerilor externe, al problemelor de securitate și al provocărilor globale, cum ar fi schimbările climatice și revenirea economiei globale.

În ultimii ani, China a pus un accent special pe zone aflate la periferia UE, în țări precum Polonia, Ungaria. Constatarea acestor acțiuni a alarmat Consiliul European pentru Relații Externe, acuzând-o că practică o „*abordare selectivă în relațiile cu UE, concentrându-se pe propriile interese directe și formulând propuneri care frecvent*

încalcă normele UE”.

Cu Rusia, relațiile Chinei la această dată sunt foarte bune. Afirmatia este confirmată și de declarația făcută de președintele chinez Xi în interviul acordat înaintea vizitei sale la Moscova în 2017: „*relațiile dintre China și Rusia sunt cele mai bune din istorie*”, adăugând că „*țările sunt parteneri strategici de încredere, ceea ce reprezintă baza tuturor acțiunilor de colaborare în toate domeniile*”.

Rusia lui Putin intră în „arena de concurență continuă” și rămâne cu același produs prefabricat într-un maraton electoral început cu mai multe mandate anterioare.

Rusia lui Putin este acea Rusie rezultată în urma imploziei fostei URSS, primită de la primul președinte rus Boris Elțin, după un proces confuz de coagulare rapidă ca entitate statală, de confruntare, atât din punctul de vedere al frontierelor ce urmau a fi trasate între fostele republici sovietice, cât și al potențialului și mecanismelor economice anterior centralizate la Moscova, ce trebuiau și ele partajate. „*Morișca premiilor*” adoptată de Elțin, până la aducerea lui Vladimir Putin la Kremlin, nu a funcționat. Trebuie să recunoaștem că Putin a fost singurul care a avut forța și abilitatea de a transforma „*Mama Rusia*” într-o putere regională. La început a pus ordine în țară, apoi prin forța militară, la frontiere și în alte zone de interes strategic. Scopul, evident nedeclarat, al politicii sale a fost și rămâne acela de a recâștiga poziția fostei URSS la masa marilor decizii în geopolitica internațională, penetrând în ultimul timp în zona de proximitate a marilor puteri ce aspiră la un loc confortabil în ierarhia unei noi configurații a ordinii mondiale.

Dar, un stat nu poate fi considerat o mare putere globală dacă potențialul militar nu este susținut și de un potențial economic puternic, productiv și performant pe măsură. Ori, din această perspectivă, la această dată, apreciez că „*Noua Rusie a lui Putin*” nu reprezintă o mare putere mondială. Capabilitățile militare moștenite de la fosta URSS, nucleare și de arme convenționale, nu pot fi întreținute și dezvoltate cu actuala economie susținută cu mari eforturi și frustrări din

partea populației. Economic, se bazează mai mult pe exportul resurselor sale naturale strategice folosite ca vârf de lance a diplomației și armă de șantaj în politica sa externă.

Succesul electoral al lui Putin întotdeauna s-a bazat pe faptul că, economic și social, îndeosebi din punct de vedere al nivelului de trai, poporul rus, prin tradiție, s-a mulțumit cu puțin. Iar pe plan politic intern, a avut grijă să-și elimine prin forță principalii adversari. Iar mulțimea celorlalți contracandidați de pe lista oficială au fost înscriși doar din considerente de *décor electoral pretins democratic*.

În rezumat, totuși Putin a realizat cu succes cam tot ceea ce și-a propus pe plan politic, diplomatic și militar extern, dovedind abilități carismatice de lider autentic. Grav pentru echilibrul politic și de securitate internațională este faptul că a reușit să destabilizeze UE, folosind vulnerabilitățile acesteia și a creat premise reale și pentru destabilizarea NATO, în contextul politicii islamiste autoritare a președintelui turc Erdogan.

Ca urmare, Vladimir Putin, sigur pe succesul său pentru al patrulea mandat la președinție, fără o reală concurență, acreditat în sondaje cu o medie de 75% din intențiile de vot, și-a permis să-și depună candidatura din poziția de independent. Aceasta, probabil și pentru a evita un eventual sentiment de monopol în rândul partidului din care a provenit. În fapt, partidele politice pro-Putin și o parte a societății civile reprezentată de o.n.g.-uri i-au asigurat succesul. Pentru a-și afirma concret poziția de independent, cu abilitatea-i cunoscută, Putin a recurs la întâlniri informale cu tinerii și cu reprezentanți ai diferitelor categorii profesionale la locurile lor de muncă, purtând discuții cu un pronunțat caracter social și de lucru, amiabile, fără benere, lozinci sau aplauze regizate.

În ce privesc o.n.g. – urile pro-Putin, se evidențiază *Consiliul Afacerilor Internaționale al Rusiei* (RIAC), unul dintre instrumentele diplomatice publice, un *think-tank* academic și diplomatic care contribuie la eforturile de putere a Rusiei. Raportul *Grupului de lucru pentru prognoză* al acestuia, intitulat *Politica externă a Rusi-*

ei:privind spre 2018², apărut în nr. 36 pe site-ul RIAC chiar în timpul campaniei prezidențiale nu poate fi o întâmplare editorială. Incontestabil, se păstrează caracterul de cercetare științific al raportului. Dar prin structură și conținut adecvat, precum și aducerea în discuția publică a unui subiect de mare interes al momentului, în opinia mea raportul pare a avea o destinație precisă, asumându-și rolul de document al programului electoral, al candidatului Vladimir Putin. Iată structura, care acoperă complet cerințele capitolului de politică extenă, al unui program electoral: *Un nou ciclu al politicii externe ruse ; Politica externă amenințări și riscuri; Oportunități cheie de politică externă; Rusia și Occidentul ; Rusia și Orientul Mijlociu; Rusia și Asia-Pacific ; Rusia și statele post-sovietice.*

De fapt, autorii, încă de la început, au avut grijă să ne spună că *„ideile și concluziile furnizate în acest raport vor fi utile autorităților ruse atunci când iau decizii de politică externă”*. Ori, în perioada apariției raportului, alegerile prezidențiale captase atenția publică, iar decizia politică se lua numai de o singură persoană – președintele în funcție Vladimir Putin. Iar opțiunea de a candida ca independent îl ține departe de așa zisa luptă electorală din Rusia.

În plus, autorii mai afirmă că *„raportul reprezintă o abordare sistemică pentru a identifica cele mai importante domenii ale politicii externe a Rusiei pentru 2018, precum și principalele amenințări și oportunități pentru țară pe plan mondial”*. Este suficient de evident faptul că prin conținut, raportul nu ne prezintă o abordare analitică de amploare, cu un pronunțat caracter științific, ci mai mult o sinteză a liniilor directoare recomandate a sta la baza politicii externe, trădând astfel caracterul programatic pe termen scurt și mediu și o adresabilitate către marea masă electorală.

Din perspectiva temei noastre, autorii recunosc faptul că alegerile prezidențiale ruse din 2018 au fost planificate astfel încât să coincidă cu ciclurile politice din mai multe țări, inclusiv din China, Statele Unite și din mai multe state din UE și din Orientul Mijlociu. Iar afirmația că ele *„marchează începutul unui nou ciclu al politicii externe pentru*

F. Rusă” este o apreciere aproximativ similară cu a președintelui american care, în aceleași circumstanțe, prevedea intrarea într-o *„nouă eră în relațiile internaționale”*, numită de noi mai sus *„era Trump”*.

Din conținutul raportului, mai constatăm că este pentru prima dată când specialiștii ruși afirmă deschis că *„înapoierea economică este o amenințare din ce în ce mai mare pentru suveranitatea Rusiei, îngustând astfel fereastra de oportunitate în politica externă”*. Deci, înapoierea economică a Rusiei este percepută doar ca o amenințare. Însă, evită să se refere la faptul că starea economiei ruse, așa cum o caracterizează în text, nu o corelează cu potențialul militar ca să-i confere statutul de putere la care aspiră și nici măcar nu-l poate susține la nesfârșit. Totuși, potențialul militar rus reprezintă un arsenal considerabil de armamente nucleare și convenționale. Ca urmare, în opinia mea, expresia din text privind *„îngustarea ferestrei de oportunitate în politica externă”* este evazivă, o *„umbrelă”* pentru a escamota caracterul agresiv al politicii externe a Rusiei, în contextul aspirațiilor ei de putere globală.

Analiza celor mai importanți specialiști în domeniu, reuniți la RIAC, cu mare influență asupra construcției politicii externe a Rusiei emanată de la Kremlin, pleacă de la aprecierea potrivit căreia dimensiunea occidentală a politicii externe a Rusiei a fost în 2017 cea mai problematică, urmare a acuzațiilor ce i-au fost adresate privind, în principal:

- *Presiunea sporită a sancțiunilor asupra Rusiei;*
- *"Interferența" (acuzarea Rusiei- n.n). în alegerile generale în țările occidentale.*

În ce privește proiectarea relațiilor cu Occidentul, raportul estimează un set de provocări și amenințări la adresa Rusiei ce trebuie luate în calcul în viitor, din care menționez:

- *O campanie de presă anti-Rusia în perioada premergătoare alegerilor prezidențiale și o campanie de diminuare a legitimității sistemului politic rus;*

- *Situația din Ucraina;*
- *Proliferarea regimului de sancțiuni asupra Rusiei;*
- *Formarea unui regim de sancțiuni "multivitează";*
- *Degradarea relațiilor cu UE și NATO.*

Față de dimensiunea occidentală a provocărilor și amenințărilor cu care s-a confruntat în 2017, se consideră că politica externă a Rusiei pentru 2018 ar trebui să prevadă sarcini punctiforme corespunzătoare, privind:

- *Dezvoltarea unui dialog cu UE ca parte a "cooperării selective";*
- *Stabilizarea relațiilor cu SUA ("gestionarea confruntării");*
- *Restaurarea treptată a unui dialog la diferite niveluri și în diverse formate;*
- *"Dezghețarea" cooperării și căutarea de forme alternative de interacțiune;*
- *Prevenirea tensiunilor de escaladare și lucrul împreună pentru a reduce „ostilitatea retorică”;*
- *Menținerea și dezvoltarea potențialului de descurajare și amenințare în raport cu focarul de islamizare din Orientul Mijlociu. ș.a;*

În același timp, autorii raportului consideră că Rusia trebuie să-și consolideze rolul de putere globală responsabilă, ajutând la rezolvarea problemelor comune de securitate. În acest sens, în 2018 se simte nevoia unei abordări urgente a unei serii de provocări și amenințări, cum ar fi:

- *Perturbarea sau stagnarea procesului de pace în Siria, ca urmare a contradicțiilor între actorii externi implicați. (Rusia, SUA și Turcia cu problema ei kurdă și influența Iranului în regiune);*
- *Întoarcerea luptătorilor statului islamic în Rusia și în statele post-sovietice;*
- *Agravarea situației din Afganistan datorită consolidării situației Statului*

Islamic;

- *Deteriorarea situației din Yemen;*
- *Încercări militare pentru rezolvarea crizei din Libia;*
- *Amenințările SUA că se retrag din acordul nuclear cu Iranul”;*

Față de ceea ce se s-a întâmplat în Rusia până acum, la care am făcut scurte referiri mai sus, nimeni nu ar putea afirma că țara este condusă pe un drum care ar conduce spre democrație. Ideea lui Putin conform căreia „puterea verticală trebuie să fie supremă, guvernul trebuind să funcționeze ca un ceas elvețian și că toți cei și toate trebuie să trăiască sub dictatura legii nu este decât o schiță rapid creionată. Totul depinde de cine se va ocupa de detalii”.³ Până acum, constatăm că Putin rămâne țarul dorit de „norod”, va continua să se ocupe singur și de detalii, dar nu va ieși din modul personal în care înțelege adevăratele valori ale democrației.

În concluzie, maratonul electoral, invocat în titlul acestui material, după cum rezultă din abordarea lui, rămâne imprevizibil, cu lideri politici noi și vechi, aflați într-un parcurs personalizat de afirmare, atât prin gândire politică, atitudine, cât și prin pragmatism și dinamism în acțiune. Toți vor intra în acea „arenă de concurență continuă”, concept schițat și lansat de Donald Trump, până acum puțin detaliat de specialiștii săi și la fel de puțin comentată public. Acest concept s-ar putea să fie marea miză a luptei din arenă, cu conotații în configurația ordinii mondiale.

3. *Putin și noua Rusie*, Michael STURMER, Editura „Litera Internațional” București.

Giles Merritt este Fondator și Președinte Prietenii Europei

Comisia UE va reîncepe în curând discuțiile aprinse în legătură cu imigrația. Rămâne de văzut dacă aceste discuții se vor desfășura în mod timid sau aprins. În următoarele săptămâni se așteaptă prezentarea conceptelor „Autorității Europene pentru Forța de Muncă”, un instrument nou și puternic care nu se referă în mod specific la migrația forței de muncă, deși obiectivele sale includ în mod evident grăbirea stabilirii imigranților și identificarea de locuri de muncă pentru ei.

Jean Claude Juncker, Președintele Comisiei, a semnalat această inițiativă aproape ca o remarcă făcută în șoaptă în momentul în care a prezentat discursul anual de stare a națiunii în luna septembrie. Între timp nu au mai apărut detalii în legătură cu „administrarea mai bună a situațiilor transfrontaliere” și cu „promovarea oportunităților oferite de piața europeană a muncii atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru muncitori”.

Va trebui să așteptăm ca să vedem ce fel de mandat își propune să ofere Comisia acestei noi structuri și care vor fi reacțiile din partea statelor membre ale UE.

Ideea unei noi „autorități” ar putea inflama și mai mult schema de repartizare în continuare nesoluționată complet de către Bruxelles a refugiaților, sau, în cazul în care va fi abordată cu abilitate, ar putea ajuta la crearea unui cadru nou pentru abordarea problemei migrației în Europa.

Politicienii și planificatorii din întreaga Europă încep să înțeleagă faptul că tendința ridicată de pensionare și cea scăzută a fertilității înseamnă că forța de muncă activă din UE situată la un nivel de 240 de milioane de oameni în prezent va ajunge în 25 de ani la 30 de milioane și poate

Bruxellesul trebuie să accepte o politică comună a UE pentru migrație

chiar mai puțin. Acest lucru înseamnă o mare pierdere la nivelul taxelor veniturilor și a consumului, precum și o povară suplimentară în domeniul sănătății și a pensiilor.

O productivitate sporită și piețe ale muncii mai eficiente vor fi de ajutor, dar o soluție mai evidentă ar fi mai mulți imigranți.

Comisia a previzionat în mod tacit acest lucru de ceva timp, dar s-a ferit să îl publice de teama exacerbării valului de refugiați către Europa. Se îndreaptă, însă, către o politică a migrației comune, iar oficialii europeni încearcă să identifice metode prin care să depășească blocajul dintre guvernele UE în legătură cu planificarea repartizării refugiaților. Această direcție a fost propusă de către Bruxelles în lumina „crizei migrației” din 2015-2016, dar năruită de către blocul Visegrad de state Europene centrale și estice.

Comisia ar trebui să se concentreze pe o abordare mai constructivă și mai voluntară, care să meargă dincolo de cotele de repartizare. Statele membre ar trebui să stabilească un acord cu privire la responsabilitățile și prerogativele imigrației. Acest lucru ar ajuta la stabilirea parametrilor pentru acțiune comună la nivelul UE.

În acest cadru, ar fi necesar un acord pentru politici mai flexibile, astfel încât statele membre să poată decide care sunt problemele de care se pot ocupa în mod individual. Accentul pe acțiunea voluntară ar reasigura guvernele că Bruxellesul a abandonat o repartizare rigidă a refugiaților.

La nivel financiar, Comisia are în vedere un fel de „Mecanism European de Solidaritate” pentru a împărți costurile investițiilor în preluarea, cazarea și educarea migranților. Acest lucru ar acoperi costurile suplimentare precum cele de susținere a politicilor de dezvoltare pentru Africa. Concepția Bruxellesului este că statele UE mai sărace – în mod deosebit scepticii de la Visegrad – ar prefera să contribuie „de bună-voie” la noua strategie privind migrația oferind echipament și personal inițiativelor relevante.

Comisia se poate aștepta la o luptă acerbă pentru că, până în prezent, populiștii au câștigat toate luptele în legătură cu imigrația. Bazându-se pe teama că Europa va fi „invadată” de oameni nelegiferati, dintre care unii pot fi chiar jihadiști, oponenții migrației au promovat necesitatea construirii de ziduri în locul integrării noilor veniți.

Acest lucru nu va rezolva nevoia de forță de muncă a Europei sau presiunea extremă exercitată de explozia de populație atât în Africa, cât și în lumea arabă. Nevoia de o strategie chibzuită pe termen lung pentru migrația pan-europeană este evidentă și trebuie să fie susținută de către Comisie mult mai ferm și mai convingător decât până acum.

Între timp, un aspect interesant este că politica migrației la acest moment este în mare măsură în mâinile Greciei. Promovarea D-lui Paraskevi Michou ca și Director General pentru Migrație și Afaceri Interne înseamnă că atât dânsa, cât și Comisarul acesteia, Dimitris Avramopoulos, sunt de aceeași naționalitate. Să sperăm că obișnuința de la nivel intern nu va influența activitatea Comisiei atunci când va cere o nouă abordare a UE cu privire la spinoasa problemă a migrației.

Articolul a fost publicat inițial de către Prietenii Europei, www.friendsofeurope.org și republicat prin amabilitatea autorului.

Invenția fake news

Vasile Sebastian DÂNCU

Uneori, privind societatea contemporană, tot mai desprinsă de carte și de cultura scrisă, am tot mai acut senzația că este o societate fără

memorie. O societate candidă, care se miră, parcă, în fiecare zi, bucurându-se sau oripilându-se de foarte multe lucruri care sunt vechi de sute, dacă nu chiar de mii de ani. Privit în mod grosier, ar fi vorba despre „știri false”, adică minciuni ordinare, invenții prin care presa intoxică opinia publică de la începuturile ei. Totuși, marii teoreticieni ai fake news ne avertizează, prin zeci de studii recente, savant construite sau doar superficiale, că este un concept destul de complicat, că are multe fațete. Înțelegem, a apărut în campania electorală americană, deci va avea, cu siguranță, folosințe ideologice sau chiar propagandistice.

Acceptând convenția, fake news nu e știre falsă, **e un fel de înșelăciune complexă (hoax, în engleză), o montură mincinoasă de mare difuziune publică, cu scopul de a induce în eroare, de a păcăli oamenii în legătură cu acțiuni, intenții sau programe politice.** Politicienii și-au creat un cuvânt nou pentru a defini minciuna îndreptată împotriva lor, dar nu au definit cu niciun cuvânt nou fake news-urile, industriile de manipulare sau fabricile de minciună pe care le revarsă ei asupra populațiilor direct din instituțiile guvernamentale, din sediile partidelor sau din concernele mediatice care le sunt apropiate.

Fake news-urile apar pe fondul mării crize a presei din ultimii ani, spun cei mai mulți, referindu-se în primul rând la criza economică și la sutele de mii de locuri de muncă dispărute din industria media. Nu este doar asta, cu siguranță. Este vorba despre o **mutație tehnică**, în primul rând. Generalizarea posibilității de inserție în spațiul virtual a oricărui cetățean, jurnalist sau nu, a dat naștere posibilității de apariție a conținuturilor generate de utilizatori

(user-generated content – UGC), considerate ca fiind o mare democratizare sau revoluție media. Aceste conținuturi (bloguri, wiki-uri, forumuri de discuții, mesaje, chat-uri, tweet-uri, podcast-uri, imagini digitale, video, fișiere audio, reclame de mass-media) care au fost create de utilizatorii unui sistem sau serviciu online au fost, după 2005, considerate ca fiind o mare deschidere a mass-media, o dispariție a cenzurii și debutul unei epoci de aur pentru opinia liberă și exprimarea independentă. S-au bucurat mult la început cei care au vrut să scape de plățile de publicitate și cei care au generat strategii de marketing de o mare subtilitate cu ajutorul acestei libertăți de intrare în sistem.

Marea problemă care a frământat presa mainstream după Brexit și victoria lui Trump a fost faptul că aceasta a pierdut bătălia cu rețelele sociale, acuzate acum de ceea ce este mai rău. Este clar că politicienii, laolaltă cu sateliții mediatici, au pierdut bătălia încrederii publicului în ultimele decenii, nu acum, odată cu ipotetica apariție a FN (fake news). Mass-media a considerat nerelevante codurile deontologice în ultimii ani, respingând chiar și discuțiile despre autoreglementare, cu toată insistența organizațiilor neguvernamentale care, fără mare putere de impact, au insistat pe demisiile deontologice. Am auzit și în România, în ultimele decenii, patroni de presă amenințând candidați la Președinție sau la alte funcții în stat: aveți grijă, noi suntem fabrica de președinți.

Este adevărat, nu ajunge să fii corect pentru ca să ai audiență, nici doar bun profesionist, s-a spus tot mai insistent în ultimele două decenii. **Trebuie să inventezi povești, să emoționezi, indiferent de adevăr sau de corectitudine.** Audiența a devenit lucrul cel mai important. Marile trusturi au văzut, cu siguranță, cum scade încrederea în mass-media, dar nimic nu a contat în fața creșterii audienței, chiar și fără credibilitate. Dacă cineva critica un jurnalist pentru minciună sau trădarea principiilor deontologice, toate trusturile se repezeau să elimine din start orice contestare, linșajul mediatic fiind o metodă

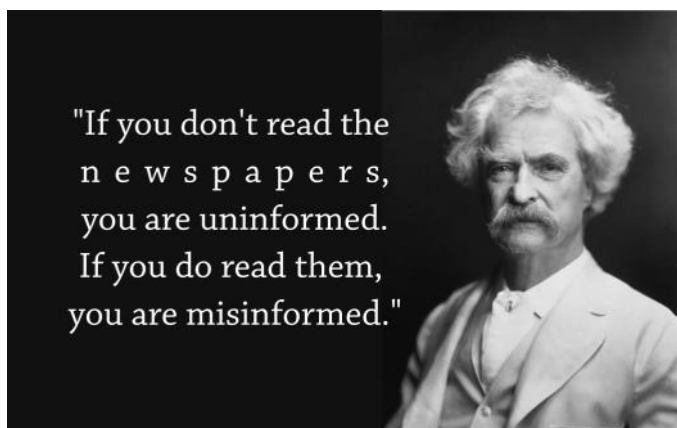
des uzitată față de cei care aveau curajul de a contesta un jurnalist. Oricine intra în politică era avertizat că nu trebuie să te bați cu cineva care cumpără cerneala cu cisterna și hârtia cu vagonul sau mai populară era o butadă care spunea că nimeni nu a câștigat războiul cu presa.

Populismul a devenit o regulă a producerii de conținut pe tot cuprinsul spațiului social. Studiile de psihologie socială aplicate receptării au arătat că oamenii vor să-și valideze opiniile și credințele, iar asta a dus la marea ipocrizie: nu avem cum să ne contrazicem publicul, chiar dacă se hrănește cu iluzii sau are porniri violente ori iraționale. În această perioadă a jurnalismului sălbatic de piață, mulți dintre foștii mei studenți de la jurnalistică au părăsit instituțiile media trimițându-mi mesaje în care spuneau că nu mai pot suporta „prostituția din media”.

Nu aș neglija o cauză importantă: **după consolidarea ideologiei neoliberale în toate domeniile socialului, mass-media nu se mai împovărează cu vreun sistem de responsabilități sociale.** Într-o societate a liberului schimb și a acerbei concurențe de piață, a subordonării activității de presă profitului, dispar marile exigențe morale ale presei începuturilor modernității. O demisie morală care va lăsa urme serioase și care se văd acum. Clauzele de conștiință ale contractului profesional al jurnaliștilor sunt călcate în picioare de nevoia de profit sau de bătălia pentru viteza știrii sau pentru senzațional. Până și cursurile de etică și deontologie de la facultățile de jurnalism devin tot mai subțiri sau „tot mai anacronice” cum îmi spunea un distins profesor de la o facultate de profil.

Doar Brexitul și alegerea lui Trump ne-au trezit că avem o problemă cu mass-media? Și, culmea, a fost revigorat conceptul de fake news cu referire la niște băieți care au construit site-uri cu știri false în Macedonia sau România și care au învins marile corporații, uzinele de știri precum CNN sau BBC.

FN și Post-adevăr sunt doar niște fake concepte. Inventarea FN este o invenție a gândirii editoriale, pentru care, pentru a fi justificată, s

viață sau chiar la cenzură. Era post-adevăr este, în fond, un construct ideologic, un lagăr de concentrare pentru ideile despre viitor, de exemplu. Propunând metode de reducere a realității doar la date cuantificabile sau cifre, se propune o trunchiere a lumii posibile, propunerea fact-checkingului, a stigmatizării și a șampilării știrilor, ucide tocmai elementul esențial al politicului: crearea diferenței prin includerea unei viziuni de viitor, a dorinței de schimbare în numele unor valori umaniste.

-a recurs la readucerea în atenția opiniei publice a unui concept la fel de fals și de ideologic: **conceptul de post-adevăr**. Marile minți editoriale au justificat înfrângerile sistemului media prin inventarea unei noi ere istorice sau prin nașterea unei noi realități, o realitate a minciunii și a politicii bazate pe orice altceva decât pe adevăr.

Jurnaliștii americani sau englezi au pierdut bătaia influențării politice nu pentru că nu au fost credibili, au spus ei, ci din cauza unei mutații istorice globale, în care adevărul nu mai este criteriu și valoare respectată de public și cetățeni. Au trecut însă sub tăcere datele legate de minciunile pe care marile trusturi le-au orchestrat împotriva lui Trump sau împotriva celor care au propovăduit Brexitul.

Editorialiștii inventatori ai erei post-adevăr au ascuns, prin aceasta, posibilitatea ca reacția alegătorilor să fi fost generată chiar de dezgustul sau de saturația față de mașinațiunile și manipularile complexului mediatico-politic care i-a mințit constant în ultimele decenii.

Marii ideologi ai erei post-adevărului au găsit **țapul ispășitor perfect**: rețelele sociale sunt de vină, au public captiv și pot filtra informații, iar prin acest fapt au adus marile manipulări în sfera publică.

Dincolo de asta însă, toate aceste încercări sunt profund ideologice caută să ascundă și să acopere o realitate a funcționării pieței mediatice prin chiar faptul că au proclamat tot mai insistent „sfârșitul ideologiilor” sau „refuzul ideologiilor”, dar militează, vom vedea puțin mai încolo, pentru reducerea presei la o factualitate vidată de

False concepte, false pericole, false remedii

Gândirea editorialiștilor ideologi ai neschimbării lumii a produs o soluție miracol, de care încă multă lume (credulă) este entuziasmată: **vânătoarea de FN**. De fapt, încă de prin anul 2000 se naște în SUA o practică jurnalistică, apoi un gen jurnalistic și chiar profesie: fact-checkingul. **Fact-checkingul este o practică de verificare a veridicității discursurilor politicienilor, dar și o modalitate de a verifica alte conținuturi, mai ales cele de pe rețelele sociale**. Unele dintre cele mai mari companii de media și-au creat departamente dedicate și chiar au specializat fact-checkeri. În Franța, Libérations și Le Monde au primele platforme de fact-checking intitulate „Desintox” și „Les Décodeurs”.

Denunțarea știrilor false este o iluzie și poate fi folosită chiar împotriva scopului deontologic pentru care a fost inventat acest procedeu. Vânătoarea de FN poate deveni un fel de vânătoare de pokemoni, în care vânătorul este „condus” pe un traseu pe care manipulatorul îl dorește și care este plin de capcane. Rezultatele primelor platforme au fost folosite în propaganda politică din Franța, prin care partidele s-au acuzat reciproc, selecționând doar argumentele care îl defavorizau pe adversar.

O mare problemă este legată de posibilitățile practice de verificare. Este adevărat, se pot verifica cifrele, unele evenimente sau documente, dar, de cele mai multe ori, manipularea se face prin cadraj, prin interpretare și prin comentariu. Faptele și datele interpretate primesc deja altă viață, se raportează la alte măsuri de veridici-

citate.

Mai recent, pornind de la aceste experimente, a fost lansat și conceptul de „datajournalism” ca un alt mod de a face anchete: jurnaliștii nu mai interoghează cu precădere subiecții, ci interoghează faptele, bazele de date, statisticile, documentele.

Analizele de impact pentru aceste experimente de fact-checking au arătat un impact limitat de audiență: politicienii continuă să mintă, iar alegătorii continuă să-i aleagă pe mincinoși chiar și atunci când i-au prins pe aceștia cu minciuna. Pornind de aici, s-a spus că ar fi nevoie de **fast-checking**, adică de un fel de **fact-checking în timp real**, iar Washington Post a construit chiar un dispozitiv pentru asta (Truth Teller), un fel de detector automat de minciuni.

Degradarea intelectuală a jurnalismului din ultimele decenii nu mai poate fi ascunsă, mai ales în condițiile în care s-a dovedit că oamenii nu mai „ascultă” de marile corporații. **Inventarea erei post-adevăr pentru a motiva lipsa de impact a media asupra electoratului este o explicație slabă**, atât timp cât pierderea încrederii în oamenii politici și în complexul mediatico-politic, cu structurare oligarhică, este destul de veche și s-a produs treptat. Cum să credem că vânătoarea de FN este una făcută cu corectitudine, în condițiile în care campaniile electorale sunt adevărate războaie informaționale în care totul este permis și care au acreditat deja practici nedeontologice cum ar fi campania negativă sau storytellingul „black”, cel producător de frică și teamă față de un candidat sau altul. Dacă doi fact-checkeri indexează o informație ca fiind falsă, pe ce considerente să-i credem, când știm că partidele organizează formații de postaci care fac tot felul de lucruri murdare în spațiul virtual. **Deci, cine-i verifică pe verificatori?**

Recomandările fact-checkerilor pot deveni puțin credibile și chiar pot fi viciate de interese. Varianta acțională este chiar mai absurdă. De fapt, ce ni se propune în epoca post-adevăr este o discretă reintroducere a cenzurii. Cu siguranță, cenzura nu este o soluție, mai ales că avem următoarea înfundătură logică: **vrem să cenzurăm social media, dar ca efect așteptăm să crească**

încrederea în mass-media din mainstream.

Soluții? Reconectarea la realitate și izgonirea falselor concepte.

Să presupunem că acceptăm că trăim în epoca post-adevăr, iar adevărul nu mai este valoare de referință, dar putem accepta pasivi că în dezbaterea publică a câștigat emoția sau predispoziția oamenilor de a crede în orice tâmpenii? Nu cred că este normal.

Mai întâi trebuie să vedem ce ar trebui să facă jurnalistul în epoca aceasta nouă, care mai este misiunea lui sau ea se reduce la vânătoarea de FN?

Nu pot crede că oamenii au renunțat la valoarea de adevăr a știrilor sau informațiilor, chiar dacă nu au cele mai bune instrumente pentru a deosebi adevărul de fals. **Dacă oamenii și-au pierdut încrederea în media din mainstream, nu cred că soluția este să umblăm bezmetici după fapte sau date, desenând o realitate vidată de viață și de idei, ci să căutăm să recâștigăm încrederea oamenilor.**

Dacă nu milităm pentru realizarea unor valori, nimeni nu va crede în gogorița neutralității jurnalistului. **Jurnaliștii trebuie să se întrebe cum au ajuns aici, nu cumva prin șiruri lungi de demisii deontologice? Dacă oamenii nu îi mai „ascultă” și votează cum doresc, înseamnă că au și ei o contribuție la asta. Unii ar spune mai tranșant: dar de ce să îi asculte pe jurnaliști, atât timp cât chiar ei le spun că adevărul nu mai contează și că trăim în epoca emoției.**

Cum restabilim încrederea în mass-media și în jurnaliști, asta ar trebui să fie întrebarea cea mai importantă pe care trebuie să ne-o punem, nu să

inventăm etichete pentru epoca în care trăim. Recâștigarea încrederii oamenilor poate deveni un proiect important, chiar dacă nu este simplu de realizat în epoca jurnalismului de piață de azi. Este poate nevoie de a eticheta știrile false și de a denunța înșelătoria. Dar oare ajunge?

Nu cumva ar trebui să denunțăm și ceea ce este în spatele acestor întreprinderi ale minciunii? Celebrul FN nu este un bastard al bloggerilor, cred mai degrabă că este o întreprindere organizată, are de multe ori în spate structuri de putere, nu este doar un joc făcut de amatori pe rețele sociale. Oricum nu trebuie să uităm că verificarea acurateții știrilor este o sarcină veche, nu trebuie să o reinventăm acum, chiar dacă acum verificăm mai degrabă potențialul emoțional sau viral al știrii.

Recâștigarea încrederii în presă trebuie să înceapă prin reconectarea jurnalismului la lumea reală (nu doar la cea definită sau definibilă prin cifre și fapte), la cea care conține și „date” subiective, adică visele și speranțele oamenilor, suferințele lor, dezamăgirile și revoltele lor. Doar mimând detașarea și realismul, este greu să ne apropiem, ca jurnaliști, din nou, de oameni. Să nu uităm că binele, adevărul, dreptatea sau frumosul, solidaritatea sau compasiunea, sunt valori cu un mare potențial emoțional, cu infinite valențe pentru un storytelling puternic, dacă nu putem să scăpăm de soarele orbitor al lumii post-adevăr.

Publicat inițial în revista Sinteza și pe blogul autorului, <http://vasiledancu.blogspot.ro/2017/04/fake-news-sau-fake-concept.html>

Testează Armenia un nou concept de politică externă?

Eduard ABRAHAMYAN

Guvernul Armeniei așteaptă ca mult-negociatul Acord de Partneriat Cuprinzător și Consolidat (Comprehensive and Enhanced Partnership Agreement - CEPA) între Armenia și Uniunea Europeană, care a fost semnat în data de 24 noiembrie 2017, să fie ratificat de către Parlamentul European până cel târziu în luna mai 2019 (Armenpress.am, 31 ianuarie). Între timp, Armenia trece printr-o modificare constituțională de la un sistem de guvernare președințial la unul parlamentar (vezi EDM, 29 ianuarie). Iar în mijlocul acestei schimbări dramatice din mediul politic, Erevanul se pare că a început să reconceptualizeze principiile de bază de politică și securitate externă. Până recent, stilul de operare al Armeniei s-a desfășurat conform conceptului așa-numitei „complementarități”, care a fost inițial prezentat în două documente strategice, ambele datând din anul 2007: Strategia Națională de Securitate (Mfa.am, 26 ianuarie 2007) și Doctrina Militară (Mil.am, 7 februarie 2007). Pe scurt, politica de „complementaritate” se referă la diplomația multi-vectorială, de echilibru, prioritizând dezvoltarea echilibrată și simultană a legăturilor de cooperare ale Armeniei cu toți actorii regionali și internaționali. Dar, aceste priorități și criterii de stabilire a politicilor externe au devenit necorespunzătoare vastului spectru de provocări cu care se confruntă țara – și anume o paradigmă de securitate europeană fundamental schimbată (îndeosebi după anexarea Crimeii) în contextul reapariției unei ordini globale multipolare competitive. Cel puțin la nivel declarativ, „complementaritatea” (denumită uneori ca și teoria „și-și”) există în continuare în lexicul de politică externă a Armeniei. Cu toate acestea, recent, acest principiu de politică a devenit efectiv irelevant și neaplicabil în forma sa originală. Atât politicienii cât și observatorii amintesc faptul că politica externă a statului a trecut printr-o dezvoltare perceptibilă în perioada ulterioară crizei din Ucraina, ceea ce face necesară revizuirea ei

(Aravot.am, 15 decembrie 2017). Președintele Sargsyan a reflectat această perspectivă la o conferință recentă cu miniștrii de externe, recunoscând necesitatea de a revizui documentația privind strategia statului (Armenpress.am, 30 ianuarie). Conflictul Rusiei cu Occidentul și, extinzând, acțiunile din ce în ce mai coercitive și manipulative de politică regională, combinată cu schimbările care au loc în ordinea globală, au avut un efect semnificativ asupra filosofiei de politică externă ale Armeniei. Retragera Erevanului din procesul lung de integrare euro-atlantică – detașându-se de la Acordurile de Asocieri (AA) și de la Zona de Comerț Liber Approfondat și Cuprinzător (DCFTA) cu UE în 2013 – precum și noile încalcări de încetare a focului în Karabah, au dat naștere unei noi politici externe care poate fi definită drept „neo-complementaritate”. Președintele Serzh Sargsyan a accentuat recent faptul că deși armenii se consideră a fi o națiune europeană, incompatibilitățile inerente ale integrării în egală măsură în UE și în Uniunea Euro-Asiatică condusă de Rusia se reflectă în faptul că „am fost obligați să intrăm [doar] în blocul susținut de Rusia” (1 in.am, 24 ianuarie). Analizând termenul de „neo-complementaritate”, va trebui să ținem cont de un aspect important. În timp ce Erevanul prioritizează dialogul susținut și extins cu toate puterile regionale și instituțiile supra-naționale, problemele de securitate au fost în întregime legate de relațiile cu principalul aliat al Armeniei. Prin urmare, transfigurata politică externă a Armeniei nu este una de pseudo-complementaritate, ci una de neo-complementaritate – accentuând parteneriatele cu Vestul, Iranul și puterile asiatice, în paralel cu dependența profundă de Rusia și de obligațiile față de Rusia în domeniul de apărare și securitate. Datorită acestei abordări modificate, Erevanul a devenit parte a arhitecturii de securitate susținută de Rusia – ca și membru al Tratatului Colectiv de Securitate și a UE, precum și prin crearea unui sistem integrat de apărare anti-aeriană împreună cu Rusia în anul 2015 și a unei forțe terestre întrunită armeno-ruse în anul 2016, fără a mai menționa prezența continuă a Bazei Militare rusești 102 în Gyumri. Iar în contextul răcirii relațiilor dintre Rusia și Vest, Armenia a devenit un pilon strategic semnificativ pen-

tru Rusia în contestata regiune Marea Neagră-Caucaz. Erevanul și-a asumat treptat acest rol pe baza percepțiilor privind confruntarea cu Azerbaidjanul privind statutul regiunii separatiste Karabah, alături de o potențială amenințare venită din partea Turciei (News.am, 2 ianuarie). Implementarea noii perspective asupra politicii externe a Armeniei se află undeva între o logică nulă și o strategie adaptată. Direcția finală depinde de nivelul de aserțiune și influență politică a Rusiei asupra Armeniei. Într-un fel sau altul, Erevanul se va baza foarte mult pe alianța strategică cu Moscova, iar posibilele variațiuni din anii următori vor veni din scopul, profunzimea și intensitatea relațiilor Armeniei cu terți actori externi. Acest cadru explică numărul mare de voturi pro-ruse ale Armeniei în cadrul Națiunilor Unite, în paralel cu obiectivul de aprofundare a cooperării economice și de investiții cu Vestul și cu fostele republici sovietice cu orientare vestică (RusArminfo.ru, 15 noiembrie). Cu toate acestea, până în prezent, contradicțiile inerente de politică externă din această abordare au determinat numeroase poziții ambivalente în rândul elitei politice din Armenia. Politica externă a Armeniei trebuie să stabilească măsura în care politica regională a Rusiei se opune celei pe care o are Armenia. Răspunsul comun a fost acela de negare: spre exemplu, în ciuda vânzărilor masive de armament ale Moscovei către Baku, mai mulți oficiali armeni au negat faptul că adâncirea parteneriatului strategic ruso-armenian ar afecta interesele de securitate ale Armeniei (Tert.am, 21 ianuarie). Astfel, politica Erevanului de „neo-complementaritate” pare a fi o politică de evitare a punerii în pericol a intereselor Rusiei sub orice formă și nu pune la îndoială dominația politico-economică și militară a Rusiei asupra Armeniei. Acesta este motivul pentru care Armenia a participat activ în Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) – a susținut financiar exercițiile multinaționale de menținere a păcii Noble Partner 2017 din Georgia (vezi EDM, 7 februarie 2017), dar a refuzat ferm să participe la exercițiile Agile Spirit mai târziu în același an, fiind un exercițiu care era centrat pe descurajarea Rusiei (vezi EDM, 8 septembrie 2017). În consecință, noul concept de afaceri externe al Armeniei nu are o opțiune reală pentru diversifi-

care a politicii externe și a strategiei de apărare; include posibilitatea legăturilor la nivel strategic cu alte puteri precum Iran, India sau China. Astfel, este posibil ca autoritățile armene să ia implicarea Moscovei/potențialul de interferență drept sigură în afacerile interne precum și în interacțiunile bilaterale ale Armeniei cu alte state. Cu toate acestea, pe termen mediu, dezvoltarea „neo-complementarității” Armeniei ar putea permite o flexibilitate ridicată în cazul în care presiunile internaționale asupra Rusiei continuă să crească. În cazul în care o astfel de presiune crescută va obliga Moscova să își reducă ambițiile regionale și internaționale și atitudinea sa nulă față de Armenia și întreaga regiune, Erevanul ar putea avea posibilitatea de a urmări o strategie diplomatică mai particularizată. Într-un astfel de context, Rusia va rămâne în continuare principalul partener al Armeniei în domeniul securității, dar va avea posibilitatea unei politici externe mai „independente”, permițând Erevanului să revigoreze legăturile la nivel strategic cu actori alții decât Rusia. Implicit, pentru moment – pe baza situației descendente în care se află acordurile de asociere ale Erevanului din anul trecut (i.e. CEPA) – UE a admis în mod tacit că Armenia face parte în mod indiscutabil din zona de influență exclusivă a Rusiei. Schimbarea acestei situații depinde de Moscova și de Erevan.

Un ASEAN comun - omonimul UE din Asia: amintiri noi, răni vechi

Rattana LAO

Bangkok – pacea este un concept notabil, dar de ce este nevoie pentru a o realiza?

Unde începe pacea?

În contextul prezentului din Asia de sud-est, ne putem referi la momentul 8 august 1967, când cei cinci Miniștrii de Externe din Indonezia, Malaezia, Filipine, Singapore și Thailanda s-au reunit pentru a crea Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei sau ceea ce urma a deveni cunoscut drept ASEAN.

Diversificat în origine și dispersat geografic, ASEAN a realizat multe în decursul ultimilor cincizeci de ani. Asociația și-a sporit numărul membrilor și s-a extins în vederea realizării unui mandat ambițios. Comunitatea Economică ASEAN a fost creată în anul 2016 pentru a promova libera mișcare a populației, bunurilor și ideilor.

Integrarea economică a constituit doar începutul.

Luând forma unui text lung și complex, semnat în data de 17 noiembrie 2011, Declarația privind Unitatea ASEAN în Diversitate Culturală a încercat să realizeze „integrare socială responsabilă centrată pe oameni”, adică o integrare socio-culturală.

Crearea unei piețe unice din inspirația Uniunii Europene nu a fost suficient pentru ASEAN. Asociația dorește „identificarea unei identități comune”. Se speră că prin acest efort în Asia de Sud-Est se va instaura pacea, înțelegerea reciprocă și armonia.

O identitate comună pentru mai bine de 600 de milioane de oameni?

Puțin prea mareș.

Poate.

Pentru realizarea acestui deziderat, Biroul

UNESCO din Bangkok a lansat Proiectul de Istorie Comună în Asia de Sud-Est, sprijinit financiar de către Republica Coreea în 2013, în vederea creării unei istorii circulare care să fie predată și învățată în statele ASEAN până în 2018.

Proiectul a adus împreună istorici, profesori și cercetători din întreaga regiune în vederea identificării punctelor comune cu privire la care aspecte ale istoriei trebuie predate și la modul în care trebuie făcut acest lucru.

Totul în vederea unui obiectiv superior și a unui viitor mai bun.

Secretarul General ASEAN, Dr. Surin Pitsuwan afirma: "este o educație istorică mai bună care va produce și va furniza un fundament solid pentru a înțelege de unde venim și pentru a ne ghida în viitorul spre care ne îndreptăm ca și indivizi, comunități locale, state națiune și grupuri sub-regionale mai mari".

Din punct de vedere ideologic, o Istorie Comună ar trebui primită cu brațele deschise. Este un proiect atât de inspirațional încât aspiră la atenuarea naționalismului și a diferențelor dintre națiuni.

Într-un interviu oferit de Dr. William Brehm de la Universitatea Waseda, acesta oferă o imagine a acestei noi arhitecturi de construire a păcii în ASEAN. Există multe provocări legate de un ASEAN comun.

În primul rând, cine va scrie aceste noi amintiri? Cum se poate construi consensul între oameni cu moștenire culturală, trecut și amintiri sociale diverse?

Dacă istoria este scrisă de către câștigători – care sunt câștigătorii în ASEAN?

În ASEAN, disputele și conflictele între națiuni nu sunt aspecte care aparțin trecutului, ci sunt probleme care agravează ura zilnică din statele regiunii. Disputele dintre națiuni cu privire la granițe sunt un exemplu grăitor. Așa cum avertiza Prof. Anis Bajrektarevic în edificatoarea lucrare a sa „Nu există secol asiatic...”, orice schimbare absolută sau relativă în puterea economică sau demografică a unui subiect din relațiile internaționale va exercita o presiune suplimentară

asupra echilibrelor existente și constelațiilor care sprijină acest echilibru într-o scenă cu o structură implicită sau explicită". Prin urmare, sprijinit de către Fondul de Cercetare din Thailanda, Akkaraphong Khamkhun de la Universitatea Thammasat a numărat 20 de dispute teritoriale în desfășurare în ASEAN. Aceste conflicte sunt între Malaezia și Brunei, Laos și Cambodgia, Indonezia și Filipine.

Și asta fără a mai menționa infama dispută Preah Vihear care adâncește rănilor profunde dintre Thailanda și Cambodgia.

Cum vor fi spuse aceste istorii în condițiile în care rănilor sunt încă recente? Ale cui sunt de fapt istoriile?

În al doilea rând, cum se poate crea un ASEAN comun dacă statele sunt fondate pe un profund sentiment naționalist, iar naționalismul deschis este propovăduit în interiorul și în afara orelor de curs, sentimentul de ură către „celălalt” fiind în același timp insuflat studenților.

Dușmanul unui stat este eroul celui alt stat. Abordarea istorică a relațiilor dintre Myanmar și Thailanda reprezintă cel mai bun exemplu. Regii thailandezi sunt întotdeauna eroii Thai-landei, în timp ce regii Myanmarului sunt adesea considerați dușmani. Și vice-versa.

Bine-cunoscutul istoric thailandez Thongchai Winichakul numea acest lucru „identificare negativă”.

Timp de mai multe secole, fiecare stat din ASEAN s-a făcut vinovat pentru inducerea unui stări negative de identificare celorlalți pentru a-și spori propriul sentiment de mândrie. Este mai ușor să învățăm cine suntem „noi” atunci când știm cine sunt „ei”.

ASEAN nu este singur în procesul de creare a unei noi istorii de sine. În cazul Africii, Dr. Brehm a afirmat că proiectul Istoriei Comune a necesitat 35 de ani pentru a avea succes.

Proiectul Istoriei Generale a Africii datează din anul 1964, fiind desfășurat sub egida UNESCO. În urma proiectului s-au creat opt volume de istorie în care se prezintă istoria comună a Africii. Uriasele dezacorduri dintre diferiții istorici

naționali au dus la întârzieri și au fost necesari 35 de ani pentru ca cele opt volume să fie publicate”.

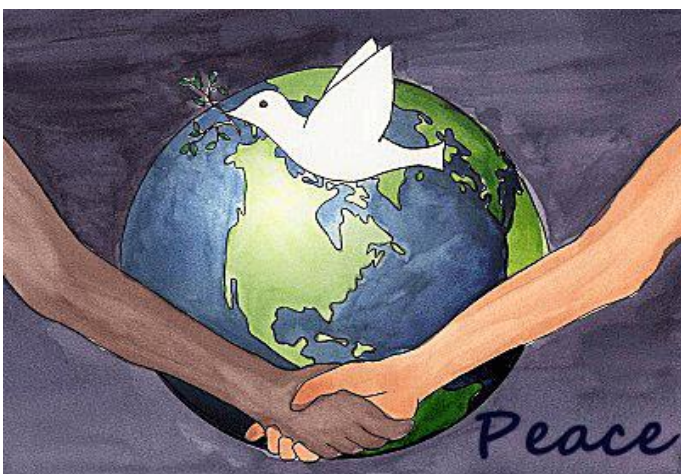
Dacă un stat reprezintă o comunitate imaginată așa cum afirmă Benedict Anderson în cartea sa *Comunitatea Imaginată*, prin școli, o limbă comună și mass media, se întreabă Dr. Brehm dacă idealistii entuziaști din UNESCO și ASEAN pot visa la o nouă identitate pentru cei 600 de milioane de oameni care vorbesc sute de limbi și dialecte diferite.

Este posibilă realizarea unei înțelegeri comune și a armoniei prin intermediul unor volume de cărți, a unor noi informații și a unei noi înțelegeri care să promoveze ceva atât de greu de definit precum identitatea regională?

Dr. Brehm este destul de sceptic: „Atâta timp cât educația este organizată de către statele-națiune, istoria și memoria istorică vor promova permanent naționalismul și identitatea națională. Orice altceva va fi de ordin secundar sau subordonat obiectivului principal”.

Dificil înseamnă imposibil?

Cu siguranță un Manual Comun este util și destul de necesar pentru consolidarea înțelegerii reciproce între studenții din ASEAN. Din motive care țin de politică, istorie și educație, acest proiect necesită atenție specială, timp și resurse prin care să se asigure că noua generație ASEAN va fi iubitoare de pace și nu una care să militeze pentru naționalism. O organizație multilaterală precum UNESCO prin care se promovează lecții de istorie oferă un mic pas către pace regională.

Unde începe pacea?

Pacea începe cu înțelegerea reciprocă.

Și mult mai important, ea trebuie să înceapă acum.

Să punem capăt politicilor mărunte pentru a putea contura o politică externă corespunzătoare pentru UE

Giles MERRITT este Fondator și Președinte Prietenii Europei

Prematur sau nu, există *nenumărate speculații referitoare la posibilul succesor al lui Jean Claude Juncker la Președinția Comisiei Europene. Acest aspect este unul important, dar nu este mai important decât identitatea următorului șef de politică externă al UE.*

Uniunea Europeană nu are într-adevăr o politică externă și are nevoie de cineva care să o contureze. Corecție: UE are multe politici externe, dare ele sunt nelegate și prost definite.

Incapacitatea Europei de „a se exprima printr-o singură voce” este o problemă veche. Acesta este motivul pentru care UE și-a creat brațul diplomatic – Serviciul European de Acțiune Externă – în urmă cu aproape un deceniu. În primii ani au existat multiple probleme și războaie birocratice prin care oficialii Comisiei încercau să oprească demersul încă de la început.

Serviciul European de Acțiune Externă s-a stabilit ferm pe scena internațională, dar UE tot nu are o politică externă recognoscibilă. Federica Mogherini, actualul Înalt Reprezentant pentru Politici Externe și de Securitate, poate fi mai degrabă considerată „coordonator” al competiției dintre politicile externe ale statelor membre ale UE.

Politica mărunță a Europei este o barieră în calea dezvoltării.

Eurocrații ar spune că este „neadevărat și nedrept”, arătând către multiplele politici ale UE

care au conturat guvernarea economică de la nivel global. Nimeni nu poate nega faptul că din perspectiva normelor și a standardelor, diplomației schimbărilor climatice și condițiilor de comerț de la nivel global, vocea UE a fost de o influență imensă. Dar aceasta nu este o politică externă prin care lumea să înțeleagă pe ce poziție se află Europa.

apreciat. Fără eforturile și iscusința sa, nu s-ar fi realizat. Succesorii acestuia, Catherine Ashton și Federica Mogherini, nu au avut același profil, dar au reușit cu abilitate să dezvolte Serviciul și să îl transforme într-o instituție credibilă a UE.

Are nevoie un candidat în mod obligatoriu de aprobarea guvernului său?

Politica externă ar trebui să stabilească poziții clare referitoare la conflictele din lumea arabă și din Orientul Mijlociu; la Africa și migrația în creștere din Africa și la Rusia și la asertivitatea sa neliniștitoare. Apoi, mai există și viitorul geopolitic al Chinei și, mai aproape de prezent, modul în care se răspunde politicii „America First” a lui Donald Trump. Toate acestea sunt întrebări de importanță vitală asupra cărora statele europene sunt adesea în dezacord și în legătură cu care refuză să permită UE să stabilească o poziție comună.

Acum este momentul pentru o mișcare politică cu greutate. Următorul Înalt Reprezentant trebuie să aibă autoritatea și curajul de a provoca independența geloasă a guvernelor UE în legătură cu principalele probleme de politică internațională din prezent, în special a celor care sunt legate de securitate și apărare.

De aceea este atât de importantă identitatea viitorului „Ministru de Externe” al UE. Dimensiunea problemei este la fel de importantă ca și necesitatea de a identifica o soluție.

Jocul „atenției asupra următorului președinte al Comisiei” desfășurat la Bruxelles este o loterie a numelor și a afilierilor politice. Primele trei nume cu miză ca și succesori ai lui Junker – Michel Barnier, Margrethe Vestager și Frans Timmermans – dețin handicapul unui sprijin electoral scăzut din partea propriilor lor partide.

Europa nu poate continua să plutească la întâmplare pe apele unei lumi tulburate fără a fi în acord în legătură cu modul de abordare al celor mai periculoase amenințări la adresa sa. Succesorul Federicăi Mogherini trebuie să fie de cel puțin aceeași structură ca cel care îi va urma lui Junker și trebuie să fie dispus și capabil să stabilească consens între capitalele UE.

Acest lucru ne transmite că guvernele UE trebuie să stabilească o metodă mult mai inteligentă și transparentă de identificare a candidaților. Are nevoie un candidat în mod obligatoriu de susținerea guvernului său?

Problema perpetuă este politica mărunță a Europei. Premierii și președinții din întreaga Europă sunt atenți la ceea ce se transmite la Bruxelles. Statele membre mai mari nu au dorit niciodată să vadă o persoană cu profil înalt dintr-un stat de dimensiuni similare la cârma Comisiei, sau la cârma Serviciului European de Acțiune Externă. De aceea, Luxemburgul este ridiculizat atât de des ca și loc de naștere al multor președinți ai Comisiei.

Lista posibililor candidați din UE ar fi mult mai extinsă dacă s-ar îndepărta capacitatea guvernelor de a vota împotriva rivalilor politici de la nivel intern. Politicile mici ale Europei sunt un obstacol major în calea progresului.

Brațul diplomatic al UE a fost lansat de către Javier Solana, fost Secretar-General NATO și anterior Ministru de Externe al Spaniei extrem de

Strategia Comisiei Europene pentru zona Balcanilor de Vest. Cruciada birocratilor

Zlatko HADŽIDEDIĆ

Comisia Europeană a stabilit anul 2025 ca termen pentru primirea unor state din Balcani. Bruxelles-ul consideră că doar Serbia și Muntenegru sunt candidați care se califică. Ușa este deschisă în mod oficial și pentru Albania, Bosnia-Herțegovina, Kosovo și Macedonia, dar aceste state fac parte dintr-o categorie pentru care nu s-au stabilit limite temprale sau foi de parcurs. Ele se află în așteptare și nu au posibilități reale de a deveni state membre, neoferindu-li-se nici un fel de explicație în legătură cu ceea ce le face state candidate inferioare Serbiei sau Muntenegrului, toate fiind în fapt la fel de sărace, neliberale și nedemocratice.

Cu o doză de cinism instantaneu, se poate afirma că Serbia și Muntenegru au fost recompensate pentru agresiunile militare din Bosnia și Kosovo și pentru presiunile permanente ale Serbiei asupra Macedoniei, în timp ce cele din urmă au fost pedepsite pentru că au fost victimele celor dintâi. Dar, o privire mai atentă la structura populației celor patru state nerecompensate arată faptul că acestea, spre deosebire de Serbia și Muntenegru, au o populație musulmană destul de mare. Până în prezent, nu s-a înțeles dacă Uniunea Europeană trebuie privită ca un club exclusiv creștin, având în vedere tratamentul discriminatoriu prelungit al Turciei ca și candidat nedorit. Ulterior noii strategii a Comisiei Eu-

ropene pentru zona Balcanilor, nu a mai existat nici o dilemă: statele considerate de către birocratii de la Bruxelles ca fiind state musulmane – indiferent de procentajul de populație musulmană – nu vor avea parte de același tratament ca cele europene.

Reapariția acestei logici, întrupată acum de noua strategie, duce Europa înapoi la rădăcinile pre-Westphaliene, în vremea cruciadelor sau a asediului de la Viena. Ea semnalizează și triumful final al celor mai reacționare ideologii populiste din Europa contemporană bazate pe excluderea celor care sunt considerați „cei alții”. Ea semnalizează și victoria finală a permanentei xenofobii europene. Sau, pentru a ne exprima în termeni mai cunoscuți de posibilul autor al strategiei, Comisarul European pentru Politici Europene de Vecinătate și Negocieri pentru Extindere Johannes Hahn, victoria a ceea ce reprezintă *Ausländerfeindlichkeit*.

Care sunt opțiunile pe care le au statele balcanice practic excluse după atât de multe eforturi de a se prezenta ca și candidați valizi la statutul de membru al UE? Există un sâmbure de adevăr în afirmațiile că unii oligarhi, în special cei tripartizi din Bosnia-Herțegovina, nu au dorit în realitate niciodată să intre în UE, deoarece statutul lor arbitrar ar fi semnificativ subminat de statul de drept din UE. Este normal, deci, ca oligarhia tripartită să susțină strategia care ține statul la distanță de UE, păcălind în același timp popu-

lația că această strategie este cea care asigură intarea în UE. Ce se întâmplă cu acești oameni, separați în trei etnii izolate, care consideră că intrarea în UE le va rezolva toate problemele politice și economice și care refuză să accepte ideea că UE ar putea fi un club exclusivist care nu este deschis și pentru ei? Care sunt opțiunile care le-au rămas?

Oamenii aceștia nu pot lansa o revoluție cuprinzătoare și nu pot înlocui complet oligarhia tripartită cu reprezentanți democratici. Dar, pot exercita presiuni pentru adoptarea și implementarea unei politici externe multi-opționale, orientată către mai multe centre geo-politice: unul dintre ele poate rămâne Bruxelles-ul, dar trebuie luate în considerare și Washingtonul, Moscova, Beijingul, Ankara, Teheranul și alții. Pentru că o politică fără alternative cum este cea care repetă devotamentul pentru integrarea în UE fără alte opțiuni geopolitice, nu este o politică deloc. În

acest sens, strategia UE prezentată a demonstrat cu claritate zădărnicia unei astfel de abordări fără alternativă: indiferent de cât de multe ori se repetă devotamentul pentru valorile, principiile și integrarea în UE, birocrății UE îți pot spune că nu vei juca niciodată în aceeași echipă cu ei. Cu toa-

te acestea, un refuz atât de arbitrar dar și final împinge statul în mod logic către alternative geopolitice. Este timpul ca populația și elitele intelectuale din Bosnia-Herțegovina să înțeleagă că Bruxelles-ul nu este singura opțiune și că există și alte centre geopolitice ale căror interese pot fi convergente cu cele ale Bosniei-Herțegovina. În-să, toate aceste state ar trebui să demonstreze prima dată capacitatea de a-și identifica interesele cu Bosnia-Herțegovina, ceea ce înseamnă că ar trebui prima dată să recunoască Bosnia-Herțegovina drept un stat suveran care are propriile sale interese, și nu un stat aflat sub influența altcuiva.

PUNCTE DE VEDERE

Turcia - tot mai vocala exprimare a visului otoman

*"Cei care cred că am șters din inimile noastre pământurile
din care ne-am retras în lacrimi cu o sută de ani în urmă, greșesc."
Recep Tayyip Erdogan*

Corneliu PIVARIU

Declarația de mai sus, făcută public de președintele Erdogan la jumătatea lunii februarie 2018, este probabil cea mai sugestivă pentru a înfățișa viziunea politică a actualului lider de la Ankara privind politică externă și cea militară a Turciei pentru următorii ani. Recent ministrul apărării al Greciei spunea că numai într-o singură zi Turcia a violat spațiul aerian al Greciei de 138 de ori, arătând și că ... *"în răstimp de doar un an numărul actelor de violare a apelor teritoriale grecești comise de turci a crescut cu 450%"*. Desigur, relația tensionată dintre cele două țări exista și a avut accente tragice chiar după aderarea Turciei la NATO în 1952 (ne referim la pogromul anti-grec din Istanbul din 1955 și mai târziu-1964, la expulzarea forțată a grecilor care mai rămăseseră în Turcia), apartenența celor două țări la Alianța Nord Atlantică fiind considerată ca o ultimă garanție pentru găsirea unui numitor comun și evitarea unei tragedii.

Și alți lideri turci se adaugă ideilor neo-otomane ale președintelui Erdogan, deși campania electorală pentru alegerile prezidențiale va avea loc în a doua jumătate a anului 2019. Astfel, Kemal Kiriçdaroğlu, liderul Partidului Republican (CHP) spunea că *„vom invada și reocupa cele 74 insule grecești din Marea Egee, așa cum fostul prim-ministru Bulent Ecevit a invadat Ciprul în 1974”*, adăugând că nu există *„nici un document”* care să ateste că aceste insule aparțin Greciei. Președintele noului partid Iyi (bun), înființat în octombrie 2017, Meral Akşener cerea, la 13 ianuarie 2018, invadarea și cucerirea insulelor. Partidul Iyi dispune de 5 parlamentari, Meral Akşener a fost o scurtă perioadă (2006-2007) ministru de interne și vicepreședinte al Parlamentului (2007-2015). Partidul se declară un adept al principiilor lui Mustafa Kemal Atatürk, naționalist, conservator și secular. Se pare astfel că, în această problemă, în clasa politică turcă, cel puțin declarativ, nu există diferențe de poziții.

Mai mult, președintele Erdogan a mai spus *“... ne luptăm ca nici un steag străin să nu fluture acolo unde adhan (chemarea la rugăciune în moschei n.n.) este recitată”*. Această afirmație denotă intenții care depășesc cu mult teritoriile fostului Imperiu Otoman. Aceasta înseamnă oriunde sunt musulmani în Europa și oriunde altundeva, este o chemare la realizarea Califatului, care conform teologiei islamice sunnite este singurul guvern legitim pentru musulmani pe pământ și căruia toți musulmanii îi datorează supunere.

Un studiu al German Marshall Fund SUA din februarie 2018 evidențiază că pe plan intern Turcia are o mare polarizare politică, constând în mare distanțare socială între sprijinitorii diferitelor partide politice (78% nu ar fi de acorda ca fiica lor să se căsătorească cu un adept al altui partid), superioritate morală (91% consideră că membrii partidului din care fac parte sunt *onorabili*, iar 80% apreciază că membrii celui alt partid sunt *aroganți*, iar 37% spun că sunt împotriva participării la alegeri ai membrilor unui alt partid). Motivele acestei divizări a societății turce sunt multiple, de la cultura politică bazată pe tensiunile dintre centru și periferie, dintre religie și secular, disputele dintre turci și kurzi, polarizare intensificată de polarizarea politică și lipsa democrației interne de partid.

De loc surprinzător, atunci când se vorbește de politica externă, majoritatea spectrului politic este de acord că Occidentul (UE și SUA) sunt împotriva Turciei și doresc să o dividă, există un consens că Azerbaidjan și Rusia sunt cei mai apropiați aliați, iar SUA și Israelul reprezintă cele mai mari amenințări.

Președintele Erdogan nu este atât de sigur pe sine precum ar dori să se creadă, iată de ce la Bolu, la 12 martie a răbufnit: *Alo NATO! Cu tot ce se petrece în Siria, când veniți alături de noi?... , reluând după câteva ore într-o altă localitate, la o adunare populară: Asta numiți voi prietenie? Asta înseamnă unitatea NATO... Nu suntem oare stat membru NATO?*

Ce se va întâmpla într-un caz cu implicații regionale, care va fi atitudinea Turciei? La politica neo-otomanismului și religioasă se adaugă interesele economice mult mai pragmatice ale resurselor energetice din Mediterana de Est și a conductelor de transport securizate venind din Orientul Mijlociu, a căror configurare se apropie de final. Complexitatea situației este cu totul deosebită.

ȘAPTE ANI DE "PRIMĂVARĂ ARABĂ": CE S-A SCHIMBAT ÎN ORIENTUL MIJLOCIU?

Dinu COSTESCU

De șapte ani, luna martie nu mai este, pentru lumea arabă a Orientului Mijlociu, doar hotarul dintre sfârșitul iernii și începutul anotimpului astronomic al primăverii, ci înseamnă și un prilej de analize, întrebări și comemorări ale unui moment crucial din istoria contemporană a Orientului Mijlociu. S-a schimbat ceva în această parte a lumii? Și dacă s-a schimbat, în ce a constat această prefacere, ce costuri a presupus și în ce rezultate s-a materializat? Iar concluzia la care, de cele mai multe ori se ajunge, este sintetizată într-o propoziție foarte succintă: primăvara arabă a fost un eșec și a lăsat în urmă o mare și generală dezamăgire.

Nu vom reveni, aici, asupra detaliilor. Despre acestea s-au scris tomuri întregi, din care se întrezărește, sfidătoare, realitatea că, după o lungă și rece "iarnă islamică", după schimbarea mai mult sau mai puțin brutală a unor regimuri politice, sau, mai degrabă, a unor despoți politici, după cealaltă iarnă a terorismului jihadist și a conflictelor și războaielor civile sau confesionale, rezultatele sunt descurajante. Unei asemenea constatări i se poate răspunde că "revoluțiile arabe" și trecerea către o nouă paradigmă a democrației și prosperității se află, încă, în desfășurare, fără să se cunoască, cu suficientă exactitate, direcția în care înaintează acest proces.

Evoluțiile recente dar și cele în curs de desfășurare permit afirmarea că Orientul Mijlociu și Maghrebul nord-african arab parcurg ceea ce ar putea fi numit o "primăvară a generalilor". La conducerea Egiptului se află mareșalul Abdel Fattah El-Sissi pentru care luna martie a fost înfruntarea celui de-al doilea examen al scrutinului pentru un al doilea mandat prezidențial; Siria este, în continuare condusă de Bashar Al-Assad care – să nu uităm – poartă și el pe umeri epoleții de general care, după toate aparențele, vor rămâne la locul lor și de acum înainte, cu susținerea aliaților ruși și iranieni și cu agreementul ne-

oficializat al celorlalți actori regionali și internaționali dintre care nu trebuie omiși America lui Donald Trump și Turcia lui Recep Teyyp Erdogan. În Regatul Hashemit al Iordaniei, regele Abdallah II, purtător și el al gradului militar de general de brigadă a reușit, de bine de rău să-și ferească regatul de turbulențele "primăverii arabe" dar care dă semne a nu se mai afla în grația marelui său protector american și, de convență cu acesta, de monarhiile arabe din Golf cărora le repugnă "fronda" manifestată de descendentul monarhului Hussein Bin Tallal față de politica perfect proisraeliană a primului – prin mutarea "piesei Ierusalim" către transformarea acestuia în capitală eternă și unificată a Israelului – dar și neangajarea armatei sale de beduini alături de "războiul fermității" declarat de monarhia saudită în Yemen. Într-o măsură mai redusă, trecem în Liban unde, la palatul Baabda, îl întâlnim pe venerabilul general creștin Michel Aoun, confruntat, și el, cu spinoase probleme ridicate de un Liban dezbinat, de o clasă politică libaneză erodată de adversități și corupție și de toate ingerințele în politica internă (câtă există, cu adevărat, a Libanului). În Nordul african libian, mareșalul Khalifa Khaftar, activ susținut de Federația Rusă, Egiptul lui Abdel Fattah El-Sissi și - la concurență cu Vladimir Putin – de Donald Trump - prezintă suficiente argumente pentru a-și consolida imagine de succes al fratelui Moammer la conducerea Libiei. Nici corpul palestinian nu rămâne în afara cercului: fost șef al serviciilor palestiniene de informații ale Fatah – numit, pentru aceasta "Domnul Securitate", Mahmud Dahlan pe numele lui, stabilit pe litoralul exotic al Emiratelor Arabe Unite și sprijinit de egipteni, de saudiți și, discret ("noblesse oblige"), de americani, merge cu pedala de accelerație apăsată la maximum către înlocuirea președintelui Mahmud Abbas (Abu Mazen) cu... Mahmud Dahlan. Nu sunt puține nici semnalele care, pornind de la starea de sănătate pe care abia mai poate să și-o poarte în scaunul cu roțile,

venerabilul președinte algerian, Abdelaziz Bou-
teflia va lăsa locul, cel mai probabil, unui mili-
tar sau, oricum, unui "izvorât" din mediile castei
militare algeriene. Nici Tunisia nu se află la adă-
post de lunecarea către o conducere militară ca-
re – se crede – ar putea să pună capăt tulburări-
lor interne generate de incapacitatea autorităților
de a introduce reforme viabile în economie și de
a aborda frontal flagelul corupției în ascensiune.
Numele colonelului și ex-ministrului de interne
Lotfi Brahem este rostit, în acest sens. O aseme-
nea revenire la simbolistica "omului forte", fie el
numit președinte (*rais*), lider (*za'im*) sau condu-
cător (*al-qa'id*), nu este deloc surprinzătoare
pentru societatea arabo-islamică, mai ales în
aria geografică sud-mediteraneană unde para-
digma "protectorului" constituie o coordonată
identitară: de la familie la "pater familiae", la
trib, la liderul ideologic și politic și, până la refu-
giul în transcendența supremă a lui Allah, au ofe-
rit individului și societății un punct de referință
și un reazem pe care euforia analiștilor din peri-
oada de început a marilor ridicări populare ara-
be l-a ignorat, înlocuindu-l cu paradigme inter-
pretative fabricate și valabile în lumea occiden-
tală, dar nefuncționale cu necesitate și întot-
deauna în lumea arabo-islamică a Orientului Mij-
lociu. La aceste observații trebuie să fie adăugată
și realitatea că în acest areal post-primăvărat, aspi-
rația spre democrație și spre liberalismul de
împrumut este, astăzi, cu mult mai timidă decât s-
a putea crede. Având în față exemplele dramatice
oferite, în ultimii șapte ani, de ceea ce se în-
tâmplă în Siria, în Irak, în Libia sau în Yemen,
revoltații din 2011 și urmașii lor visează mai de-
grabă nu la lozincile care s-au dovedit o simplă
retorică, fiind preocupați, cu precădere, să iasă
din "anarhia constructivă" și haosul lăsat moște-
nire de "primăverile arabe". Și aceasta chiar cu
riscul de a trăi, încă o dată, sub un regim dicta-
torial dar capabil să asigure Agorei un minimum
de siguranță a vieții de toate zilele. Iar o aseme-
nea abordare este, oricât ar părea de paradoxal,
cu mai multă claritate vizibilă în cazul minori-
tăților confesionale – creștinii orientali, cu deo-
sebire – pentru care fostele regimuri laice au
oferit protecție și o certitudine pe care regimuri-
le post-primăvăratice nu au putut să o ofere îm-
potriva epidemiei terorismului islamist radical și

a efectelor devastatoare ale disoluției sociale,
instituționale și chiar statale. Este, însă, puțin
probabil ca "strada" arabă să mai dorească o re-
întoarcere emoțională la "despoții orientali" ai
istoriei. S-at putea vorbi, mai curând, de o orien-
tare, mai mult sau mai puțin conștientizată, către
o altă eră, cea a genului de "despot luminat" care
să practice un autoritarism agreementat cu prac-
tici sugerând preocuparea pentru progres și ega-
litate. Mareșalul egiptean Abdel Fattah El-Sissi
sau viitorul monarh saudit Mohammed Ibn Sal-
man ar putea oferi un punct de reper în definirea
unui asemenea prototip al noului despot.

Putem constata și susține că, la șapte ani de pri-
măvară arabă, Orientul Mijlociu și lumea sa ara-
bă și religioasă, democrația nu se va impune,
conceptual și pragmatic nici datorită rețelelor de
socializare – care au avut un rol deloc neglijabil
în perioada de închegare a revoltelor populare
arabe – și nici nu va fi impusă de acțiunea unei
puteri externioare.

În faza actuală, Orientul Mijlociu arab se află
confruntat cu două provocări majore care suc-
ced primului eșec înregistrat de mișcările sale
revendicative și reformiste. Este vorba, în primul
rând, de poziționarea post-teroristă a individului
și a societății arabe față cu identitatea islamică,
dramatic pusă la încercare de cei patru ani de
"neo-califat" islamic care a generat nu numai
profunde traume psihice și sociale, ci și o pro-
fundă ruptură în corpul arabo-islamic care se
află, încă, sub impulsul vendetei tradiționale de
după tragediile provocate de soldații combatanți
sub flamura neagră a așa-zisului "Stat islamic".
Este vorba, în al doilea rând, de faptul că însăși
națiunea islamică arabă "*umma*" a fost demone-
tizată și fărâmițată de seismul jihadist-radical. În
aceleași timp, națiunea arabă laică se află și ea în
aceeași stare de pierdere a coeziunii în așa mă-
sură încât unii analiști – chiar arabofoni – nu au
ezitat să vorbească despre o "moarte a Orientu-
lui Mijlociu arabo-islamic". Războaiele civile,
conflictele cu substrat confesional dar cu obiecti-
ve politice, expansioniste, ingerințele externe și
alinierile contradictorii ale statelor arabe la poli-
ticele și ofertele marilor puteri globale, în con-
cordanță cu interese mai mult sau mai puțin con-
juncturale, sumt și ele tot atâtea elemente care

fac ca peisajul general al Orientului Mijlociu arab să se afle, încă, în toiul unei ierni prea puțin promițătoare cât privește configurația viitorului.

ISLAM ȘI ARABITATE

**Ambasador prof. Dumitru
CHICAN**

Îndeosebi la începutul acestui veac despre care s-a spus că "va fi religios sau nu va mai fi", lumea arabă (din perspectivă etnică și socio-istorică) și musulmană (sub aspectul identității sale confesionale predominante) beneficiază de o atenție și de un interes deosebit din partea mediilor de cercetare teoretică, dar și, cu deosebire, din punct de vedere politic, strategic, geopolitic și militar. Aceasta se datorează, fără îndoială, unor cauze deloc neglijabile între care, nu în ultimul rând, se cuvin amintite împrejurarea că acest areal a fost, în context istoric, un punct de fractură între civilizația Orientului musulman și cea iudeo-creștină a Occidentului, el fiind, în același timp, spațiul care a văzut și a susținut, conștient sau nu, nașterea uneia dintre cele mai radicale forme istorice de manifestare a radicalismului de sorginte religioasă, apoi faptul cu puternică încărcătură emoțională că Orientul Mijlociu arab constituie leagănul uneia dintre cele trei mari religii monoteiste cunoscute de istoria lumii. Așezarea în geografia globală și la intersecțiile marilor linii directe ale echilibrului de puteri și conflicte, spre a nu mai vorbi de atuul uriașelor rezerve de energie convențională care, de la descoperirea lor, au fost țintă permanentă a marilor monopoluri internaționale. Dar, din perspectiva istoriei diacronice și înainte de alte considerente politice, militare, strategice, lumea arabă a fost receptată ca spațiu religios ale cărui linii de demarcație au fost trasate de conflicte, războaie de cucerire sub semnul Crucii și al Coranului și, mai aproape de contemporaneitatea noastră, ca parte a confruntării și a "ciocnirii" între civilizații și apartenențe identitare religioase. Faptul obiectiv că Islamul s-a impus în concertul global ca urma-

re a unor ample expansiuni militare a avut și continuă să aibă o însemnătate crucială pentru orientarea modului în care lumea non-arabă receptează și resimte, simultan, atât arabitatea cât și Islamul care a dat consistență și coeziune acestuia.

Islamul a pătruns, odată, în Europa, prin ocuparea insulelor din sudul "cizmei" italiene și, a Peninsulei Iberice unde a rămas vreme de șapte secole. Fără împotrivirea francilor lui Charles Martel, probabil că marșul oștirilor musulmane ar fi ajuns la estuarul Tamisei și dincolo de Rinul a cărui traversare nu este cu nimic mai dificilă decât a Nilului și a Eufratului, morfologia lumii moderne ar fi fost cu totul deosebită. Astăzi, Islamul se întoarce încă o dată spre Occident pe care își propune să-l supună, pe cale pașnică, de data aceasta.

Omul arab – fie el din vremea generalului omayyad Tarik al cărui nume îl poartă stânca Gibraltarului (*Jabal Tariq* - Muntele lui Tariq), fie cel al Mashreqului din zilele noastre, nu întreprinde nici un act – de conștiință sau din sfera cotidianului ori din cea a păcii și a războiului – fără a se întoarce, înainte de orice decizie, către un referențial eminamente religios. Și într-un caz și în altul, vom întâlni acțiunea și influența a două ipostaze identitare – cea a lui *homo arabicus* și cea a lui *homo islamicus*, ceea ce nu înseamnă că arabitatea trebuie înțeleasă, așa cum nu puține studii de orientalistă ne îndeamnă, ca un produs și ca o consecință a identității religioase, după cum nu înseamnă acceptarea etichetării factice a arabității ca sinonim absolut al identității religioase islamice.

Se acceptă – și pe bună dreptate – că apariția Islamului, în secolul VII a însemnat coagularea și conștientizarea la societatea tribală, politeistă și animistă anterioară, numită, în general, prin sintagma de "*Al-Jahilyyya*" (Epoca ignoranței, a necunoașterii) a două noi coordonate identitare: apartenența arabă, din perspectivă etnică, trăsătură pe care istoricul tunisian Ibn Khaldun (1333 – 1406), considerat drept părinte al sociologiei istorice, o denumește prin termenul de '*asabiya*, sau sentimentul legăturii de sânge, al apartenenței la una și aceeași comunitate socială și, în

al doilea rând, conștiința apartenenței la o singură *umma*, înțeleasă ca “națiune”. Dar nu este vorba de accepția contemporană a termenului, în măsura în care această *umma* are un conținut și o temelie eminamente religioasă, ea identificând “comunitatea musulmanilor” indiferent de situarea temporală și spațială a acestora. Astfel, atunci când în unele doctrine moderne, precum cea baasistă, vorbesc de “*umma arabiya*”, această sintagmă se referă la “o comunitate islamică”, înainte de toate, și care, din punct de vedere etnic este “arabă”. Un pakistanez musulman nu este arab, ceea ce nu îi afectează statutul de membru al “umma” - al națiunii islamice, după cum creștinii orientali arabi ca și aparținătorii de alte confesiuni prezente în interiorul lumii islamice nu sunt musulani, fără ca aceasta să-i priveze de identitatea lor socio-etnică arabă. Arabitatea și toți afluenții săi ulterioari manifestați în codificări politice și ideologice precum panarabismul, unionismul arab al lui Gamal Abdel Nasser sau socialismul arab sunt, în fond, un produs social al islamului. Dacă insistăm asupra acestei diferențieri prea grăbit ignorată nu de puține ori, aceasta se datorează necesității de a considera analitic rolul sferei religioase în spațiul sociologic al lumii arabe a Orientului Mijlociu.

Vom spune, mai întâi, asumându-ne și salutând cu deschidere eventualele reacții critice, că, în pofida tradiționalismului exegetic, ofensiv până la agresivitate, Islamul, ca religie universală este produs al mitosferei unui spațiu cultural bine determinat, un spațiu mitic dominat de zeițe femei și pe care Mahommed l-a repudiat, făcând din religia sa, înainte de toate, un act total de existență și manifestare socială a individului și a comunității. Faptul că în contemporaneitatea acestui secol, în totalitatea statelor arabe atât de diferite și chiar conflictuale între ele din punct de vedere ideologic și al formelor de guvernământ, însuși dreptul canonic islamic – *Shari’a* – are extrem de variate forme de aplicare în domeniul public este, în opinia noastră, o reminiscență re-

manentă a realității că între “*umma*” religioasă, așa cum a fost ea fundamentată și “națiunea” contemporană (arabă sau nu) există diferențieri care trebuie avute în vedere atunci când vorbim de falsa sinonimie care ar exista inevitabil între “a fi arab” și “a fi musulman”. Iar această realitate poate fi lesne observată atunci când vorbim de faptul că toate țările arabe fac parte din Organizația Cooperării Islamice alături de state-națiuni seculariste, cu mențiunea necesară că neputința, caracterul figurativ al acestei “Ligi a lumii islamice” și discordiile care o subminează reflectă faptul că fiecare stat membru își apără și își promovează, înainte de toate, propriile interese naționale laice în numele comunității islamice – *umma*.

Din perspectivă istorică, forța politică a Islamului în perioada de ascensiune și expansiune a acestuia a izvorât nu atât dintr-o coeziune mistică a triburilor arabe, cât din coeziunea socială pe care noua religie a oferit-o acestora. Și, dacă, din punct de vedere rasial, sociologic și psihologic, Islamul și arabitatea se află într-o relație indestructibilă, transcendența și sacralizarea supralicitată pe care o presupune religia musulmană poate să se debaraseze cu ușurință de o arabitate limitată în registrul spațio-temporal. Statul-națiune ca expresie a apartenenței identitare arabe a împiedicat, odată cu dezmembrarea ultimului califat otoman turc, crearea și impunerea unei *umma*, ca expresie a identității religioase islamice, în vreme ce aceasta din urmă a condus, în final, la ruinarea unui naționalism arab care,

în definitiv, s-a dovedit a nu fi mai mult decât un discurs eficace având rolul de protecție și propășire a unor interese cât se poate de mercantile.

Colonizarea occidentală europeană a arealului islamic, în secolul al XIX-lea și destrămarea imperiului otoman în al treilea deceniu al secolului trecut au fost momente care

au marcat sfârșitul paradigmei tradiționale a califatului ca expresie politică a “națiunii islamice” (*umma*). Divizată în state-naționale (*qutr*),

umma, ca organizație comunitară religioasă, a fost înlocuită cu formule comunitare construite pe laicism, în care referința la o autoritate religioasă trans-națională nu a mai fost atractivă și aceasta nu atât din cauza caracterului său tradiționalist și conservator în plan politic, cât, în primul rând, incapacității sale de a unifica și de a oferi alternative de viitor într-o lume a industrializării, tehnologiei și informației. Arabitatea statelor arabe moderne și contemporane a fost, practic, construită și conștientizată în secolul XX, odată cu nașterea statelor moderne de inspirație occidentală în pământul Islamului. Și ea nu s-a consolidat prin referențiale religioase islamice, ci în cursul mișcărilor naționaliste pentru independență și decolonizare. În acest context, a vorbi despre rolul islamului politic înseamnă a susține o retorică prin care se încearcă "înnobilarea" religiei cu statutul de supremație unică și capabilă să ofere soluții pentru toate problemele născute din confruntarea cu imperativele vremii contemporane. Nu este mai puțin adevărat că sfera religiozității a avut rolul său în propășirea naționalismului și a identității arabe. Dacă mișcarea Fraților Musulmani a apărut, inițial, ca instrument menit să refacă, în vremea modernă, califatul desființat, în 1923, de Mustafa Kemal (Atatürk), ea a militat, în același timp, pentru emancipare și desființarea tutelei coloniale asupra lumii "arabo-islamice". Declinul unui asemenea islam politic a început în momentul în care acesta, angajat în competiția pentru putere statală, a supralicitat rolul factorului religios pe care a încercat să-l impună, inclusiv prin recursul la violență, unei arabități laice construită după modelul european.

În contextul unei lumi aflată în plin proces de mondializare, dar afectată, în mod dramatic, de fenomenul radicalismului violent de inspirație religioasă, și în condițiile în care ideologiile laiciste arabe – de la panarabismul elaborat de Gamal Abdel Nasser, până la socialismul arab și la baasim ca încercare de conciliere între materialism și religiozitate, nici islamismul, nici arabitatea colectivă nu mai oferă argumentele necesare pentru afirmare în concertul națiunilor lumii. Apartenența islamică continuă să constituie o emblemă de referință a mentalului colectiv, dar

nu deține un rol semnificativ de evidențiere în contextul global. În același timp, arabitatea ca receptacol pentru o întreagă lume "arabă" și-a pierdut din sonoritate, restrângându-se, mai degrabă, în frontierele fiecăruia dintre statele și societățile din acest areal. Un arab este și se proclamă mai întâi, egiptean, libanez, irakian și abia apoi arab și încă mai puțin musulman ca punct de reper în viața colectivă și națională.

Dar în ambele ipostaze ale individului – arab și musulman - se face tot mai simțită nevoia de reformă și adaptare. Pentru care, nici arabul, nici musulmanul arab par a nu fi încă deschiși și, mai ales, pregătiți.

LUMEA ARABĂ: ÎNTR-UN STADIU DE CONFLICT ȘI COEXISTENȚĂ

Dinu COSTESCU

Două mari seisme produse în ultimul deceniu – Primăvara arabă și revivalismul brutal al terorismului ultraradical islamist – au trasat coordonatele pe care lumea arabă se desfășoară și care dau acesteia caracteristica ușor remarcabilă în zilele noastre și anume efortul de supraviețuire în care această lume se zbate între starea conflictuală generalizată și regăsirea consensului ca premiză a coexistenței, edificării și dezvoltării în stabilitate, securitate și pace.

Realitatea nudă arată că, datorită unui complex de cauzalități endogene și exogene, acest uriaș areal care acoperă o geografie întinsă "de la Ocean până la Golf", a cărui demografie politică include 25 de state și teritorii și care se cifrează, statistic, la aproape 400 milioane de oameni, se află astăzi într-o stare de conflicte și violențe care par a nu avea un sfârșit previzibil.

Războiul civil din Siria care a produs un carnagiu evaluat la aproape o jumătate de milion de oameni, pierderi cărora li se adaugă milioanele de locuitori care au, astăzi, statutul de refugiați sau deplasați, distrugerea severă a edificiului economic și edilitar, de servicii și social, s-a transformat, în cei șapte ani de la declanșare, într-o componentă obsedantă a vieții

de zi cu zi. Peste 70.000 de oameni - potrivit unor statistici mai degrabă estimative - au murit în urma războiului tribal și confesional care răvășește Libia, în vreme ce alte mii de libieni fugari din fața violențelor din această țară au pierit în valurile mării dincolo de care, pribegi, sperau să regăsească cel puțin supraviețuirea în

“Europa tuturor posibilităților”.

Maghrebul arab african este tulburat de dramatica trecere de la o vremelnică guvernare islamistă la un laicism care nu poate face față cerințelor pe care le impune contemporaneitatea și care sunt concepute mai degrabă ca reverberații ale culturii coloniale franceze și britanice decât ca necesități aflate într-o strânsă legătură cauzală cu specificul și dimensiunea societăților autohtone ale acestui areal.

În același timp, Turcia care se dorește a deveni un jucător de importanță decisivă pe tabla de șah a Orientului Mijlociu, este confruntată nu numai cu sfidările terorismului, ci și cu consecințele dramatice ale defectuoasei înțelegeri a “modelului turc” pe care guvernarea Erdogan l-a dorit a fi o îmbinare între aspirațiile islamiste ale Fraților Musulmani, paradigma califatului musulman otoman redivivus și inserția în dinamica lumii non-musulmane.

Pe de altă parte, o serie de state arabe, precum Algeria, Tunisia, Maroc și Iordania dispun de regimuri politice stabile care au reușit să implementeze o serie de reforme cu efecte pozitive în ceea ce privește consolidarea securității interne și dezvoltarea economico-socială a țărilor lor, după marile ridicări protestatate și revendicative care, în 2011, au dus la profunde schimbări politice. În același

timp, există o altă categorie de țări arabe – Siria, Libia, Yemen pe care evoluțiile de după așa-numita “primăvară arabă” nu le-au permis experimentarea și implementarea unei noi identități statale, instituționale și sociale, acestea menținându-se, mai degrabă, la nivelul “statului eșuat” și aflat pe marginea colapsului. În alte state arabe – Egiptul, Irakul, Libanul - care, în 2018 vor organiza alegeri parlamentare sau prezidențiale - se află pe o cale contorsionată și nu lipsită de piedici către implementarea mecanismelor și instrumentelor de manifestare a edificării unui stat și a unei societăți democratice – scrutinurile electorale, pluralismul politic ș.a.

Dar chiar și acolo unde au fost realizați pași consistenți către democrație și către edificarea statului de drept, impresia generală care predomină este aceea a rezilienței unui climat de violență care nu este doar rezultat al unei insuficiente și corecte percepții exterioare, ci este întreținut de efectul prefacerilor fundamentale pe care lumea arabă le-a cunoscut, pentru prima oară, în plan social, instituțional și al mentalului colectiv. Experiența celor două războaie mondiale nu a fost suficientă pentru ca lumea și inclusiv lumea Orientului Mijlociu să conștientizeze dinamica și resorturile violenței, astfel încât, vorbind în termenii filosofiei politice, fenomenul violenței s-a impus drept o categorie universală care a marcat gândirea unei întregii generații de gânditori. Dar paradigmele occidentale de judecare a violenței și care s-au impus în întreaga sferă a politologiei și filosofiei istorice din arealul occidental nu au, cu toate acestea, un caracter de universalitate care să le facă aplicabile ca etaloane de dezvoltare sau de involuție a unui stat, indiferent în ce coordonate geografice și geopolitice s-ar afla situat acesta.

Societățile și gânditorii Orientului Mijlociu nu au abordat conceptul de violență ca pe o categorie participantă la configurarea identitară, ci, mai degrabă, ca pe un “datum” antropologic sau, cel mai la îndemână, ca rezultat al unor conspirații exterioare. În lumea arabă modernă, cu deosebire, s-au scris biblioteci întregi care tratează probleme precum națiunea și naționalismul arab, relația dintre sacru și profan

În viața statului și a societății, democrația și libertățile cetățenești și umane, dar sunt prea puțini și prea puțin cunoscuți autorii care să se fi aplecat cu acribie și continuitate asupra fenomenului și conceptului de violență.

Cele două războaie din Golf au făcut un număr de victime omeneste care îl dublează sau chiar în triplează pe cel al războiului civil sirian. Nimeni nu cunoaște cu suficientă exactitate numărul de victime produse de violența pe care au practicat-o regimurile totalitare ale unui Saddam Hussein sau Moammar El-Ghaddafi. Nimeni nu este în măsură să precizeze câți cetățeni nevinovați au căzut victime violenței programatice practicate în închisorile regimurilor polițienești, în camerele de tortură sau în urma unor execuții sumare care, de cele mai multe ori, pot fi catalogate drept acte de genocid și crime împotriva umanității.

Dar, vorbind de violența "fatalistă" sau "conspiraționistă" practicate în lumea arabă a Orientului Mijlociu, nu pot fi trecute cu vederea actele de violență justificată prin argumente religioase islamice sau etnice. De la istoricul conflict între confesiunea sunnită și cea șiiită, până la zecile de mii de palestinieni uciși de forțele creștine libaneze în taberele de refugiați din Beirut, până la nenumăratele victime provocate în Yemen de "războiul prin interpuși" între sunnismul wahhabit saudit și șiiții duodecimani din Iran și până la hecatombe provocate, în Irak, în Siria, în Egipt, în Libia de hordurile de teroriști ai "neo-califatului musulman", drumul către modernitate al lumii arabe este presărat cu cadavrele și mutilații violenței dezlănțuite. Desigur, toate acestea au provocat, în comunitatea internațională, declarații de condamnare și de protest, făcute, de cele mai multe ori, cu jumătate de voce, dar prea puțin sau deloc pot fi întâlnite cazuri în care, în chiar interiorul societăților victimizate, să se ceară de-legitimizarea și penalizarea regimurilor de guvernământ sau a "incitatorilor profesioniști" la violență, indiferent dacă aceștia au fost clerici, politicieni sau propovăduitori mediatici ai urii.

În atari împrejurări apare nu numai firească, ci

și inevitabilă și obligatorie întrebarea: se poate schimba ceva din ceea ce există pentru a se trece de la violență la conciliere și conviețuire?

Este un semnal, care trebuie susținut și încurajat, faptul că, pe măsură ce fenomenul violenței în societatea arabă crește în amploare și intensitate, în aceeași măsură se înregistrează o ascendentă orientare a societății civile către auto-asumarea responsabilităților care incumbă conceptului înșuși de "societate civilă" puternică, dinamică și ascultată.

În unele state arabe această "trezire socială" este rezultat al reformelor implementate de noile guverne puse în situația de a face față provocărilor generate de însăși revoltele sociale grație cărora respectivele autorități se află la conducerea statului.

Din 2011, numărul entităților reprezentante ale societății civile (organizații non-guvernamentale) s-a dublat în Tunisia și a crescut de 2,5 ori în Maroc, creșterea acestora în Iordania fiind de o dată și jumătate și a fost nesemnificativă în regatul Maroc. Se poate constata, însă, că emergența pe eșichierul public a societății civile a avut un ritm mult mai intens în acele state arabe care au cunoscut cele mai ample mișcări populare în care s-a recurs la violența armată. În Siria, bunăoară, dezvoltarea societății civile se produce în strânsă conexiune cu organizațiile care operează în domenii legate de problemele refugiaților și persoanelor deplasate. Dar și cu structuri civile aflate atât în teritoriile controlate de regimul de la Damasc, cât și în districte sau enclave teritoriale "eliberate" de prezența și controlul guvernului central și care și-au organizat structuri de administrație și gestionare locală. În Libia, această prezență civilă se manifestă în regiuni aflate sub autoritatea triburilor sau asociațiilor tribale, localizate după criterii ținând de dispunerea teritorială. Indiferent însă, de spațiul geografic, ideea acțiunii pentru implementarea și dezvoltarea conceptului laic al unui consensus (*tawfiq*) civil și național, dar și a conceptului religios de *ijmā'* – opinie și acțiune rezultată din unanimitatea comunității asupra unei poziții sau atitudini sociale - este susținută

În modul cel mai favorabil de fondul de tradiții, credințe și comportamente antropologice specifice unei anumite zone de dezvoltare cutumiară. O asemenea "conciliere" între laic și religios poate încuraja avansul către apariția unei democrații rudimentare care poate conduce către o armonizare și un modus vivendi între formațiunile politice și către cristalizarea unei "culturi a democrației" care, bazată pe tradiția locală, să nu mai fie respinsă ca fiind element alogen, deformator și "ivenție" nocivă a a modernității occidentale creștine. Ceea ce poate asigura acestui concept viabilitate, făcându-l acceptabil chiar pentru formațiunile și ideologiile politice islamiste conservatoare pentru care "democrația" înseamnă doar lectura și respectarea textuală a Legii coranice.

A FI SAU A NU FI :

"MAREA AFACERE" PALESTINIANĂ

Dr. Munir SALAMEH, Ramallah

Anunțată cu multă mobilizare mediatică, la jumătatea lunii ianuarie a avut loc reuniunea Consiliului Central al Organizației de Eliberare a Palestinei, având înscrisă pe ordinea de zi o singură problemă: discutarea poziției palestinienilor – declarativă și factuală – față de declarația americană de la 6 decembrie 2017, prin care Administrația Trump recunoștea orașul Ierusalim drept capitală a Israelului și anunța decizia de transfer în orașul sfânt a ambasadei americane în Israel (care, potrivit declarațiilor făcute de vicepreședintele, Mike Spence, va avea loc înainte de finele anului 2019). Faptul că o asemenea importantă reuniune a putut fi realizată la aproape șase săptămâni de la "Declarația Trump", a fost interpretat de observatorii și analiștii palestinieni, dar nu numai, drept o expresie fie a debusolării în care se află conducerea și clasa politică palestiniană, fie a lipsei de voință și capacitate politică a acesteia de a adopta rezoluții angajante și explicite în această chestiune spinoasă pe care președintele Donald Trump a adăugat-o la voluminosul dosar palestinian. În pofida discuțiilor înfierbântate (numai alocuțiunea președintelui Mahmud Abbas a durat aproape trei ore) și a

amenințărilor și avertismentelor trimise în direcția Administrației Americane și a guvernului de la Tel-Aviv, comunicatul final adoptat la încheierea celor două zile ale reuniunii, nu a ieșit din paradigmele obișnuite ale discursului palestinian, Consiliul Central limitându-se să adopte o serie de "recomandări" dintre care au reținut atenția:

- Suspendarea recunoașterii Israelului și suspendarea acestei măsuri spre aprobare de către conducerea Organizației de Eliberare a Palestinei. Având un caracter consultativ și neobligatoriu, recomandarea își pierde, prin însuși acest caracter, sensul și conținutul;

- Încetarea coordonării și cooperării de securitate cu partea israeliană. O recomandare similară a mai fost adoptată și în anul 2015, de către același Consiliu Central, nefiind luată în considerare la nivelul decizional al Organizației de Eliberare;

- Declară că Acordurile de la Oslo și alte angajamente convenite cu statul evreu au devenit caduce, fără însă să precizeze dacă partea palestiniană denunță aceste documente sau se retrage din calitatea de co-semnatar al acestora.

Nu a fost adoptată nici o rezoluție și nici vreun plan de acțiune viitoare nu a fost anunțat, ceea ce induce impresia – nu lipsită de temei – că verbioasa reuniune a forului palestinian nu a avut alt rost decât a calma spiritele în rândul opiniei publice palestinienilor și a mima o sforăitoare "intifada" politică împotriva deciziei adoptate de Donald Trump.

*

După vizita pe care vicepreședintele american Mike Spence a efectuat-o la Ierusalim, la sfârșitul lunii ianuarie și după ce liderul de la Casa Albă declara, fără echivoc, că palestinienii trebuie să opteze între revenirea la calea tratatelor sau suspendarea, în caz contrar, a asistenței financiare oferită de SUA, discuțiile despre acel “big deal” de care vorbea ocupantul Biroului Oval în legătură cu soluționarea contenciosului palestiniano-israelian au fost preluate cu și mai multă intensitate, chiar dacă, Administrația de la Washington nu a anunțat – cel puțin până la momentul în care aceste rânduri sunt scrise – nici o viziune și nici vreo “foaie de parcurs” sau plan de acțiune pentru debolcarea drumului către mult proclamata “soluție a celor două state” ca formulă de soluționare “justă și trainică” a revendicărilor palestiniene.

Oricare vor fi pașii făcuți de actorii nemijlocit implicați în acest demers, opinia predominantă pe “strada palestiniană” dar și la nivelul organizațiilor palestiniene – membre, sau nu ale Organizației de Eliberare – este aceea că “marea afacere” proclamată de Donald Trump, departe de a fi concepută ca o răscruce istorică, nu trebuie privită mai mult decât ceea ce este, adică o nouă tentativă de șubrezire și devalorizare a problemei palestiniene.

Puțini sunt cei care știu sau își mai amintesc că expresia “big deal” nu este deloc nouă. Ea a mai fost lansată și vehiculată în anul 2006, când s-a discutat despre oferta pe care premierul israelian al vremii, Ehud Olmert o făcea președintelui Mahmud Abbas și care avea la bază ideea de alegere între două soluții propuse pentru soluționarea dosarului palestinian:

Era vorba, în primul rând, de realizarea unei federații iordaniano-palestiniene, prin reconfigurarea statului iordanian în trei “vilayete”, respectiv, Transiordania sau actualul Regat Hasemit, Cisiordania sau Malul de Vest al Iordanului și Fâșia Gaza, legate între ele într-o formulă confederală;

În al doilea rând, s-a vorbit despre ideea „schimbului de teritorii”, care prevedea ca Egiptul să renunța la un teritoriu de 720 km.p. în Insula Sinai și contiguu cu Fâșia Gaza pentru im-

plementarea viitorului stat palestinian și la încă un perimetru lat de 24 km și lung de 30 km între orașele Rafah și Arish care să fie anexat teritoriului israelian. În schimb, Egiptul urma să primească o suprafață de pământ echivalentă, în deșertul Neghev, însoțită de posibilitatea construirii unui tunel cu lungimea de 10 kilometri care să lege Egiptul de Iordania printr-o magistrală feroviară, o autostradă și o conductă petrolieră, veniturile rezultate din taxele de exploatare a acestora urmând să revină părții egiptene care, în plus, ar fi primit și o asistență internațională pentru dezvoltarea sectorului economic. La 21 februarie 2016, în orașul-port iordanian Aqaba a avut loc o întâlnire confidențială între premierul israelian Benjamin Netanyahu, regele iordanian Abdallah II, fostul ministru american de Externe John Kerry și președintele egiptean Abdel Fattah El-Sissi, întâlnire despre care, un an mai târziu, la 19 februarie 2017, cotidianul israelian Haareze scria că a fost consacrată discutării și ameliorării proiectului de soluționare a chestiunii palestiniene prin “schimb de teritorii”. O întâlnire de la care, precum se vede, a fost absent tocmai unul din actorii vital interesați respectiv partea palestiniană.

La 20 septembrie 2017, după întâlnirea pe care a avut-o cu Donald Trump, președintele palestinian Mahmud Abbas declara că pacea palestiniano-israeliană la care lucrează Administrația prin “consilierii” Jared Kushner (ginerele președintelui Trump) și Jason Greenblatt va fi, pentru cauza palestiniană și pentru regiunea Orientului Mijlociu, “afacerea secolului”! După intense deplasări ale celor doi în zonă (Cisiordania, Israel, Iordania, Egipt, dar și statele arabe din Golf) la 9 ianuarie 2018, Ahmed Magdalani, membru al Comitetului Executiv al Organizației de Eliberare a Palestinei declara pentru mass-media că această “afacere a secolului” are drept scop “lichidarea cauzei palestiniene” și, în subsidiar, realizarea unor aranjamente pentru normalizarea relațiilor dintre statul evreu și monarhiile arabe din Golf, cu deosebire, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite și regatul Bahrein).

Proiectul promovat de emisarii Kushner – Greenblatt, prevede, în ordine cronologică, normalizarea relațiilor cu țările arabe menționate, inclu-

siv în domeniul securitar, urmată de măsuri pentru dezarmarea și demilitarizarea teritoriilor palestinienne îndeosebi în Fâșia Gaza, apoi angajarea de negocieri – cu o durată de până la zece ani- pentru constituirea “statului palestinian” în conformitate cu ideea “schimburilor de teritorii” În cursul acestei perioade, partea palestiniană ar trebui să renunțe la cca 12% din teritoriile autonome (unde sunt implantate așezările evreiești care ar urma să fie trecute sub suveranitate israeliană) precum și în Valea Iordanului, unde Israelul va insista pentru menținerea unor efective armate cu misiuni securitare și de apărare antiteroristă.

În condițiile în care lansarea “marii afaceri” americane are loc într-un context în care, pe de o parte, elitele și conducerea politică palestiniană parcurg una dintre cele mai dificile perioade, caracterizată de scindare, lipsă de atuuri convingătoare pentru a se impune de pe poziții puternice în viitoarele negocieri cu Israelul și când comunitatea arabă și internațională occidentală sunt prea puțin preocupate de soarta dosarului palestinian (atunci când nu se aliniază de-a dreptul la pozițiile și proiectele Administrației Trump și ale Israelului), ce opțiuni de acțiune mai are Autoritatea Națională pentru a se împotrivi impunerii forțate a unei soluții care o defavorizează profund? Inventarul acestora este destul de redus și el a fost sintetizat încă din anul 2010 de Saeb Erekat, negociatorul-șef palestinian la tratativele de pace cu Israelul:

- Revenirea la masa negocierilor, cu condiția minimală ca statul evreu să înceteze politica de colonizare în teritoriile palestinienne autonome;

- Obținerea, din partea comunității internaționale, inclusiv din partea Americii, a acordului asupra revendicării de recunoaștere a statului palestinian în frontierele existente la 4 iunie 1967;

- Recursul la Consiliul de Securitate al ONU căruia să-i fie cerută recunoașterea statului palestinian în aceleași frontiere de dinaintea războiului din iunie 1967, precum și punerea în dezbaterea Adunării Generale a ONU a aceleiași revendicări în baza prevederilor din articolul intitulat “Alianța pentru pace”;

- Întreprinderea de demersuri vizând punerea teritoriilor palestinienne sub tutela internațională a ONU;

- Înghețarea punerii în aplicare a acordurilor și agrementelor încheiate de OEP/Autoritatea Națională cu Israelul;

- Dizolvarea Autorității Naționale și punerea Israelului în situația de a-și asuma responsabilitățile ce-i revin în calitate de putere de ocupație.

Sunt, toate acestea, condiții a căror acceptare și punere în practică este dificil de obținut în contextul politic și geopolitic existent în momentul de față în care filosofia însăși pe temelia căreia autoritatea palestiniană s-a transformat din conducător al luptei de eliberare în entitate de administrație și gestionare a unei păci de tranziție nu mai este nici valabilă și nici eficientă.

La începutul lunii februarie, trimisul american pentru procesul de pace în Orientul Mijlociu, Jasson Greenblatt s-a aflat în Israel unde a avut, între altele, și o întâlnire cu consulii europeni acreditați la Ierusalim. Întrebat în legătură cu stadiul de elaborare a “afacerii secolului” între palestinieni și israelieni, demnitarul american a făcut o declarație care face dificil orice comentariu cât privește “strategia palestiniană a Administrației Trump”. “Marele deal, a spus Greenblatt, dorind evident să vorbească într-un limbaj colocvial, se află pe plită și fierbe. Nu mai rămâne decât să fie aseasonat cu sare și cu câteva condimente”. „Ce vor face palestinienii dacă fiertura aflată pe foc nu le va fi pe plac?” a fost întrebat emisarul Jasson Greenblatt care a răspuns cât se

poate de lămurit: “În acest deal, palestinienii nu sunt parte la adoptarea deciziilor. Soluția pe care o pregătim, este una regională în care nu palestinienii vor fi părtași la decizie, ci ansamblul regional din care palestinienii sunt doar o parte”.

Între “a fi” și “a nu fi deloc”, marele “deal al secolului palestinian” rămâne o incertitudine în interiorul căreia marja și libertatea de acțiune a palestinienilor rămân limitate și ne semnificative. Cu toate consecințele care decurg din aceasta.

SIRIA DUPĂ SOCI: AMERICA SE ÎNTOARCE

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

În planul evoluțiilor de pe eșichierul războiului civil sirian, două evenimente de anvergură au reținut, în a doua jumătate a lunii februarie, interesul și atenția mijloacelor de informare în masă, făcând ca un al treilea eveniment, mai discret dar nu mai puțin important să fie, practic trecut cu vederea. Evenimentele de prim plan de care vorbim au fost “Conferința pentru Dialog Național Sirian” desfășurată, în zilele de 29-30 ianuarie, în luxuasa stațiune balneară și de agrement Soci, situată pe malul rusesc al Mării Negre, acțiune pe care “Pulsul Geostrategic” a prezentat-o pe larg în ediția sa din 20 februarie, și, în paralel cu aceasta, declanșarea, la 20 ianuarie, de către armata turcă și forțe armate ale opoziției siriene sprijinite de Turcia, a operațiunii “Ramura de măslin”- o ofensivă de amploare împotriva enclavei kurde Afrin din nord-estul Siriei, eveniment căruia, tot în numărul său din 20 februarie, „Pulsul Geostrategic” i-a dedicat un amplu studiu de analiză și prognoză.

Cât privește cel de-al treilea moment de care vorbeam în rândurile de mai sus, acesta, deși consumat cu discreție și departe de ochii presei, are, credem, o însemnătate aparte cât privește atât acerba “luptă pentru Siria”, în care marii actori regionali și internaționali acționează cu acrimă pentru a-și impune supremația, cât și pentru

noua abordare, de către Statele Unite, a strategiei de acțiune pe eșichierul sirian și regional după rezultatele modeste cu care s-a încheiat “runda Soci” a negocierilor și a dialogului vizând încheierea crizei și configurația politico-socială a Siriei de după conflict.

În febra pregătirilor făcute de Moscova pentru întâlnirea de la Soci și în ajunul demarării acesteia, la Paris ministrul american de Externe, Rex Tillerson, s-a întâlnit cu omologii săi din Franța, Marea Britanie, Arabia Saudită și Regatul Hashemit al Iordaniei, prilej cu care demnitarul american a prezentat interlocutorilor săi un document neoficial, cu caracter informal (non-paper) care, punând, de fapt, piatra de temelie a ceea ce ulterior a fost denumit prin sintagma “Grupul restrâns pentru Siria”, sau “Grupul celor 5 pentru Siria”, însumează un set de direcții și obiectivele de acțiune colectivă post-Soci, documentul fiind înmânat mediatorului internațional Staffan De Mistura pentru a-i servi ca îndrumar și ghid de acțiune pentru redinamizarea “procesului Geneva” al negocierilor de pace în Siria. În același timp, non-paperul celor cinci, elaborat la Departamentul american de Stat, marchează o nouă reșezare a politicii sirene promovată de Administrația Trump care consfințește, cu precădere, renunțarea de către partea americană atât la caracterul relativ defensiv de până acum și implementarea în Siria a unei prezențe militare permanente circumscrisă unei strategii mai largi în care sunt incluse și Irakul și Afghanistanul.

Punctajul prezentat de Rex Tillerson fixează, de asemenea, un alt obiectiv al viitoareii politici americane pe termen mediu, respectiv “pregătirea drumului care, în final, să ducă la plecarea de la putere a lui Bashar Al-Assad”, un obiectiv care, în primul an al mandatului lui Donald Trump la Casa Albă, a fost caracterizat de indecizie și neclarități.

Din această perspectivă, documentul este considerat a constitui și o trecere pragmatică a lui Donald Trump la implementarea, în politica siriană americană a unei serii de schimbări impuse de consilierii și generalii din stafful prezidențial și care întruchipează una dintre componentele

abordărilor strategice americane, alături de importante și prioritare dosare precum relațiile cu Federația Rusă, tensiunea ascendentă existentă în poziționarea față de regimul teocratic iranian, războiul civil din Yemen și, în acest context, consolidarea relațiilor cu monarhiile arabe din Golf.

“Documentul celor cinci” poartă titlul de “Non-paper privind dinamizarea procesului politic de la Geneva privitor la criza din Siria” și, în partea introductivă, abordează concepția și programul pe baza cărora se vor desfășura negocierile de la Geneva, pornind de la prevederile Rezoluției nr. 2254 a Consiliului de Securitate, o prioritate absolută și imediată, în acest sens, urmând să fie acordată reformei constituționale și organizării de alegeri libere și curate.

În integralitatea sa, documentul lasă loc pentru întrebări la care nu oferă răspunsuri - fapt surprinzător în măsura în care un “program de acțiune” este elaborat ca document neoficial este prezentat, de oficiali de prim rang ai celor cinci state și înmănat lui Staffan De Mistura în calitatea sa *oficială* de reprezentant în funcție al Organizației Națiunilor Unite și subordonat nemijlocit secretarului general al organizației, portughezul Antonio Manuel de Oliveira Guterres. Nu mai puțin surprinzător este și faptul că, încă din primul paragraf, documentul formulează, fără a nominaliza, critici severe la adresa lui Staffan De Mistura, atunci când afirmă că “de la reluarea sa, în 2017, procesul de negocieri desfășurat sub conducerea și auspiciile Organizației Națiunilor Unite nu a realizat nici un progres demn de menționat”, ceea ce “a creat impresia că doar în alte contexte (Astana, n.n.) se pot realiza avansuri palpabile pe calea unei soluționări a crizei din Siria”.

Se cuvine menționat și faptul că punerea în circulație a “documentului celor cinci” a fost simultană desfășurării celei de a noua “runde Astana” – eșuată și ea, ca și precedentele sale – care, din cauza desfășurării concomitente la Geneva a Forumului de la Davos a avut loc în capitala austriacă Viena și a fost programată – prin ce coincidență? – tocmai în ajunul “Dialogului Național Sirian” de la Soci, inițiat de Federația Rusă, în coordonare cu Turcia și Iran. Comentatorii au

interpretat aceasta drept expresie a intenției de barare a unei eventuale reușite a diplomației rusești și de reconfigurare a procesului general de negocieri, inclusiv prin trasarea unor priorități “absolute și imediate” pentru mediatorul internațional De Mistura.

În același context al bruștei creșteri a interesului american pentru “dosarul Siria”, în ultima vreme, mass - media americană, britanică și franceză, precum și înalți demnitari politici și militari de la Washington, Londra și Paris, au readus în discuție “îngrijorarea” față de folosirea, de către armata siriană, a gazelor de luptă în cadrul operațiunilor militare în curs de desfășurare pe frontul războiului civil. Afirmându-și decizia de a recurge la reacții militare dacă “se va dovedi” implicarea armatei siriene în asemenea gen de atacuri cu arma chimică, președintele Trump reiterează intenția de repetare a altor situații similare anterioare în care sub pretextul recurgerii de către sirieni la gazul neuroparalizant Sarin, bastioanele navale ale marinei americane de război și-au lansat rachetele de croazieră împotriva unor aeroporturi și obiective militare ale armatei lui Bashar Al-Assad, fără ca, nici până în prezent, atacatorii să aducă dovezi irefutabile că utilizatorii unor asemenea arme chimice au fost militarii sirieni sau – așa cum chiar americanii au avansat ca ipoteză - de către formațiuni ale rebelilor jihadiști islamisti. Or această dorință a Americii de “a rămâne în Siria”, amintește, destul de străveziu, tactica diversivității utilizată de Administrația George W.Bush pentru invadarea Irakului, în 2003, sub pretextul deținerii de Saddam Hussein a unor arsenale de distrugere în masă care nu au fost niciodată găsite.

*

Lansarea “non-paper-ului” celor cinci în contextul dialogului național sirian de la Soci nu a fost lipsită de consecințe imediate, iar în fruntea acestora se situează, pe de o parte, declarația de ultimă oră prin care opoziția politică și militară din Siria și-a anunțat, intempestiv, neparticiparea la “dialogul de la Soci” și, pe de altă parte și în același context, decizia, la fel de intempestivă a Franței și Marii Britanii de a urma exemplul

oferit de opoziția siriană.

Dar, dincolo de aceste aspecte "pragmatice", documentul neoficial" adoptat de "grupul restrâns al celor cinci" s-a voit a fi, în același timp, și un mesaj destinat nu numai lui Vladimir Putin, ci și, în aceeași măsură, aliaților acestuia de la Damasc, Ankara, Teheran și sirienilor prezenți, fizic, la conferința pentru dialog național. Iar esența acestui mesaj poate fi sintetizată în puține fraze: procesul de reconstrucție a Siriei nu va fi demarat decât după ce, în Siria, se va fi produs o tranziție politică globală, prin negocieri bazate pe rezoluția 2254 și cu condiția respectării, în spiritul și litera sa, a Declarației de la Geneva din 2012, privitoare la plecarea, mai devreme sau mai târziu, a lui Bashar Al-Assad de pe eșichierul vieții politice și publice a Siriei viitoare.

În felul acesta, "grupul celor cinci" subminează nu numai viziunea rusească, expusă în "Declarația Finală" a "Dialogului de la Soci", ci și "Apelul de la Soci", elaborat, de asemenea, sub auspicii rusești și care cheamă comunitatea internațională la eforturi și contribuții conjugate – singurele în măsură să facă posibil procesul de reconstrucție.

Pe de altă parte, excluderea Turciei din formula "grupului restrâns" și, dintr-o perspectivă deosebită, a opoziției siriene, va influența, după toate aparențele în mod negativ, poziția și abordările regimului de la Ankara față de ansamblul procesului politico-diplomatic de soluționare a dosarului sirian, determinându-l pe președintele Recep Teyyp Erdogan să acționeze și mai dinamic pentru o apropiere de Federația Rusă și pentru găsirea unui modus operandi mai elastic în relațiile cu Iranul.

Dar, mai important decât detaliile procedurale sau decât declarațiile de bună intenție, rămâne întrebarea dacă punerea în aplicare a prevederilor din "foaia de parcurs" adoptată ca instrument programatic de lucru de "aripa internaționalo-americană" are șanse reale de a deveni realitate fără a beneficia și de acordul Federației Ruse și al aliaților săi. Un acord care, dacă va exista, el va fi, inevitabil, rezultat al unor negocieri și târguiri care au perspectiva de a se întinde pe o durată îndelungată de timp, fără a exista vreo ga-

ranție că, într-un viitor previzibil, ele se vor încheia cu un rezultat favorabil procesului de pace și reconstrucție.

ÎNTR-UN VECHIE ȘI NOUĂ GARDĂ: CINE CONDUCE SIRIA?

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

Preambul

Construită pe premise politico-militare, prin lovitura de stat organizată de generalul Hafez Al-Assad în 1970 – puci care avea să fie cunoscut în lexicul puterii de la Damasc drept "Mișcarea de Redresare" (*Al-Haraka Al-Tashihiya*), urmat de instalarea lui Hafez Al-Assad în fruntea statului și a Partidului Baas Arab Socialist, în anul 1971, lunga domnie de 47 de ani a familiei Al-Assad, a continuat ca, "afacere de familie" în care principalele pârghii decizionale au fost încredințate unor apropiați coreligionari din punct de vedere confesional și, a continuat, după moartea lui Hafez Al-Assad, la 10 iunie 2000, prin instituirea primei "republici ereditare" a lumii arabe, condusă de Bashar Al-Assad, primul dintre cei cinci copii (patru băieți și o fată) ai familiei Hafez și Anisa Al-Assad. Armata ideologică, serviciile de informații (nu mai puțin de 17 la număr), minoritatea alaouită și aparatul partidului Baas, au fost principalii piloni pe care assadismul și-a întemeiat și și-a consolidat puterea în fruntea statului, aceștia oferind, în același timp, și centrele de referință în jurul cărora s-au cristalizat elitele conducătoare, cercurile de afaceri și întreaga dinamică socială. Ceea ce a caracterizat, îndeosebi, guvernarea alaouită a lui Hafez Al-Assad, a fost, pe de o parte, crearea unui sistem piramidal al puterii decizionale în care "cercul proxim" din jurul "vârfului" a inclus, cu precădere, rudele cele mai apropiate ale liderului, foști camarazi din perioada luptelor pentru putere și supremație și, în general, elemente provenind fie din spațiul familial, fie din mediile alaouite privilegiate, pe de o parte, și, pe de altă parte, recursul la forța represivă brutală, împotriva oricăror germenii de nesupunere. O revoltă inițiată și animată, de mișcarea Islamistă a Fraților Musulmani sirieni în orașul Hmama, în ianuarie-februarie 1982, a

fost înecată în sânge, bombardamentele de artilerie și aviație ordonate de Hafez Al-Assad lăsând în urmă un număr variind (în funcție de surse) între 25.000 și 40.000 de morți și un oraș prefăcut, integral, în ruine. În pofida retoricii oficiale, nu s-a putut vorbi, cu argumente temeinice, de legendara "unitate monolitică" în jurul liderului suprem și al partidului auto-denumit "fortăreața de apărare a națiunii arabe", veleitățile de putere și influență concurențială, corupția și goana după îmbogățire și escaladare cât mai rapidă a treptelor către vârful piramidei puterii au creat nu puține breșe în eșafodajul "vechii gărzi" conducând fie la marginalizarea unora dintre exponenții acestui "cerc intim", fie la lichidarea altora, sub diferite pretexte, atunci când cele mai vanitoase elemente amenințau să devină nesigure pentru însăși supremația absolută a privilegiatilor deja ajunși în vârf și chiar a "liderului unic".

Primele fisuri

Așa se face că, încă înainte de dispariția biologică a lui Hafez Al-Assad, fricțiunile și adversitățile existente în interiorul "cercului proxim" au dus la eliminarea fără ezitare a celor vizați. Iar un prim exemplu în acest sens a fost oferit de doi dintre principalii "stâlpi de susținere au regimului" Este vorba, în primul rând, de **Rifaat Al-Assad**, fratele fostului președinte, comandant al unităților de asalt

(*Saraya Al-Difa'*) pe care le-a comandat în cursul acțiunilor de reprima-

re, în 1982, a revoltelor de la Hama, numit vice-președinte și suspect, în 1983, de o tentativă de răsturnare a președintelui Hafez Al-Assad pentru a i se substitui acestuia la cârma partidului și a statului. A fost "grațiat" și acceptat să rămână în țară până în 1992 când i s-a "sugerat" să plece în exil, ceea ce a și făcut, refugiindu-se în Spania

și, apoi, în Franța, unde trăiește și astăzi, ocupându-se cu afaceri imobiliare.

Este vorba, în al doilea rând, de **Abdel Halim Khaddam**, fost, vreme îndelungată, ministru de Externe și apoi vice-președinte al statului. Lupta pentru putere în cadrul conducerii de vârf a partidului și dezacordul survenit între el și noul președinte Bashar Al-Assad, l-au silit să-și anunțe demisia din toate funcțiile pe linie de partid și de stat, alegând, în 2005, să se exileze în Franța, unde a făcut mai multe tentative de a organiza o opoziție împotriva noului regim din Damasc, anunțând chiar formarea unui efemer "guvern sirian în exil". În prezent locuiește în Franța, izolat și fără a mai desfășura activități publice.

Izbucnirea războiului civil sirian, în 2011 nu a întârziat să-și pună amprenta asupra "centrilor nervoși" ai ierarhiei decizionale de la Damasc, producând, practic, o dramatică destrămare a ceea ce constituise, până atunci, "vechea gardă" a regimului și apariția unei noi caste, mai selectiv constituite și mai adaptată la noile condiții impuse pe plan intern de venirea la conducerea statului a medicului oftalmolog Bashar Al-Assad, proiectat ex-abrupto, în vârful ierarhiei militare și al instituțiilor de forță. Între cei care au fost îndepărtați sau au ales să se distanțeze de noul regim s-au remarcat **Farouk Sha-**

raa, fost șef al diplomației siriene și vice-președinte al statului. Reticența manifestată față de pozițiile și de viziunea lui Bashar Al-Assad asupra chestiunilor de politică externă au condus la o progresivă izolare și marginalizare, inclusiv pe linia responsabilităților politico-ideologice, procesul finalizându-se prin punerea sa în regim de domiciliu forțat, mai ales după ce numele său a fost invocat în cercurile occidentale și ale opoziției siriene drept posibil succesor moderat și acceptabil al lui Bashar Al-Assad. La 1 iulie 2015, militari ai armatei loiale noului președinte au luat cu asalt reședința prizonierului într-o tentativă eșuată de lichidare fizică. Grav rănit, Faruq Al-Sharaa s-a auto-izolat, dispărând definitiv din viața publică.

În sfârșit, unul din ultimii “grei” ai regimului baasist care au ales să se despartă de “republica prezidențială ereditară” a fost influentul și longevivul om politic și demnitar, generalul **Mustafa Tlass**, ministru al Apărării între 1972-2004, unul dintre cei mai apropiați colaboratori fideli al fostului președinte Hafez Al-Assad și susținător al succesiunii lui Bashar Al-Assad la conducerea statului. Sub conducerea și oblăduirea generalului, clanul Tlass – de etnie circasiană și confesiune sunnită – s-a impus drept cea mai puternică și influentă familie, după cea alaouită a președintelui și la concurență ca clanul Al-Makhlouf din care a provenit soția lui Hafez Al-Assad și mama actualului președinte, Anisa Makhlouf / Al-Assad. Fiul cel mai mare lui Mustafa Tlass, Firas, a fost cotel drept cel mai “greu magnat” și cel mai bogat sirian, ocupând, din acest punct de vedere, locul secund, după controversatul văr al lui Bashar Al-Assad, Rami Makhlouf. Un al doilea băiat, al fostului demnitar, Munaf Tlass, cu grad militar de general de brigadă și comandant al unei mari unități a Gărzii Republicane, a fost un oponent deschis al ofensivelor brutale pe care armata loialistă le-a executat împotriva opoziției militare din zona Rastan – locul de baștină al clanului Tlass. Mai târziu, avea să renunțe la demnitățile militare, refugiindu-se în Iordania unde a făcut mai multe tentative eșuate de a constitui o “armată siriană paralelă” opusă regimului Bashar Al-Assad. În 2011 Generalul Mustafa Tlass s-a refugiat în Franța, sub pretextul unui tratament medical. Filul său, Firas a obținut drept de rezidență în Egipt, unde a continuat să-și dezvolte afacerile private, iar un an mai târziu, celălalt fiu, Munaf, s-a refugiat în Turcia, în drum spre Franța, unde s-a stabilit. Bătrânul general Mustafa Tlass a încetat din viață la 27 iunie 2017, la Paris, în vârstă de 85 de ani. Se mai cu-

oit care a deținut portofoliul Apărării între 2009-2011 a cărui “vină” a fost aceea de a manifesta “înțelegeră” dacă nu chiar simpatie pentru revoltele siriene. Criticat pentru “atitudinea defetistă” a părăsit țara, stabilind legături cu opoziții din diaspora ai lui Bashar Al-Assad.

Atât în cazul ultimilor doi generali menționați, cât și al altor demnitari care, odată cu declanșarea “primăverii siriene”, s-au distanțat de noul regim, trebuie spus că dizidența acestora s-a datorat nu atât simpatiilor lor pentru opoziție sau antipatiilor față de persoana și gândirea lui Bashar Al-Assad, cât, mai curând, unei reasezări – nefavorabile pentru ei - a alianțelor de poziții și interese în interiorul anturajului proxim al vârfului piramidei de putere, între rudele lui Bashar, preocupate de perspectiva unei concurențe străine la împărțirea puterii și privilegiilor, fapt care i-a determinat să recurgă chiar la acuzații false de simpatizare cu opoziții regimului, cu scopul de anihilare și excludere a acestora. Or, puși la stâlpul infamiei prin jocuri tenebroase de culise și amenințați cu pierderea libertății și chiar a vieții, mulți dintre “acuzati” nu au avut altă opțiune decât să aleagă calea exilului sau să se alinieze, direct, alături de opoziție.

Pierderi “colaterale”

Un alt moment care, sub regimul Bashar Al-Assad și odată cu escaladarea violențelor interne și a participării islamiste radicale pe eșichierul războiului intern sirian, a zdruncinat puternic coeziunea și funcționarea “camarilei apropiate” a sistemului de guvernământ sirian a avut loc la 12 iulie 2012, fiind marcat de un atac terorist împotriva sediului central al Securității Naționale din Damasc, atacul fiind revendicat de gruparea islamistă radicală “*Liwa Al-Islam*” (Brigada Islamică) rebotezată, ulterior cu numele de “*Jaysh Al-Islam*” (Armata Islamului). Atacul a produs un important număr de victime între care o serie de importanți membri influenți și apropiați președintelui Bashar Al-Assad fie prin legături de familie, fie prin ponderea și importanța funcțiilor deținute în cadrul sistemului. Din

vine amintit, că, la puțină vreme după “defecțiunea” familiei Tlass, un alt și ultim reprezentant al centrului de putere de la Damasc a ales dizidența. Și este vorba de generalul **Ali Habib Mahmud**, un general ala-

această perspectivă, pierderea cea mai importantă pentru regim a constituit-o moartea, în atac, a generalului **Assef Shawkat**, tânărul "uliu" al generației de după Hafez Al-Assad, considerat un fel de "perlă" a coroanei atât grație legăturilor de familie, prin căsătoria cu Bushra, soră a lui Bashar Al-Assad, cât și responsabilităților cu care era investit: adjunct al Ministrului Apărării și șef al Informațiilor militare în rețeaua națională de securitate și informații, adjunct și apoi șef al Statului Major al armatei. Istoriografia recentă a reținut, însă, și un "revers al medaliei", întruchipat de ostilitatea acerbă pe care fratele președintelui, Maher Al-Assad a manifestat-o față de cumnatul și vărul său, Assef, datorată aceleiași competiții pentru ascensiune piramidală, dușmănie care a mers până la apogeul în care Maher a încercat să-l ucidă pe Chawkat cu focuri de revolver. Victima a fost tratată într-un spital din Franța iar afacerea a fost cu discreție mușamalizată.

Pe lângă generalul Assef Chawkat, în atentatul de la 12 iulie 2012 au mai pierit și alți înalți responsabili, confidenți și apropiați ai președintelui, între care generalul **Daoud Rajiha**, ministru al Apărării și generalul

Hassan Turkumani, șef al Direcției Generale a Securității Naționale și coordonator al celulei de criză constituită pentru contracararea mișcărilor revendicative de masă.

De la vechea la noua gardă: Maher, Rami și ceilalți

Prea puțini dintre membrii noului "clubului de elită" din anturajul apropiat al vârfului puterii de la Damasc au supraviețuit timpului și evenimentelor, iar printre cei care și-au dovedit nu numai longevitatea, ci și fidelitatea față de regim și de președintele Bashar Al-Assad pot fi amintiți:

Walid Al-Moallem, diplomat și membru al conducerii

centrale a Partidului Baas, cu misiuni diplomatice fie pe diferite trepte ale ierarhiei profesionale (în Tanzania, Arabia Saudită, Spania, Marea Britanie), fie ca ambasador în România (1975-1980) și Statele Unite ale Americii (între 1990-2000). Din 2006 a activat ca ministru al Afacerilor Ex-

terne (demintate în care i-a succedat vicepreședintelui Farouk Al-Sharaa.

Bouthayna Shaaban (n. 1953), veche prietenă a familiei Hafez Al-Assad, fostă ministru pentru sirienii din diaspora, consilier politic și de presă al președintelui Bashar Al-Assad.

Noua generație de puterici ai zilei și implicați în cercurile superioare ale puterii decizionale din Siria, a apărut, se poate spune, odată cu încetarea din viață a fostului președinte Hafez Al-Assad, în anul 2000 și instalarea în fotoliul prezidențial a lui Bashar Al-Assad și s-a consolidat, atât în plan politic, militar și economic oficial, cât și în mediul de afaceri private, pe fundalul crizei interne din țară, declanșată în luna martie 2011.

Din acest punct de vedere, o ascensiune deosebită au avut-o, mai mult sau mai puțin deschis, membri din nucleul intim al familiei Al-Assad, în fruntea cărora s-a făcut, cu deosebire remarcant fratele președintelui, **Maher Al-Assad** (născut la 8 decembrie 1967), ofițer al armatei siriene, cu gradul de general de brigadă, comandant al Gărzii Republicane, corp de elită care, împreună cu forțele paramilitare ale securității politice, constituie pilonul sistemului sirian de securitate și apărare națională. Generalul Maher Al-Assad este, în această calitate, și comandant al Diviziei a IV-a de blindate care și-a făcut o controversată faimă prin implicarea în operațiunile de reprimare a protestelor populare și în cursul războiului civil, împotriva formațiunilor înarmate ale opoziției siriene. La comanda

politice militare și de altă natură pe care acesta le ia.

În comentariile de presă, un alt nume apare frecvent cu referire la "cercul proxim" de apropiați ai președintelui. Este vorba de **Rami Makhoul** (născut în 1969), văr

efectivelor aflate în subordinea sa, Maher Al-Assad a participat la cele mai importante evenimente de pe frontul intern, începând cu asedierea orașului Deraa, din sudul țării, campania din zonele rurale ale capitalei Damasc, asediul orașului Homs, bătălia pentru orașul Alep, recucerit de sub controlul forțelor de opoziție, până la luptele din vestul Damascului, pe cursul râului Barada aflat sub ocupația efectivelor jihadist islamiste ale grupării Djabhat Al-Nusra (ramura siriană a rețelei Al-Qaida) sau în campania anti-islamistă din districtele Idlib, Deir Ezzor și regiunea de litoral din arealul Lattakya-Tartouss-Banias. Rolul crucial pe care Maher Al-Assad îl are în contextul războiului intern, s-a impus, cu deosebire, după asasinarea, în iulie 2012, a lui Assef Shawqat. La 27 aprilie 2011, adică la cca. o lună de la declanșarea insurgenței, sub învinuirea de reprimare brutală a manifestațiilor populare, a fost înscris, împreună cu alți responsabili sirieni, pe lista sancțiunilor externe impuse de SUA, iar la începutul lunii mai, sancțiuni similare i-au fost impuse și de către Uniunea Europeană. Pe lângă ocupațiile impuse de cariera militară, Maher Al-Assad este cunoscut și ca un mare și potent om de afaceri. Astfel el controlează site-ul electronic de presă "Sham Press" și, potrivit unor surse mediatice a beneficiat și de venituri cifrate la peste 1 miliard de dolari, sumă rezultată din falimentarea băncii libaneze "Al-Madina", folosită ca instrument în operațiuni de spălare a banilor. Este, de asemenea proprietar sau coacționar la mai multe firme mediatice, de presă și televiziune, sau comerciale, statut care i-a adus și apelativul de "magnat" în condițiile unei economii siriene cvasi-inexistente. Potrivit unor cercuri apropiate, Maher are o vădită ascendență și influență asupra fratelui său, Bashar și a deciziilor

dinspre mamă al lui Bashar Al-Assad, considerat a fi cel mai bogat afacerist sirian și persoana care controlează cvasi-totalitatea sectorului economic al țării, în așa măsură încât nu sunt puțini analiștii situației interne din Siria care susțin că, practic, nici o companie străină nu poate iniția și desfășura activități economice și comerciale în această țară, fără acordul și "parteneriatul" lui Rami Makhoul. În domeniul afacerilor, este cunoscut, mai ales, ca principal proprietar al companiei "Syriatel", una din cele două companii de telefonie mobilă care au licență de funcționare în Siria. În plus, este implicat în afaceri din mai multe domenii: antreprenariat, sectorul financiar-bancar, activități în regim de zonă liberă la frontiera cu Libanul, comerț în sistem "duty-free", comerț cu articole de lux ș.a. Potrivit publicației "Financial Times" sistemul de afaceri gestionat de Rami Makhoul controlează, în prezent, peste 60% din sectorul economic al Siriei. La cele menționate se adaugă și postura prezentă a magnatului sirian de acționar majoritar la grupul "Sham Holding" care desfășoară activități de investiții în segmentul turismului și hotelier și controlează compania aviatică "Syrian Pearl Airlines", primul – și singurul – operator privat de transporturi aeriene autorizat să activeze în Siria. Este acționar la mai multe bănci particulare care activează pe piața financiară siriană (Islamic Bank of Syria, International Bank of Qatar, Bank of Jordan ș.a.), activează în sectorul petrolier prin compania "British Oil Gulfstandard", în segmentul mass-media unde deține canalul de televiziune "Al-Watan" (Patria) și canalul de televiziune prin satelit "Dunya TV", deține în proprietate terenuri în Insulele Virgine, are monopolul asupra importurilor de tutun în Siria și desfășoară alte activități în parteneriat cu vărul său,

Maher Al-Assad. Sub diverse acuzații (corupție, spălare de bani, folosirea în interes propriu a serviciilor de informații ș.a), Statele Unite și Uniunea Europeană aplică sancțiuni împotriva acestuia și a unora din companiile sale.

Ieșind din limitele familiei, un alt reprezentant al "baronilor" sirieni care au prosperat în contextul războiului intern și a căror poziție este în măsură să influențeze politicile regimului, este și omul de afaceri **Ayman Jaber**, cunoscut ca deținător, de facto, al monopolului asupra câmpurilor petroliere și gazeifere din zonele aflate sub controlul armatei loialiste, el fiind, în consecință, unicul furnizor de produse energetice către statul sirian. Este, în același timp, președinte al Consiliului suprem pentru matalurgie și derulează și alte afaceri în parteneriat cu Rami Makhlouf și cu alți potențați sirieni. Ca și, alți "baroni autohtoni" Ayman Jaber este un finanțator al propagandei oficiale, dar, în același timp, și al unor formațiuni paramilitare menite să asigure securitatea proprietăților și afacerilor sale. Dar, de-a lungul anilor de conflict, unele dintre aceste "miliții private" s-au transformat în veritabile unități combatante de elită care participă la război alături de formațiunile armatei naționale, cu finanțarea omului de afaceri. Sunt cunoscute, astfel, formațiunile numite "Brigada Șoimii Deșertului" (*Liwa' Suqur Al-Sahra'*) și "Pușcașii marini sirieni". Brigada "Șoimii deșertului", de exemplu, a fost constituită în districtul Homs, având ca arie de acțiune zonele deșertice de la frontierele cu Irakul și Iordania, cu misiunea de a bara căile de aprovizionare și afluire ale formațiunilor armate anti-guvernamentale, a lua ostatici din rândul inamicului și a asigura căile de aprovizionare ale armatei loiale. Într-o perioadă critică pentru armata guvernamentală, formațiunile finanțate de Ayman Jaber, cu acordul autorităților, au fost activ implicate pe fronturile de luptă din zona de litoral și tot ele sunt cele care au identificat pilotul avionului rus Sukhoi doborât, în 2015, de aviația turcă. Brigada a luat parte activă și la eliberarea arealului Palmira aflat sub controlul jihadiștilor din "Statul Islamic" precum și la alte acțiuni ofensive, inclusiv la eliberarea orașului Alep, acțiuni care au contribuit la ameliorarea situației cu care armata siri-

ană era confruntată. În anul 2017, în urma unei erori prin care "șoimii" au interzis unor formații ale armatei să pătrundă pe teritoriul controlat de Ayman Jaber, acesta a fost vremelnic arestat, iar combatanții brigăzii au fost integrați fie în corpul voluntar de asalt, fie în formațiunile de gherilă ale armatei, copios finanțate, și acestea de Ayman Jaber. Se poate înțelege cu ușurință că beneficiile de care "baronul" beneficiază din partea guvernului, inclusiv cât privește "adaptarea" sistemului legislativ sunt, la rândul lor, substanțiale.

În sfârșit, un supraviețuitor din vechea gardă care a reușit să-și păstreze încrederea și pozițiile în "cercul proxim" al ierarhiei superioare de putere este generalul-locotenent **Ali Mamluk** (născut în 1946), unul din principalii co-

fondatori ai serviciilor siriene de informații în care a deținut importante poziții decizionale, inclusiv pe cea de director al Securității Naționale. Beneficiind de încrederea lui Bashar Al-Assad, în 2005 a fost investit în demnitatea de comandant al Direcției Generale de Securitate a Statului. Este unul dintre numeroșii înalți funcționari ai statului sirian, supuși unui regim de sancțiuni internaționale, sub acuzația de complicitate și participare la reprimarea violenței a demonstrațiilor din spațiul public. La 11 august 2012, autoritățile libaneze l-au acuzat și l-au inculpat în contumacie pentru că, împreună cu ministru de Interne al Libanului, Michel Samaha, a planificat și furnizat logistica necesară organizării de atentate împotriva unor oficiali civili și militari libanezi. În 2015, Ali Mamluk, în calitate de emisar personal al președintelui

Bashar Al-Assad a vizitat Arabia Saudită și sultanatul Oman într-o tentativă eșuată de încheiere a războiului civil. Astăzi, opoziția siriană îl acuză de complicitate la instalarea în Siria a grupării irakiene "Statul Islamic"

O nouă arhitectură a piramidei puterii? Întrebări, întrebări...

Este o realitate faptul că, după "primăvara arabă" și după evoluțiile înregistrate în ultimii ani de război, arhitectura piramidei de putere în Siria a cunoscut, ca de altfel, întreaga societate și conceptul însuși de stat național unificat, integru și suveran, prefaceri fundamentale care, în mod inevitabil, și-au pus amprenta și asupra edificii de putere din Siria, inclusiv, sau, în primul rând, la nivelul pilonilor și conceptelor pe care se sprijină puterea și reziliența regimului baasist al lui Bashar Al-Assad. Dacă, în mod tradițional, izvoarele puterii de care a beneficiat guvernarea de patru decenii a clanului Al-Assad au fost, așa cum am menționat la începutul acestor rânduri, identitatea tribală, reprezentată de minoritatea șiiită alaouită, instituția militară și securitară și, nu în ultimul rând, puternica îndoctrinare a societății în spiritul și litera ideologică a partidului unic baasist și socialist, astăzi, chiar aceste instituții și entități – fie epuizate de lungul calvar al sacrificiilor de război, fie demonetizate prin distanțarea socială de o ideologie și de o retorică al căror principal instrument de dominație l-a constituit recursul la forță, la înregimentarea silită și la supravegherea agresivă a vieții comunitare și individuale până la cele mai nesemnificative cotidiane. Astăzi se poate afirma că arhitectura de putere în Siria nu se mai sprijină atât pe instituții statale, ci, mai curând, pe rețele de relații personale încurajate și susținute de reprezentanții clanului aflat la putere, în frunte cu președintele și cu cei care, constituiți într-o castă a privilegiilor, sunt și cei mai credincioși acestuia. Iar această fidelitate nu este motivată doar de beneficiile pe care "cercul intim" le oferă, ci și de lipsa unei alternative care să garanteze continuitatea și trăinicia acestor avantaje și beneficii: în situația în care Bashar Al-Assad ar fi constrâns să părăsească puterea, ce perspective pot fi aștep-

tate într-o Sirie post-conflictuală și care, după toate probabilitățile, va periclita celor din camarilă nu numai privilegiile ci și, poate, chiar libertatea sau viața. Pe de altă parte, în condițiile în care aranjamentele politice între principalii actori externi au un caracter volatil și nesigur, regimul și liderul său sunt conștienți că orice fisură în rețeaua de interese și legături care constituie piramida puterii, ar putea să le pericliteze supraviețuirea. În consecință, este de presupus că și în situația în care Moscova ar conveni cu Statele Unite și Turcia, o formă oarecare de diminuare a puterii și a controlului regimului asupra întregului teritoriu național, Bashar Al-Assad și pilonii săi de susținere vor opune o rezistență îndârjită unei asemenea perspective. Bashar Al-Assad nu poate să uite că, după intervenția militară a Rusiei pe eșchierul războiului sirian, oficiali ruși, în frunte cu însuși președintele Vladimir Putin au declarat, în mai multe rânduri, că "Federația Rusă nu este interesată de persoana lui Bashar Al-Assad, ci de suveranitatea și unitatea teritorială a Siriei"

Conflictul sirian se află într-o fază în care, din perspectiva imediată, întrebarea care se pune este următoarea: "cu sau fără Bashar Al-Assad?". După șapte ani de război, șeful regimului de la Damasc se află tot în vârful piramidei puterii, în vreme ce opoziția a lunecat profund în degringoladă. Populația, burghezia orașenească și armata de funcționari ai birocrăției statale sunt împărțiți între opozanți și susținători ai clanului Al-Assad. Refugiații sirieni din proximitatea regională sau din alte coordonate geografice ale lumii vor dori, mai devreme sau mai târziu, să se întoarcă acasă. Cu ce sentimente? Regimul controlează cca 60% din teritoriul național, ceea ce înseamnă, pentru Bashar Al-Assad, o importantă victorie, dar nu câștigarea războiului și a păcii. Harta Siriei continuă să prezinte peisajul unui mozaic de fronturi aflate în permanentă mișcare, iar orizontul procesului de reconstrucție dă frisoane eventualilor amatori de investiții în acest efort colosal și de lungă durată. În atari conjuncturi, o a doua întrebare se pune, nu mai puțin importantă: Va mai putea Bashar Al-Assad să guverneze? Regimul său a fost salvat nu de marii baroni ai războiului și de fidelitatea cointereseată

a celor din "cercul interior", ci de Federația Rusă, de Iran și milițiile Hezbollahului libanez. Pentru aceasta, Bashar Al-Assad a făcut un troc: o parte a suveranității naționale și teritoriale în schimbul supraviețuirii regimului său. Adevărații "patroni" ai Siriei sunt "aliații" externi.

Și, deocamdată, nimeni nu poate să știe dacă, recurgând la vechiul dicton "după mine, poporul" și amintindu-și de sentința "ori Bashar, ori Siria pârlolită" - cuvinte lansate încă la începutul insurecției - "raisul" de la Damasc nu va alege să continue războiul cel puțin până în anul 2021, când i se încheie, juridic, mandatul de președinte, pentru a renunța la avatarurile puterii în spiritul aceluiași vechi dicton: "După mine, Poporul!"

TABLA DE ȘAH A SIRIEI: TOȚI JUCĂTORII GREȘESC

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

De la începutul acestui an, frontul sirian cunoaște o deosebită animație care se manifestă, în același timp, atât în geografia frontului, prin intensificarea conflictelor, a ofensivelor și contraofensivelor terestre și aeriene, cu însemnate pierderi de vieți omenești și distrugerii materiale, cât și în segmentul politico-diplomatic al demersurilor care-și propun să găsească o soluție politică a acestui longeviv război de la a cărui izbucnire se împlinesc, în luna martie, șapte ani. Și, parcă pentru a confirma vechiul proverb potrivit căruia "doar cine nu muncește (sau cine nu luptă, în cazul de față) nu comite greșeli", aproape toți actorii implicați în acest conflict sângeros par a demonstra că "muncesc" prin comiterea exponențială a unor erori care, ca orice greșeală, nu pot să fie decât păguboase și să genereze alte erori. Ne referim la câteva dintre ele.

1. Federația Rusă a greșit atunci când, de la baza aeriană Hmeimim din Siria, președintele Vladimir Putin s-a grăbit să anunțe, prematur și unilateral, "victoria" militară împotriva grupărilor teroriste a Statului Islamic (Da'ish), dispunând, la fel de pripit o retragere "parțială" de pe frontul sirian a efectivelor militare angajate în acest

război încă de la finele lunii septembrie 2015. Aceasta a facilitat, pe de o parte, consolidarea pozițiilor și potențialului de care dispun celelalte formațiuni islamiste și, în primul rând, fosta Djabhat Al-Nussra (Al-Qaida siriană) rebotezată "Ha'yat Tahrir Al-Sham" (Organismul pentru Eliberarea Siriei) care, astăzi, numai la Idleb, dispune de efective cifrate la cca. 5000 de oameni orașu și districtul fiind transformat, practic, în ceea ce a fost orașul Rakka pentru jihadiștii "califului" Abu Bakr Al-Baghdadi. Pe de altă parte, decizia lui Vladimir Putin a avut un impact direct asupra opoziției siriene care, de la o atitudine rezonabilă față de procesul politic patronat de Moscova, a renunțat, în bună măsură, la "dialogul național sirian", radicalizându-și abordările și schimbând direcția giruetei sale strategice către oferta făcută la Paris sub numele de "documentul celor cinci" (Statele Unite, Franța, Marea Britanie, Germania și Iordania") care a consfințit, de facto, eșecul dialogului de la Soci și reîntrarea procesului politic sirian într-o nouă fază d tergiversări, competiții și târguieli. În consecință, Rusia se află în situația de a face noi investiții costisitoare pe front și de a accepta compromisiuri inclusiv prin acceptarea realității că nici o pace individuală, fie ea militară sau politică, nu poate fi obținută fără a ține seama de complexul de interese al celorlalți actori influenți implicați în dosarul războiului sirian.

2. Statele Unite ale Americii sub Administrația lui Donald Trump au, pus capăt "erei Obama", inaugurând o nouă strategie siriană caracterizată, în primul rând, de ofensivitate și de intenția explicită de a-și asigura, pe termen nelimitat, o prezență armată pe frontul sirian. Pe de altă parte, lui Donald Trump i se poate imputa maniera în care a abordat și a tratat Turcia și interesele sale de securitate regională. Menținând și încurajând o strânsă colaborare cu etnicii kurzi sirieni pe care Ankara îi consideră o amenințare directă la adresa preocupărilor sale securitare, Donald Trump a determinat o angajată reorientare către Rusia a vechiului său aliat de la Bosfor și acceptarea de către Recep Teyyp Erdogan a unui modus vivendi cu Iranul, ale cărui interese strategice și politice în Siria nu sunt cu nimic mai de neglijat decât cele ale regimului

Erdogan, chiar dacă motivele sunt diferite și țin mai puțin de combaterea “terorismului” și a separatismului kurd și mai mult de politica de expansiune regională a influenței regimului teocratic. Or în atari conjuncturi nimic nu împiedică să se aprecieze că supralicitarea “opțiunii kurde” de către Administrația de la Washington va contribui la o consolidare a troikăi Moscova-Ankara-Teheran și va oferi lui Vladimir Putin un argument în plus pentru a acționa în sensul adâncirii clivajului deja existent între Washington și Ankara, al distanțării tot mai largi între turci și americani și chiar între turci și Alianța Atlanticului de Nord, dar și al unei mai accentuate adeziuni a Turciei la procesul Astana și, implicit, la viziunea rusească privitoare la realizarea păcii politice în Siria.

3. Nici viziunea strategică a Turciei nu a fost ocolită de erori de calcul, iar cea mai recentă dintre acestea se regăsește în decanșarea abruptă a războiului împotriva kurzilor din regiunea de nord a teritoriului național sirian, prin declanșarea operațiunii “Ramura de Măslin”, pentru cucerirea punctelor strategice Afrin-Manbij, cu intenția declarată a unei extinderi a ofensivei către estul “regiunii autonome” (rojawa kurdă) până la frontiera dintre Siria și Irak, iar o primă consecință a acestei decizii s-a manifestat pe două coordonate: pe de o parte, deteriorarea puternică a relațiilor cu Statele Unite și, pe de altă parte, producerea unei la fel de bruște apropieri între etnicii kurzi sirieni și regimul Bashar Al-Assad de la care aceștia așteaptă sprijin și protecție împotriva “ocupantului” turc. Deocamdată, președintele sirian nu a dat curs doleanțelor kurde, motivat fiind fie de precauția de a nu afecta în vreun fel relația cu Federația Rusă – ea însăși promotoare a unor bune relații cu minoritarii kurzi – fie de a nu deteriora și mai accentuat relațiile cu Turcia al cărei rol atât în cursul războiului, cât și în etapa reconstrucției post-conflict și a revenirii refugiaților sirieni la cămintele lor nu poate fi nici evitat și nici subestimat. În schimb, regimul sirian a acceptat să acorde, confidențial și indirect, susținere pentru kurzi prin permisul tranzitării de către efectivele umane și materialul logistic-militar al acestora către frontul Afrin-Manbij, prin teritoriul aflat sub controlul armatei națio-

nale siriene a lui Bashar Al-Assad. Prețul acestei “bunăvoințe” a guvernului sirian nu este de neglijat și el se materializează, îndeosebi, prin asigurarea de către kurzi a accesului sirian la câmpurile perolifere și la instalațiile militare – aeriene și terestre - din regiunea Qamishli, în nord-estul țării, aflată sub controlul minoritarilor kurzi.

4. În cazul Israelului, aflat, oricum, de 45 de ani, în stare de “nici pace, nici război” cu Siria, amenințarea securitară, mai ales în actuala fază în care se află războiul civil din Siria, nu vine din partea puterii de la Damasc, ci din partea Iranului care având în memorie același vechi obiectiv al “ștergerii statului evreu” de pe harta regională, este privit ca o serioasă amenințare existențială – amenințare cu atât mai mult de luat în considerație, cu cât Iranul a reușit să-și implenteze în Siria o solidă prezență militară, logistică, demografică și social-economică. Nimic nu s-a schimbat fundamental în clasicul slogan iranian al “exportului de revoluție” și al realizării “marelui arc șiiit” care să asigure tegimului tocratic atât o ieșire la “apele calde” ale Mediteranei, cât și un coridor de legătură cu milițiile create, finanțate și dirijate în zona Levantului – Hezbollahul libanez dar și Hamasul islamist palestinian. Dar decidenții și planificatorii israelieni fac “eroarea de calcul” de a continua să se complacă într-o rutină confortabilă care – la umbrela asigurată de înțelgerile dintre SUA și Rusia, să-și trimită avioanele de bombardament în “croaziere” devastatoare în spațiul aerian al țării vecine, ignorând că dinamica și morfologia frontului și a războiului au cunoscut, între timp, schimbări care pun regimul lui Bashar Al-Assad într-o postură net superioară celei avute înainte de implicarea militară directă a Federației Ruse pe frontul sirian și că însuși Bashar Al-Assad, susținut și de aliatul său iranian, are suficientă obstinație pentru a nu da întotdeauna ascultare povețelor primite de la “consilierii” ruși preocupați, aceștia, de a evita, în Siria, orice act care ar aduce atingere intereselor de securitate a Israelului, spre a nu mai vorbi despre înaltul grad de obstinație a Gardienilor Revoluției Islamice din Iran, cu o masivă prezență în Siria, atunci când este vorba de Israel.

Desigur, lista curențelor și a erorilor de calcul este, din păcate, mult mai bogată. Iar dintre autorii lor nu lipsesc nici regimul lui Bashar Al-Assad și nici opoziția politică și militară, fiecare dintre tabere fiindu-i imputabile asemenea "erori", începând cu recursul, de către regim, la reprimarea prin forță a primelor manifestații contestatatoare, o reprimare făcută în numele democrației și al reformei, până la obtuzitatea de care opoziția politică s-a cramponat în a cere plecarea de la putere a lui Bashar Al-Assad drept unic program de construire a "Siriei viitoare" și în servitutea față de forțe străine, de la care a așteptat să fie instalată la putere fie de către Occident, fie de către Federația Rusă, fie de către actorii regionali. Iar scadența greșelilor se poate constata în prezent, oricât de mult s-ar strădui cei vizați să-și acopere partea de responsabilitate sub masca unei fățărnicii numită "diplomație" și "principii de drept internațional".

PACEA SIRIANĂ

VĂZUTĂ PRIN OCHELARII LUI ERDOGAN

Maher NABOULSI, Damasc

Aglomerația de actori implicați în jocul de interese pe eșichierul crizei politico-militare din Siria, complexitatea și caracterul concurențial însuși al acestui complex de interese, fluiditatea și mobilitatea frontului confruntărilor armate și desfășurarea diluată și confuză a demersurilor vizând soluționarea prin dialog a acestui conflict – de la Geneva la Astana, Paris, Viena și până la stațiunea estivală Soci de pe litoralul rusesc al

Mării Negre - sunt tot atâția factori care trebuie luați în considerație de orice analiză care încearcă să deslușească și să cuantifice amploarea, greutatea și impactul rolului pe care fiecare dintre competitori îl are sau dorește să-l aibă în acest însângerat joc de șah.

Încă de la declanșarea revoltelor siriene, în urmă cu șapte ani, Turcia și-a edificat poziția și politica față cu acest complex dosar pornind a trei factori considerați a avea importanță majoră: evoluțiile pe frontul de luptă, abordările și poziționările comunității internaționale, cu precădere a marilor actori implicați, față de această criză rezilientă și posibilele reacții ale situației interne la politica regimului de guvernământ din Ankara.

Turcia este, fără îndoială, încadrabilă în grupa statelor regionale influente, mai ales în condițiile în care vecinătatea sa teritorial-geografică cu Siria îi asigură un summum de atuuri favorabile în abordarea dosarului sirian: apoi prezența pe teritoriul său a cca. trei milioane de refugiați sirieni și, nu în ultimul rând, bunele relații pe care le are cu forțele politico-militare ale opoziției siriene și influența de care și-a creat-o asupra acestora. Nu trebuie ignorat nici avantajul pe care Turcia îl are prin prezența sa militară pe teritoriul național sirian, mai întâi prin intervenția denumită "Scutul deșertului" și, apoi, prin operațiunea "Ramura de măsline" declanșată la 20 ianuarie 2018 împotriva etnicilor kurzi sirieni.

După cum se știe, evenimentele din Siria au izbucnit în luna martie 2011, ca mișcări populare protestatatoare care au evoluat, cu rapiditate, către o revoluție populară și, ulterior, către o insurecție înarmată, iar această traiectorie ascensională spre violență, declanșată de reacția brutală a regimului Bashar Al-Assad, a condus la debutul, înmulțirea și diversificarea ingerințelor străine care, într-o primă etapă, s-au manifestat sub forma "războaielor de franciză", extinzându-se progresiv la o acerbă competiție între puteri globale și regionale. Toate acestea au creat, în final, o situație complexă în care "dosarul sirian"

a ieșit de sub controlul sirienilor înșiși, pentru a fi, practic, monopolizat de statele globale, de foruri internaționale și de mercenariate de cele mai diverse identități, interese și apartenențe.

Într-un asemenea context evolutiv, la care se mai adaugă numeroși alți factori îndeajuns cunoscuți pentru a mai fi enumerați aici, politica și poziția Turciei au evoluat și ele de la îndemnurile și apelurile adresate lui Bashar Al-Assad, în prima fază a crizei, la reforme care să răspundă revendicărilor sociale, la "adoptarea" blocului de rezistență siriană, la începutul anului 2012, până la cererea explicită, pe care Ankara a formulat-o oficial, în 2015, de plecare de la putere a lui Bashar Al-Assad și a regimului său, următoarea etapă pe scara evoluției relaționare a Ankarei fiind materializată în acceptarea implicării în "procesul Geneva" ca mecanism de soluționare politică a crizei din Siria, precum și a rundelor de negocieri în "procesul Astana" din Kazahstan care a presupus și renunțarea la celebra formulă "Assad trebuie să plece" și acceptarea rămânerii acestuia la putere – dar numai pe perioada procesului de tranziție, fără ca actualul regim și liderul său să facă parte din viitorul post-conflict al statului și societății siriene.

În elaborarea politicii sale față de criza din Siria și de căile de soluționare a acesteia, Ankara pornește de la trei priorități determinante. Este vorba, în primul rând, de realizarea unei încetări a focului pe ansamblul teritoriului sirian, aceasta oferind premiza necesară pentru realizarea unei soluționări politice, facilitând, în același timp, revenirea la căminele lor a refugiaților sirieni găzduiți în momentul de față, în Turcia și asigurând condițiile propice pentru demararea procesului de reconstrucție; o a doua prioritate constă în menținerea unității teritoriale a Siriei și împiedicarea punerii în aplicare a diverselor scenarii care vorbesc despre scindarea acestei țări fie pe criterii etnice și confesionale, fie în concordanță cu interesele celorlalți acori implicați și dimensionate potrivit cu starea geografiei politice siriene așa cum va fi aceasta impusă de fluctuația frontului. Este vorba, în al treilea rând, de împiedicarea prin orice mijloace a unei mini-entități statale kurde pe teritoriul deținut în prezent, de etnicii separatiști kurzi. Pentru regimul de la Ankara,

realizarea proiectului statal kurd este considerată a fi o amenințare directă la adresa proprii securități naționale nu numai prin aceea că o asemenea entitate ar deveni un zid despărțitor și separator între Turcia și Siria, pe de o parte, și vecinătatea lumii arabe a Orientului Mijlociu, pe de altă parte, dar și, în egală măsură, prin riscul ca aceasta să ofere separatiștilor kurzi o trambulină a Partidului Muncitoresc al Kurdistanului (PKK) pentru organizarea și lansarea de operațiuni teroriste împotriva teritoriului turcesc. Din perspectiva acestei percepții, chestiunea kurdă reprezintă, pentru guvernării de la Ankara, o veritabilă busolă în elaborarea politicii siriene a Turciei și a strategiei și tacticii care decurg din aceasta.

Opțiunile pe care Turcia le are în raport cu eșichierul sirian sunt pe cât de limitate, pe atât de complexe și dificile. Pentru că, în primul rând, Ankara este confruntată cu complexul suspiciunilor în "fidelitatea" aliatului său american, mai ales, sub mandatul Administrației Trump și pentru că, în al doilea rând, ea este silită să mențină relații deschise de cooperare cu tradiționalul său concurent care este Rusia, spre a nu mai vorbi de necesitatea, în funcție de evoluțiile pe frontul politico-militar, de a conclucra, declarat sau nu, cu regimul de la Damasc pentru stoparea ambițiilor secesioniste ale minoritarilor kurzi, străduindu-se, totodată să mențină un echilibru între angajarea sa alături de opoziția siriană, pe de o parte, și aliatul său rus, pe de altă parte.

Complexitatea și caracterul contradictoriu al peisajului politico-militar sirian rezultă și din realitatea că, discursiv, toți actorii implicați în criza siriană își declară acordul și susținerea

pentru o soluție politică unitară și coerentă, în vreme ce toți, și fiecare în parte, acționează într-o manieră care să le asigure un maximum de câștiguri și avantaje politice și avansuri militare pe front, acestea din urmă fiind de natură să asigure poziții de forță cât mai solide în procesul negocierii politice, indiferent dacă este vorba de “procesul Geneva”, de “rundele Astana” sau de urmările presupuse ale “dialogului național sirian” de la Soci.

Conferința organizață de Moscova și desfășurată în zilele de 29-30 ianuarie în orașul Soci de la Marea Neagră au oferit un exemplu cât se poate de grăitor despre maniera extrem de prudentă în care Turcia a acționat, lăsând impresia unui luptător singur mergând pe un teren puternic minat, oscilând între dorința de reușită a “dialogului”, dar consacrând controlul rusesc asupra procesului de pace, pe de o parte și între tentația nedeclarată pentru un eșec al dialogului de la Soci care, însă, ar fi putut atrage iritarea și reacțiile “punitive” ale partenerului rus. Dar relațiile dintre Turcia și Federația Rusă sunt viciate, se poate spune, de modul diferit de abordare a procesului de pace politică în Siria, dat fiind că, dincolo de convergența de poziții cât privește ideea că o soluție militară a crizei nu are nici o perspectivă reală, Ankara se pronunță pentru “umbrela” internațională a ONU asigurată la “procesul Geneva”, în vreme ce Federația Rusă dorește o soluție în contextul Soci care i-ar asigura un control separat și individual asupra procesului, lucru pe care președintele Erdogan nu îl agreează.

Ankara dorește o soluționare politică a conflic-

tului sirian, pe care o vede fezabilă doar în contextul internațional al “procesului Geneva” și sub auspiciile Organizației Națiunilor Unite, dar, în același timp, proiectează ca o asemenea soluție să excludă în totalitate factorul kurd.

În viziunea lui Recep Teyyp Erdogan, Siria viitoare trebuie să fie un stat pluralist, unificat și condus de un regim capabil să asigure securitatea și inviolabilitatea granițelor naționale. În așteptarea acestui moment, regimul de la Ankara înțelege să se consolideze prin mijloace proprii și să-și soluționeze problemele proprii prin aceleași mijloace și fără intervenții sau “povețe” venite din exterior, exploatând, în acest sens, acerba competiție existentă între Rusia și America.

În viziunea lui Erdogan, “cel care deține mai mult teritoriu, beneficiază de mai multă putere”. Din această perspectivă, este greu de presupus că operația “Ramura de Măslin” va înceta prea curând. Dar, în același timp, nu trebuie exclusă nici posibilitatea ca o prelungire a intervenției și o extindere teritorială a sa să pună Ankara în situația complicată de a scăpa de sub control ceea ce se întâmplă pe teritoriul în care armatele sale sunt desfășurate. După cum nu este exclus ca nici kurzii, în cazul unei iminente pierderi în confruntarea cu ofensiva turcească, să-și extindă operațiunile anti-turcești în alte coordonate geografice ale Turciei și ale vecinătății proxime a acesteia. Obiectivele trasate de strategii turci pe hartă și de politicieni, în declarații de presă, par a se îndepărta tot mai mult de “războiul-fulger” gândit de Recep Teyyp Erdogan și a se plia pe ritmul general al conflictului sirian. Cu toate semne mari de întrebare pe care acest lucru îl presupune.

RELATIILE TURCIA - UNIUNEA EUROPEANĂ: ÎNTRU ECONOMIE ȘI "ALLAH EKBER"

Reza SHAHRESTANI

După mai mulți ani de negocieri în dosarul aderării Turciei la Uniunea Europeană, perspectiva ca țara de la Bosfor să devină membru al comunității europene unificate au fost suspendate sine-die după ce, în decembrie 2016, decidenții de la Bruxelles au hotărât "înghețarea" acestora, decizie consolidată, în aprilie 2017, de rezoluția prin care Consiliul Europei stabilea că Turcia a regresat vizibil în ceea ce privește îndeplinirea criteriilor necesare pentru accesul unui nou stat la comunitatea europeană.. La încheierea celor 13 ani de negocieri, Turcia oferea un precedent prin revenirea sa la statutul de observator în relațiile cu Europa.

Toate aceste involuții nu anulează, însă, realitatea că, pentru comunitatea europeană, Turcia reprezintă un important partener de schimburi comerciale și cooperare economică, fapt reflectat și în elasticitatea pe care Bruxelles-ul a manifestat-o, nu de puține ori, în relațiile cu Ankara, ca în cazul, de pildă, al reînnoirilor și completărilor aduse Acordului Vamal încheiat în 1995. Dacă, în general, președintele Recep Teyyp Erdogan a folosit relațiile cu Uniunea Europeană – atât în laturile lor pozitive, cât și în părțile mai întunecate ale acestora – în scopuri exclusiv electorale interne, așa cum, de altfel, procedează și în perspectiva viitoarelor alegeri prezidențiale prevăzute a avea loc în anul 2019, în schimb, europenii nu și-au ascuns nemulțumirea și iritarea față cu orientările continuu radicale ale regimului condus de Recep Teyyp Erdogan, radicalism care se manifestă, cu o intensitate greu de disimulat, în domeniul chestiunilor care țin de sfera religioasă islamică. Din acest punct de vedere, la nivelul factorilor decizionali, dar, în egală măsură, și în mentalul colectiv social din interiorul Uniunii Europene, se face simțită aprehensiunea mai mult sau mai puțin sesizabilă în legătură cu riscul ca molima radicalismului religios turc să se extindă și să se infiltreze în societățile europene și aceasta, în primul rând (deocamdată) prin mijlocirea plutoanelor de imami pe care re-

gimul de la Ankara oficială îi revarsă pe continent cu misiunea fundamentală a misionarismului islamic (al-dawa) și sub acoperirea acordării de asistență și servicii religioase și cultice pentru comunitățile musulmane turce (dar și de alte naționalități) rezidenți, în diferite forme juridice, în statele Europei. Nu este dificil de constatat, de la Berlin, până în Franța și Belgia, și, în grade diferite, în cvasi-totalitatea Uniunii Europene, că nu mai este un act de pudoare închiderea ochilor față de o realitate ascensională, iar aceasta se concretizează în puține cuvinte care definesc, din punct de vedere european, politica promovată de regimul instaurat de Partidul Dreptății și Dezvoltării angajat, tot mai dinamic, în reconstituirea și renașterea unui nou spirit otoman cu valențe neo-imperialiste: dacă regimul šiit din Republica Islamică a Iranului a inaugurat, încă din 1979, odată cu victoria revoluției conduse de imamul Khomeyni, conceptul discutabil al "exportului de revoluție islamică", neo-otomanismul doctrinar al lui Recep Teyyp Erdogan își face o prioritate din exportul în vecinătatea proximală și în cea occidentală europeană, al discursului fundamentalist sunnit pus în serviciul regimului de guvernământ de la Ankara și al "cercului restrâns" de conducere, în frunte cu "părintele spiritual al doctrinei – președintele Erdogan.

Problema exportului de clerici misionari nu ar fi pernicioasă în sine – în fond, din acest punct de vedere, monarhia wahhabită saudită se plasează de departe și de mult timp, pe locul de frunte – dar ea capătă ale dimensiuni și semnificații atunci când, independent unele de altele, serviciile de informații și securitate ale statelor europene descoperă că predicatorii-imami trimiși

spre Apusul european de prin părțile Cornului de Aur au drept sarcină, acoperită sub straiele cultive ritualice, spionarea resortisanților turci și depistarea celor care se dovedesc a manifesta mai multă simpatie pentru Fethullah Gullen decât pentru Recep Teyyp Erdogan. Oficial, acest lucru a fost constatat, cu deosebire, în Germania, Austria, Olanda și Franța, aceasta din urmă anunțând, la 15 ianuarie 2018, decizia de expulzare sau de interdicție de intrare pentru imamii veniți din Turcia, însoțită de un program de măsuri pentru pregătirea de clerici teologi moderați din Franța pentru a asigura serviile religioase islamice.

În acest context, nu este exagerată afirmația că teologii și clericii turci trimiși pentru asistență religioasă în spațiul european reprezintă fața ascunsă a vieții spirituale a turcilor rezidenți în statele Uniunii Europene – acea față care, la adăpostul hainei religioase și din înălțimea amvonului, desfășoară o intensă și subtilă activitate politică.

O intensă campanie informativă și de susținere, în Occident, a regimului Erdogan este desfășurată de “Uniunea Turcă Islamică pentru Probleme Religioase (*Diyanet İşleri Türk-Islam Birliği* – DITIB) cu sediul în Germania, în orașul Colonia-Ehrenfeld). Înființată în 1984 ca filială a Departamentului Prezidențial pentru Probleme Religioase de la Ankara, organizație este considerată a fi un instrument al statului turc, utilizat pentru promovarea și apărarea în Europa a intereselor Turciei și ale regimului condus de Recep Teyyp Erdogan. În anul 2016, DITIB înființase și administrează 900 de moschei numai în Germania, clericii și propovăduitorii fiind asigurați de guvernul turc și stipendiați de acesta. Pe lângă preocupările legate strict de misionarismul islamic și, în plus față de sarcinile informative pe care le îndeplinește, DITIB este un activ propovăduitor și promotor al tradițiilor, patrimoniului și spiritului otoman, activitate care are drept punct de referință ideile doctrinei neo-otomane a lui Recep Teyyp Erdogan, potrivit căruia un număr de state europene sunt o prelungire, peste veacuri, a multiseclarei prezențe a califatului musulman otoman pe pământul vechiului continent, oferind, în consecință, un mediu și un sol propi-

ce pentru diseminarea și reînvierea măreției otomanismului și, în consecință, a Turciei ca urmasă și depozitară a valorilor și simbolurilor fostului imperiu turc-otoman.

În atari împrejurări, decizia adoptată, la începutul acestui an, de Franța sub conducerea președintelui Emmanuel Macron, este receptată ca un act de opoziție și refuz al orientărilor regimului Erdogan către islamizarea în ritm forțat a societății turce și, pe un plan mai extins, de diseminare în societățile europene a spiritului islamic și a moștenirii imperiale a califatului otoman. În egală măsură, decizia Parisului trebuie circumscrisă climatului european general, dominat de o îngrijorare ascendentă față cu susținerea directă pe care regimul de la Ankara o acordă numeroaselor entități islamice conservatoare și radicale care au proliferat și continuă să se înmulțească în interiorul spațiului european. Iar această susținere se materializează în multiple forme și modalități, de la sprijinirea financiară și materială până la asigurarea mijloacelor și infrastructurii necesare unei dinamice activități propagandistice mediatice și editoriale.

Decizia Franței nu este prima de acest fel care reflectă îngrijorarea și preocuparea statelor europene față de campania islamizantă desfășurată de Ankara. În luna februarie 2015, parlamentul austriac a adoptat un proiect de lege care stipulează expulzarea tuturor imamilor și clericilor aparținători de filiala austriacă a DITIB, precum și interdicția de primire pe teritoriul țării a unor noi clerici provenind din Turcia. De asemenea justiția austriacă are în lucru un dosar înaintat de Partidul “Verzilor” prin intermediul deputatului Peter Bielz care, susținut de probe materiale, acuză organizația DITIB de spionaj în favoarea serviciilor turce de informații, precum și de urmărire și acțiuni de intimidare a resortisanților kurzi și a unor jurnaliști turci de opoziție stabiliți în Austria.

În anul 2017, autoritățile germane au dispus arestarea unor imami simpatizanți ai partidului “Dreptate și Dezvoltare” în posesia cărora au fost descoperite liste cu persoane suspecte de a fi susținători sau activiști ai rețelei conduse de dizidentul Fethullah Gullen. Liste care urmau a fi

transmise autorităților de la Ankara. Cu acest prilej, cotidianul "Der Spiegel" publica rezultatele unei anchete proprii care evidențiază faptul că președintele Recep Teyyp Erdogan utilizează entitatea DITIB ca pe un activ instrument de control asupra diasporei turce din Europa.

munitatea europeană nu poate neglija interesele economice și comerciale în raporturile sale cu guvernul de la Ankara, dar aceasta nu va putea să constituie un argument pentru ignorarea evoluțiilor islamizante ale președintelui Erdogan, aventurile sale războinice, preocuparea

Statele Uniunii Europene parcurg, în prezent, un proces de reevaluare și reproblematicizare a poziționării lor față de raporturile bilaterale sau colective cu Turcia, iar decizia de înghețare sine die a negocierilor de aderare, ca și măsurile de restricționare a prezenței și activității islamiste a clericilor proveniți din Turcia se circumscriu acestei re-orientări pan-europene. Desigur, co-

rea ostentativă pentru reînvierea și diseminarea spiritului imperial otoman și carențele pe care regimul de la Ankara le înregistrează în ceea ce privește respectarea libertăților și drepturilor cetățenești – considerate, în capitalele europene, tot atâtea posibile amenințări de perspectivă la adresa propriei identități laice și a propriilor valori de civilizație și cultură occidentală.

Cauți analize geopolitice?

Te interesează evoluțiile din Orientul Mijlociu?

Cele din zona extinsă a Mării Negre?

Dar problemele actuale de securitate și serviciile de informații în secolul XXI?

Te interesează tehnica militară de ultimă generație?

Vrei să știi care sunt cele mai importante și noi apariții în geopolitică?

Cauți elemente actuale ale evoluției economiei?

Abonează-te la Pulsul Geostrategic

Un an - 12 numere (numeroase Suplimente, Comentarii, Semnale) apariție lunară

On line: plată securizată pe www.ingepo.ro

Transfer bancar: în contul SC INGEPO Consulting SRL RO76BRDEO80SV35412140800 deschis la BRD sucursala Brasov; SWIFT - BRDEROBU, România

Ramburs: (la primirea primului număr, valabil numai pentru România)

Versiunea PDF prin e-mail: 1.198 RON

Versiunea tipărită: 1.255,20 RON

Pentru informații suplimentare sunați la +4 0268 470070; fax +4 0268 47 00 76 sau contactați-ne pe e-mail: office@ingepo.ro; ingepo.vc@gmail.com

PATA DE CULOARE

Logica Învierii Domnului

Nimic din ceea ce există, realități materiale – fizice, realități spirituale – extrasenzoriale, noțiuni sau concepte, nu există în afara lui Dumnezeu. **El este singurul suport existențial.** În afara Lui nu există nimic și fără de El nu există nimic. Atributul fundamental al dumnezeirii este infinitatea, iar infinitatea lui Dumnezeu are infinite posibilități de exprimare – nelăsând loc nici unei alte realități care să o mărginească în vre-un fel. În afara lui Dumnezeu nu există nimic – pentru că, pur și simplu – nu există un “în afara Lui”. De aceea este Dumnezeu!

Creația nu este detașată de Dumnezeu – pur și simplu, pentru că nimic nu poate fi detașat de infinit. **Creația este, în sine, exprimarea lui Dumnezeu.** De aceea creația este infinită ea însăși fiind exprimarea infinitului Dumnezeu. Sfintele Scripturi ne spun că “toate printr-însul s-au făcut”, că El “S-a dat pe Sine Însuși”, și că “El a zis și s-au făcut, El a poruncit și s-au zidit” dar ne spun și că “la început era Cuvântul, și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul”.

Este normal, logic și rațional să fie așa, deoarece orice realitate existentă trebuie să aibă un suport existențial iar **suportul existențial al oricărei realități este în ea însăși.**

Tot Sfintele Scripturi ne-au descoperit esența ființei lui Dumnezeu. Aceasta este cea mai mare revelație. Omului nu i s-a descoperit doar lucrarea lui Dumnezeu; ce face, cum face, unde face, cu cine face, cât face ... ci i s-a descoperit însăși ființa lui Dumnezeu.

Dumnezeu este Iubire. Iubirea este singura realitate care se încarcă prin dăruire.

Iubirea este singura realitate care se exprimă doar în jertfă iar forma superioară de exprimare a jertfei este moartea.

În acest fel înțelegem că exprimarea ființei lui Dumnezeu este în jertfă infinită iar rodul exprimării este Creația. În acest fel înțelegem că **toate câte sunt, sunt rodul Iubirii ființiale a lui Dumnezeu.** Iubirea Sa fiind ființială și infinită, nu are umbră de egoism și cautare – suportul existențial al tuturor – stă permanent în jertfă pentru ca realitățile rodite din jertfa Sa să existe. De aceea Psalmistul David spune că “dacă își vei întoarce fața Ta toate se vor întoarce în pământ”... adică toate și-ar pierde suportul existențial și ar înceta să mai existe. Cuvântul “dacă” folosit de psalmist redă o realitate ipotetică pentru că în fapt nu există posibilitatea ca Dumnezeu să se retragă din esența realităților existențiale pentru că ar însemna ca El însuși să înceteze să mai existe. El ar înceta să mai fie în jertfă și implicit ar înceta să mai fie Iubire – Da, El chiar renunță la

ființa Sa – renunță să mai fie Iubire – dar nu într-un interes al Său ci pentru a exista alt-cineva – respectiv, realitățile rodite din exprimarea Sa – dar această lucrare existențială îl face “să fie mai Dumnezeu” tocmai pentru că Iubirea se încarcă prin dăruire.

Așa descoperim și logica Învierii.

El jertfindu-Se, dăruindu-Se pe Sine Însuși și oferindu-Se morții – fără să caute o răsplată egoistă – s-a trezit răsplătit cu Învierea, “căci nu era cu putință a fi ținut sub stricăciune Începătorul Vieții ...” îmbogățindu-și ființa prin dăruire și nu prin agonisire. Așa înțelegem că Învierea este rodul răstignirii – dar aceasta nu doar că, așa cum e logic, învierea poate exista doar după moarte ci pur și simplu pentru că Iubirea nu pierde niciodată și că Iubirea se încarcă prin dăruire. **Dumnezeu există într-o permanentă moarte și într-o permanentă înviere.** Așa se dezleagă și enigmatica zicere biblică care spune că cel ce agonizește pierde iar cel care risipește câștigă.

Pe de altă parte, revenind la ideea fundamentală că Infinitul Dumnezeu are infinite posibilități de exprimare și că toate realitățile existențiale – materiale, spirituale sau conceptuale sunt exprimarea ființială a lui Dumnezeu – înțelegem că în fiecare realitate este El însuși exprimat desăvârșit, dar și că în toate deodată și la un loc este exprimat tot El însuși și tot desăvârșit. Fiecare realitate având felul său, puterea, harismele sale și rostul său. El este exprimat desăvârșit și în viață dar și în moarte, și în întuneric și în lumină, și în zâmbet și în lacrimă, și în fericire și în durere, și în concret și în iluzie, și în viață și în moarte și în materie și în spirit, și în urcare și în coborâre ... nimic neexistând de sine fără să-l aibă pe El suport existențial. Infinita diversitate dă frumusețe și sens existențial creației.

Infinita lucrare motivează dinamica existențială și veșnicia. Perfecțiunea ființei dumnezeirii este “atât de perfectă” încât nu-i lipsește nici măcar imperfecțiunea.

De aceea El are în sine cheia motivației existențiale și infinitatea. Starea lui Dumnezeu, ca de fapt și starea creației, nu este o lucrare, este pur și simplu este stare existențială, dar este o stare care se exprimă în lucrare. Însăși iluzia – raportată la suportul său existențial este realitate concretă.

Și în acest fel găsim logica Învierii.

El este Învierea! “Căci Tu ești Învierea și viața și odihna” ... exprimă gândirea teologică. Caatare chiar ca realitate conceptuală dar și ca realitate concretă-fizică sau spirituală – Învierea este și ea, în sine, exprimarea desăvârșită a Celui Desăvârșit. Nu există nici o realitate în afara Infinitului. **Infinitul Dumnezeu, în infinitele posibilități de exprimare, S-a exprimat și în Înviere ca în oricare realitate existențială.** Hristos este Dumnezeu dar și Învierea este Dumnezeu. Punct!!!

Hristos a Înviat!

Părintele Gheorghe Colțea – Protopop de Bran-Zărnești

Serviciile de informații în secolul XXI și problemele de securitate

FEDERAȚIA RUSĂ CONTINUĂ CURSA ÎNARMĂRIILOR LA MAREA NEAGRĂ

Dr. Octavian DUMITRESCU

Vladimir Putin, actualul și cel mai probabil viitorul președinte al Federației Ruse, rămâne un adept al păstrării unui nivel cât mai ridicat al gradului de pregătire pentru luptă a Forțelor Armate ale țării sale, chiar dacă aceasta presupune cheltuieli mari la bugetul apărării. Întrebat, în cadrul conferinței anuale de presă din 14 decembrie 2017, dacă cheltuielile pentru apărare vor conduce la reducerea cheltuielilor sociale, acesta a afirmat că „*cheltuielile noastre militare (ale Rusiei – n.a.) sunt echilibrate ca urmare a câtorva principii*”, respectiv *trebuie să asigure securitatea și să nu ducă la colaps economic*. Trebuie spus că bugetul de apărare al Federației Ruse pe anul 2017 a fost redus cu 2 miliarde USD față de anul anterior, respectiv de la 46,6 miliarde USD la 44,6 miliarde USD, potrivit datelor publicate de Global Fire Power (GFP), aspect confirmat de Vladimir Putin la respectiva conferință de presă.

Dacă pornim analiza de la condițiile în care Federația Rusă se află în prezent, putem observa că cele mai semnificative probleme de securitate ale acestei țări sunt în partea sa europeană, la contactul cu limitele estice ale Uniunii Europene și ale NATO, două organisme internaționale cu responsabilități de securitate în Europa și în lume. În majoritatea celorlalte regiuni - din Asia, Orient și din nordul arctic - Federația Rusă și-a asigurat condiții bune cu țările care contează în ecuația sa de securitate. În asemenea condiții, era de așteptat ca eforturile Rusiei în domeniul apărării și securității să se concentreze în regiunile sale vestice. În această zonă are de apărut cucerirea sa cea mai de preț - Peninsula Crimeea -, aici trebuie să asigure menținerea unui nivel ridicat al capacității de luptă a forțelor din regiunea Mării Negre și a celor implicate în conflictul ucrainean, să sprijine forțele sale din Transnistria și să controleze eficient regiunile caucaziene

și baltice, concomitent cu întărirea legăturilor cu Turcia.

În acest context, menționăm că au sporit forțele și mijloacele militare ale Rusiei din regiunea Mă-

Armamente și echipamente ale Forțelor Armate ale F. Ruse (total)			
Categorii de armamente	2016	2017	+/-
Forțele Terestre			
• Tancuri	15 398	20 216	+ 4 818
• Vehicule blindate de luptă	31 298	31 298	
• Artilerie autopropulsată	5 972	5 972	
• Artilerie tractată	4 625	4 625	
• Lansatoare de rachete	3 793	3 793	
Forțele Aeriene			
• Avioane (total)	3 574	3 794	+ 220
• Avioane de luptă	751	806	+ 55
• Avioane de atac	1 438	1 438	
• Avioane de transport	1 124	1 124	
• Avioane de instrucție	370	387	+ 17
• Elicoptere (total)	1 237	1 389	
• Elicoptere de atac	478	490	
Forțele Navale			
• Mijloace navale (total)	352	352	
• Portavioane	1	1	
• Fregate	4	6	+ 2
• Distrugătoare	15	15	
• Corvete	81	81	
• Submarine	60	63	+ 3
• Avioane patrulare	14		

FORȚE ȘI MIJLOACE ALE FEDERAȚIEI RUSE DISLOCATE ÎN CRIMEEA (Wikipedia, 2017)		
Mari unități	Mijloace	2017
Divizia 30 Nave de Suprafață	• Crușișător cu rachete dirijate • Distrugător cu rachete dirijate • Fregate cu rachete dirijate	1 1 5
Brigada 4 Independență Submarine	• Submarine diesel-electrice	7
Brigada 197 Nave de Asalt	• Nave mari de asalt	7
Brigada 68 Nave Apărare de Coastă	• Corvete antisubmarin • Puitor de mine marine	3 3
Brigada 41 Nave cu Rachete	• Corvete cu rachete dirijate • Navă mică cu rachete	6 5
Brigada 184 Nave Apărare de Coastă	• Nave mici antisubmarin • Puitoare de mine marine • Puitoare de mine de bază	3 3 2
Forțe de infanterie marină și de rachete - artilerie de coastă	• Brigada 11 Indep. de Artilerie - Rachete de Coastă • Brigada 810 Infanterie Marină • Batalionul 382 Ind. Inf. Marină	1 Bg.
Forțe Aeriene Navale ale Flotei ruse din Marea Neagră	• Regimentul 25 Ind. Elicoptere antisubmarin • Regimentul 917 Ind. Combinat • Escadrila 43 Ind. Av. Asalt	

rii Negre, cu accent deosebit pe Crimeea, că s-a îmbunătățit dotarea cu armamente și echipamente a Forțelor Armate ale Federației Ruse în general, au fost declanșate măsuri de creștere capacităților de producție ale componentelor complexului industrial militar al Rusiei, implicând mai nou inclusiv întreprinderile industriale private din economia rusă. Potrivit Global Fire Power, efectivele active ale Forțelor Armate ale Federației Ruse au crescut cu 32 000 persoane, de la 766 055 în 2016 la 798 527 în 2017 și există creșteri semnificative la unele categorii de armamente. De exemplu, față de anul 2016, armata rusă are, în 2017, cu 4 818 mai multe tancuri de luptă, cu 220 mai multe avioane din care cu 55 mai multe avioane de atac, dar și cu 3 submarine mai mult. Detalii suplimentare, în tabelul alăturat.

Complexitatea mare a intereselor geopolitice și strategice ale Federației Ruse în regiunea Mării Negre ne obligă la o analiză parțială a probleme-

lor de securitate, a celor preponderent militare. În primul rând **constatăm o mare concentrare de forțe armate în zona Crimeei și în jurul acesteia**. După anexarea Peninsulei Crimeea la Federația Rusă, factorii diriguitori de la Kremlin au acordat o atenție specială sporirii forțelor și mijloacelor militare din peninsulă și din zonele vecine cu raioanele de conflict din estul Ucrainei. De altfel, după alipirea Crimeei la Federația Rusă, a început un proces amplu de reorganizare a forțelor armate din acest teritoriu, care a inclus, pe de o parte, modernizarea forțelor ruse din Crimeea și integrarea forțelor ucrainene rămase în facilitățile de pe teritoriul Crimeei și, pe de altă parte, aducerea altor forțe din teritoriul Rusiei și completarea dotării cu mijloace mai eficiente.

Dacă înaintea anexării, Federația Rusă avea dislocate în Crimeea 5 brigăzi de nave și 2 baze aeriene în compunerea Flotei ruse din Marea Neagră, în prezent Flota rusă din Marea Neagră are 1 divizie nave de suprafață, 1 brigadă de submarine, 4 brigăzi și 1 batalion de nave de luptă de diferite tipuri (vezi tabelul alăturat). În această situație, apare un mare semn de întrebare în legătură cu cele 7 submarine existente în prezent în compunerea Flotei Ruse din Marea Neagră, despre care nu se cunoștea nimic imediat după anexarea Crimeei și nici mai târziu. Concluzia ce poate rezulta este că aceste submarine au fost aduse ulterior.

În afară de forțele din Crimeea, Flota rusă din Marea Neagră mai are forțe și în portul Novorosiysk (pe teritoriul Rusiei), din care cea mai importantă este Brigada 184 Apărare de Coastă, compusă din Divizionul 181 Nave Antisubmarin (3 nave mici antisubmarin) și Divizionul 170 Puitoare de mine (3 puitoare de mine marine și 2 puitoare de mine de bază).

Comparând cantitativ forțele din cele două momente rezultă indubitabil concluzia că Federația Rusă a dislocat în această regiune forțe din alte districte militare și că și-a concentrat o bună parte a eforturilor sale bugetare pentru dotarea

și pregătirea forțelor din Marea Neagră. Pulsul Geostrategic a analizat această problemă, iar în nr. 216 din 20 iunie 2016 sunt prezentate mai multe detalii privind situația la această dată.

O analiză făcută de **Centrul pentru Securitatea Maritimă Internațională - CIMSEC** -, intitulat *"Construcția și modernizarea Flotei Rusiei din Marea Neagră"* (Russia's Black Sea Fleet Buildup and Modernization, Alex Schneider, 28 martie 2017) privind situația actuală a forțelor militare ale Rusiei din regiunea Mării Negre, relevă următoarele:

- Prin anexarea Crimeei, Federația Rusă și-a asigurat capacități de securitate sporite și o mare libertate de manevră în regiunea Mării Negre și în zonele adiacente;

- Forțele Flotei ruse din Marea Neagră reprezintă, în anul 2017, 21 la sută din totalul navelor maritime ruse și 10 la sută din submarinele Rusiei;

- În Crimeea sunt dislocate 90 la sută din forțele Flotei ruse din Marea Neagră, în timp ce portul strategic Sevastopol găzduiește 80 la sută iar portul Feodosia 9 la sută din tonajul total al acestei flote;

- La momentul publicării analizei, Flota rusă din Marea Neagră avea în componență în principal 45 nave de război și 7 submarine, ceea ce reprezintă o forță combativă consistentă, susținută de forțe numeroase de aviație, rachete, infanterie marină și artilerie de coastă, precum și de o logistică adecvată.

Trebuie să subliniem, totodată, că o bună parte din navele existente în dotarea Flotei ruse din Marea Neagră au o vechime considerabilă, unele fiind construite în anii 1985 - 1990 sau chiar mai demult, cu excepția a 6 submarine (din cele 7), 3 fregate și 2 corvete cu rachete dirijate care au fost construite în perioada 2014 - 2016. În aceste condiții, este de așteptat ca procesul de modernizare a Flotei Federației Ruse din Marea Neagră să continue cu mai multă forță, ceea ce va presupune o atenție sporită a factorilor decidenți de la Kremlin și eforturi bugetare și economice substanțiale.

Vladimir Putin semnează o fotografie a bombardierului nuclear TU - 160 M, pe timpul vizitei la fabrica constructoare (Reuters)

Din cele prezentate mai sus, acest aspect decurge foarte clar, cel puțin prin prisma vizitelor recente făcute de președintele rus Vladimir Putin la diferite instituții industriale și militare, precum și prin măsurile ordonate de acesta în toamna anului 2017. *Programul de stat (SAP) pentru achiziții de armamente al Rusiei pentru 2011-2020* prevede alocarea pentru Flota rusă din Marea Neagră a unui buget de peste 112 miliarde euro pentru achiziția a 18 nave de luptă noi și pentru modernizarea facilităților din bazele navale Sevastopol și Novorossiysk, sporind astfel capacitatea operațională a forțelor flotei ruse. Programul va fi continuat de un altul asemănător, pentru 2018 - 2025.

În acest context, unele informații curente se referă la **realizarea celui mai puternic submarin nuclear cu rachete balistice al Rusiei**, din clasa *Borei II*, cu numele *Kneazul Vladimir*, care ar urma să fie introdus în dotarea Forțelor Navale ruse în anul 2018. Față de submarinele din această clasă, noul submarin va fi înzestrat încă 4 lansatoare de rachete, va avea mijloace acustice perfecționate și un nivel mai redus de zgomot, alături de alte îmbunătățiri tehnice. Submarinul va fi dotat cu rachete balistice intercontinentale (ICBM) *Bulava*, fiind capabil să aibă până la 20 asemenea rachete. Varianta îmbunătățită a submarinului Borei va putea să lanseze 96 - 200 focuri de luptă hipersonice independente, fiecare de 100 - 150 kilotone. Cele mai noi submarine

nucleare ruse din clasele Borei - A și Yasen - M vor fi în curând "invizibile" pentru sonarele submarinelor, navelor și avioanelor anti-submarine ale NATO arată Mikhail Klikushin (observer.com, 9 iunie 2017), citând publicația rusă *Izvestia*. Această calitate a viitoarelor submarine s-ar datora unor noi sisteme și echipamente și, cel mai important, noilor pompe cu zgomot extrem de redus folosite pentru circulația lichidelor de răcire a reactorului și a sistemelor și echipamentelor submarinului și pentru umplerea cu apă a tuburilor de lansare a rachetelor înainte de tragere.

De asemenea, **Federația Rusă intenționează să producă un nou avion de bombardament strategic supersonic** care să fie folosit de forțele nucleare ruse. Potrivit Reuters (25 ianuarie 2018), este vorba de TU-160M, al cărui contract a fost semnat în ianuarie 2018, pentru 10 bombardiere nucleare TU-160M (cod NATO - Blackjacks), în valoare de 15 miliarde ruble (269 milioane USD) cu livrare până în anul 2027. Acest avion poate să fie armat cu 12 rachete de croazieră sau 12 rachete nucleare cu rază mică de acțiune, dar bombardierul are o rază de acțiune de 12 000 km (7 500 mile) fără alimentare în aer. Este posibil ca versiunea bombardierului TU - 160 existentă în dotare deja să fi zburat de la bazele din Rusia până în Siria pentru bombardarea forțelor opozante președintelui sirian, Bashar al-Assad, după câte se pare, fără ca zborul să fie detectat de mijloacele de cercetare ale altor țări.

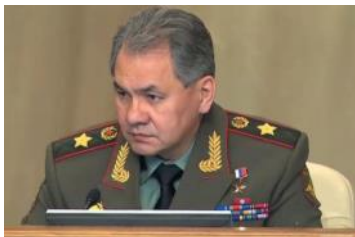
Altă ambiție a Federației Ruse se referă la creșterea capacității de transport pe mare și de asalt, prin introducerea în dotarea flotelor sale a unor

nave de mare capacitate, multifuncționale. Concret, este vorba de vasul *Ivan Gren* (proiect 11711) destinat pentru debarcarea trupelor și armamentelor ori pentru transportul și debarcarea elementelor de logistică necesare trupelor în operații. Potrivit unui material semnat de Alex Gorka - *More Military More Sanctions Please*, 16 decembrie 2017 - acest vas a navigat deja în Marea Baltică, la 30 noiembrie 2017. Nava are un deplasament de 6 600 tone, poate ambarca până la 13 tancuri grele de luptă sau 36 transportoare blindate și 300 infanteriști marini și poate naviga până la 4 000 km. În loc de forțe și mijloace, vasul poate transporta 1 500 tone cargo. Inițial planul prevedea realizarea a 6 astfel de nave, dar s-a renunțat la această prevedere în favoarea construirii a 2 asemenea vase noi. O nouă versiune acestui vas, cu un deplasament total de 14 000 - 16 000 tone, ce ar putea transporta 500 - 600 infanteriști marini, ar putea fi construită în 2018. Ambele variante au în dotare diferite armamente de apărare: sisteme de rachete portabile suprafață - aer (SAM), sisteme de rachete multiple, un tun naval de 76 mm (AK-176), 2 mitraliere grele de 14,5 mm. Vasul are capacitate de apunțare a unui elicopter, precum și un hangar pentru 2 elicoptere de transport și asalt. Dată fiind importanța geopolitică și strategică a Mării Negre, este posibil ca unul din aceste vase multifuncționale să intre în dotarea Flotei ruse din Marea Neagră.

Desigur că există multe aspecte care vin în sprijinul tendinței de creștere a capacității de luptă a Flotei Federației Ruse din Marea Neagră, de modernizare a capacităților combative ale acesteia. Pe termen mediu și lung, misiunile acestei flote probabil nu se vor schimba drastic și vor fi susținute prin finalizarea *Programului de stat pentru achiziții de armamente al Rusiei pentru 2011-2020* (SAP - 2020) și prin continuarea acestuia cu SAP - 2025, ceea ce asigură continuitatea tendinței de creștere și modernizare a capacităților combative ale flotei.

Eforturile principale ale Federației Ruse se vor concentra în continuare, probabil, în regiunea Mării Negre, unde se regăsesc principalele interese geopolitice și geostrategice ale acesteia. Studiul *Centrului pentru Securitatea Maritimă*

Internațională - CIMSEC amintit mai sus arată că, în principal, **misiunile Flotei Federației Ruse din Marea Neagră** constau în „*protejarea Zonei Economice Excluzive a Rusiei în Marea Neagră, securizarea navigației și liniilor maritime de comunicații, exercitarea controlului militar și politic în regiune, promovarea și protecția intereselor economice și de securitate ale Rusiei în Marea Neagră și în Marea Mediterană, precum și în zonele adiacente acestora, sprijinul altor flote ruse care operează în Marea Mediterană, precum și menținerea dominației militare în detrimentul pericolelor percepute din partea SUA și NATO în Marea Neagră*”. Această poziție a Federației Ruse devolează intenția Rusiei de a fi mai mult prezentă în plan internațional, oriunde pe mările și oceanele lumii, ceea ce va constitui o nouă provocare pentru SUA și aliații lor din NATO, dar și posibile animozități între Rusia și aceștia. Concomitent, este tot mai posibil ca Federația Rusă să acționeze și ca un partener de securitate al Alianței în operații îndreptate împotriva amenințărilor regionale și trans regionale cum sunt terorismul, traficul de orice natură sau pirateria.

Cu certitudine, Federația Rusă a devenit un actor semnificativ în ecuația de securitate globală și, cu deosebire în regiunea Mării Negre. Opiniile apărute după dispariția imperiului sovietic, în cercurile cancelariilor occidentale privind decăderea Rusiei din primul planul relațiilor internaționale nu s-au adeverit pe deplin, deși a existat un recul semnificativ imediat după evenimentele din anii 1990 - 1991. Rusia urmărește permanent să revină la dimensiunea rolului avut anterior acelor evenimente și, după cât se pare, este aproape să-și vadă planul realizat. Oricum, Federația Rusă este un actor de securitate global care poate afecta echilibrul internațional de securitate în detrimentul păcii mondiale și regionale, interesele țărilor riverane frontierei sale, în special în regiunea Mării Negre, precum și față de SUA, NATO și UE ca actori globali de securitate.

Conferința pentru Securitate de la München - 2018

Paul SÂNDULESCU

Recent s-a încheiat Conferința pentru Securitate de la München (CSM).

Promovată cu foarte multă pompă în fiecare an, ca și Forumul Economic de la Davos – totuși, Conferința de la München chiar este cea mai mare conferință internațională pentru problemele de securitate, în acest an adunând aproximativ 600 personalități politice, diplomatice, militare, științifice, de afaceri și sociale din 70 țări - își justifică ea așteptările și existența? Să facem o scurtă prezentare și vom trage concluziile la sfârșit. Sau se vor trage singure.

CSM își are originea în Germania anului 1963, la momentul în care lumea era polarizată de cele două blocuri militare, NATO și Tratatul de la Varșovia, iar un nou conflict mondial, devastator pentru că în mod sigur ar fi fost nuclear, era mai probabil decât niciodată. Inițiatorul CSM s-a numit Ewald-Heinrich von Kleist-Schmenzin (editor, fost ofițer în Wehrmacht, dar implicat activ în rezistența împotriva lui Adolf Hitler), iar scopul declarat al organizării conferinței a fost acela de a preveni un alt asemenea conflict. Și s-a transpus în motto-ul extrem de lipsit de substanță al acesteia, păstrat până în ziua de astăzi, "*Pace prin dialog*". Prima conferință s-a numit Internationale Wehrkundebegegnung / München Wehrkundetagung și la ea au participat 60 de persoane.

La început și pe parcursul primei decade, participarea se reducea la reprezentanții ministerelor apărării ale țărilor membre NATO. De aceea era supranumită "întâlnirea familiei transatlantice". Dezbaterile se concentrău pe geopolitica occidentală comună în timpul Războiului Rece, dar erau adesea încinse. Ca și acum.

Odată cu încheierea Războiului Rece - eu consider că Războiul Rece nu a încetat nici un moment, ci a intrat într-o stare de latență, care a adormit vigilența post-moderniștilor liberali occidentali, lăsându-i să se concentreze asupra a cu totul altor agende; dar pentru că este "trendy" să fii "politicaly corect" și ca să simplificăm lucrurile, hai să folosim părerea aceasta - deci, odată cu încheierea Războiului Rece, atât Ewald von Kleist (fondatorul conferinței), cât și Horst Teltschik (succesorul său la președinție), au decis să invite reprezentanți și ai unor țări care nu făcuseră până atunci parte din lagărul occidental, mai exact din Europa Centrală și de Est și chiar din Federația Rusă. Poate în idea extinderii UE și a NATO. Cu trecerea anilor, CSM s-a deschis și mai mult, către reprezentanți și personalități din țările semnificative pe arena mondială.

În speranța iluzorie că aducerea oponentilor la aceeași masă îi va conduce către un numitor comun care ar elimina insecuritatea - deziderat care nu s-a realizat niciodată, în principal pentru că interesele marilor puteri nu coincid, anumite momente de calmitate doar mascând latența tensiunilor - deci, odată cu lărgirea cercului s-a pierdut frontul comun occidental al coincidenței obiectivelor primare. Astăzi, la Conferință, în afara țărilor membre NATO și ale UE participă și Rusia, China, Brazilia, India, țările Orientului Mijlociu.

Să fie foarte clar: obiectivele conflictuale există și vor continua să existe. Atunci când acestea devin acute, iar căile de negociere sunt epuizate, dacă nu intervine un puternic factor exterior descurajator, se ajunge invariabil la conflict. Dar, întotdeauna trebuie să existe căi de comunicare, atât în faza de latență, cât și pe timpul conflictului deschis. În lipsa acestora și a presiunilor, dacă una din părți nu își înfrânge radical oponentul,

conflictul se perpetuează indefinit, cu pierderi masive pe toate planurile și pentru toate părțile implicate, existând și perspectiva escaladării prin atragerea și altor actori. Vezi Siria. Deci, calea de prevenire și mai ales de rezolvare a oricărui conflict este doar dialogul care permite negocierea. Existența căilor de comunicare este imperativă. Dacă din anumite motive politice acestea nu sunt menținute între părțile conflictuale, în caz de necesitate sunt căutate și redeschise prin căile instituționale consacrate. Așa că, după părerea mea, Conferința de Securitate de la München este o mare bulă politică, destul de asemănătoare bulei financiare: prea multă încredere în posibilitățile sale poate conduce la rezultate dezastruoase.

De foarte mult timp, inteligența occidentală post-modernistă se autosugestionează, neluând lucrurile așa cum sunt (deci, nelucrând cu realitatea), ci gândind că ele sunt și evoluează așa cum ar vrea ea să fie. Câteva din consecințele actuale directe? Lipsa semnificației UE în politica regiunii, pierderea încrederii propriilor populații, crearea Califatului Islamic, invazia migranților musulmani asupra Europei, Brexit-ul, agresivitatea Rusiei asupra Europei și avansul ei în Orientul Mijlociu.

Creșterea constantă a populației globului este un fapt cert și palpabil. Dar, idealul post-modernist al "unității prin diversitate" în perspectiva unei guvernări mondiale centralizate este o utopie. Sau ca să o spunem mai franc, dar mai puțin "corect politic", este o mare prostie. Poate că în anumite condiții ideale sau chiar mai puțin ideale, într-un termen mai îndelungat, acest deziderat ar putea fi realizat și oamenii ar putea trăi în toleranță reciprocă. Poate... Dar, existența Islamului face acest lucru imposibil. Datorită doctrinei religios-ideologice a acestei credințe radicale, pacea universală și "unitatea în diversitate" se poate realiza doar după ce întreg globul va fi musulman. Deci, în perspectivă, doar această "unitate în diversitate" poate fi posibilă.

Toate statele, și aici am în vedere în special marile puteri, își au obiectivele foarte bine definite și urmăresc cu mare perseverență îndeplinirea

lor. Planurile sunt făcute pentru perioade mari de timp și le sunt alocate resurse imense. Au la dispoziție canalele diplomatice pentru negocieri și un întreg eșafodaj instituțional internațional, în frunte cu Organizația Națiunilor Unite. A crede că obiectivele statelor pot fi modificate în urma unei simple întâlniri la o conferință privată/independentă este o imensă naivitate. De altfel nici una dintre Conferințele de Securitate de la München nu a avut un rezultat concret. Iar cel din acest an cu atât mai puțin.

Motto-ul Raportului preliminar al CSM 2018 a fost *"Pe marginea prăpastiei - și înapoi?"* pentru că organizatorii au identificat corect principalele amenințări la adresa ordinii internaționale: tensiunile dintre SUA și Coreea de Nord, cele dintre Iran și Arabia Saudită, instabilitatea din Orientul Mijlociu, tensiunile dintre NATO și Rusia, conflictul din Ucraina, expansiunea chinezească în Marea Chinei de Sud, riscul renunțării la Tratatul INF și la alte tratate de control al înarmărilor, riscul războiului ciberbetic, amenințarea continuă venită din partea islamiştilor jihadiști. Răspunsul la întrebare a venit din partea postului german de radio Deutsche Welle, la încheierea conferinței, tot sub forma unei întrebări: *"Conferința de Securitate de la München – sfârșitul diplomației?"* Plecând de la ideea că CSM reflectă starea curentă a lumii și de la constatarea că evenimentul din acest an a fost marcat de acuzații reciproce, deci exact polul opus al unei colaborări sau măcar al înghețării diferendelor, se poate trage concluzia că ne putem afla la un pas de un conflict major? Cu certitudine, ne aflăm în plină incertitudine.

Deutsche Welle a conchis fără rețineri că, după trei zile de declarații contradictorii, izolate și ireconciliabile, un lucru pare foarte clar: toate indiciile converg spre o continuare conflictuală și că diplomația a ajuns la capătul drumului. Cel mai evident acest lucru a fost chiar în ultima zi a CSM, când premierul israelian Benjamin Netanyahu, ministrul de externe iranian Mohammad Javad Zarif și ministrul de externe saudit Adel bin Ahmed Al-Jubeir au schimbat învinuiri reciproce. Și cum Wolfgang Ischinger, președintele CSM, afirma că conferința oficială este doar vârful iceberg-ului, ne dăm seama ce zace în adâncuri!

La Conferința pentru Securitate de la München din acest an au participat mai mult de 30 de șefi de state și guverne și peste 100 miniștri de externe și ai apărării. Printre cei marcanți s-au numărat Jean Claude Juncker – președintele Comisiei UE, Antonio Guterres – secretarul general al ONU, Theresa May - premierul Marii Britanii, Sebastian Kurz – cancelarul austriac, Benjamin Netanyahu – premierul israelian, Petro Poroshenko – președintele ucrainean, Mark Rutte – premierul olandez, Mateusz Morawiecki - premierul polonez, Haider al-Abadi – premierul irakian.

La nivelul ministerial au fost prezenți James Mattis - secretarul american al apărării, Herbert McMaster – consilierul președintelui SUA pentru Securitatea Națională, John Sullivan – secretarul adjunct al apărării, Dan Coats – directorul Informațiilor Naționale, Jens Stoltenberg – secretarul general al NATO, Federica Mogherini – înaltul reprezentant pentru afaceri externe al UE, Serghei Lavrov – ministrul rus de externe. Delegația rusă a fost cea mai numeroasă anul acesta.

Au existat mai mult de 30 de grupuri de discuții și peste 1.000 de discuții bilaterale. Atenția a fost centrată pe viitorul politicii externe și de apărare a UE, pe starea relațiilor trans-atlantice, pe amenințarea la ordinea liberală (de fapt, post-modernistă) internațională, pe situația politică din Orientul Mijlociu, pe amenințarea jihadismului islamic și pe controlul înarmărilor.

Deci, participare și preocupări serioase!

Concluzia.

Rezultate palpabile ale Conferinței pentru Securitate de la München? Zero.

Își vor modifica marile puteri și puterile regionale obiectivele geo-strategice ca urmare a discuțiilor de acolo? Nu.

În urma desfășurării lucrărilor, va fi anul acesta mai sigur? Nu.

Din câte rezultă, Conferința pentru Securitate de la München este mai degrabă o platformă utilă pentru învinuiri reciproce și declarații. Interesantă și mai ales semnificativă mi s-a părut cea a lui Sigmar Gabriel, adjunctul lui Angela Merkel, potrivit căreia Germania refuză să își crească cheltuielile destinate apărării la nivelul de 2% convenit între țările membre NATO, bazându-se pe apărarea comună a UE. Hmmmmmm.... Care apărare comună? Care Uniune Europeană?

Asta în condițiile creșterii incertitudinilor și riscurilor din vecinătatea imediată a Uniunii Europene și a creșterii de către Rusia a cheltuielilor militare.

Așteptăm și propriul raport final al Conferinței pentru Securitate de la München – 2018, da nu cred că va fi necesară o revenire asupra celor scrise mai sus.

Perit-au trolii pro-Kremlin?

**Nicolae ȚIBRIGAN*

Acum câteva zile, pe site-ul think tank-ului Center for European Policy Analysis (CEPA) fusese publicată o analiză semnată de Corina Rebegea (fellow-in-residence) despre dispariția trolilor pro-Kremlin din mediul de socializare Facebook de limbă română și migrația acestora spre rețele sociale alternative – VK (VKontakte). „Aceasta pare să facă parte dintr-o migrație mai largă de pe Facebook pe VK, răspândită la nivel mondial de către diverse grupări de extrema dreaptă, naționaliste și anti-occidentale”, se mai spune în analiză, ceea ce bineînțeles m-a determinat să pun întrebarea „Perit-au trolii pro-Kremlin de pe Facebook?”, parafrazându-l pe cunoscutul istoric român. Și dacă da, de când au început să piară? De ce? Ce s-a întâmplat cu ei după imigrarea pe VK? etc. Acestea fiind doar câteva întrebări la care voi încerca să găsesc răspunsuri plauzibile.

Trolul favorit

Nu știu cum voi, dar eu mi-am găsit trolul preferat. E unul dintre mulțimea de anonimi exaltați de pe Facebook și-și spune Alexe Fedot (uneori

**Nicolae Țibrigan este licențiat în Sociologie la Universitatea din București, absolvent al masterului de Studii de securitate din cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București. În prezent este înscris la Școala doctorală de Sociologie. Începând cu 2013 devine asistent de cercetare la Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I.C. Brătianu” al Academiei Române.*

Alexe Fedot shared his post to the group: NU VREM SA LUPTAM IMPOTRIVA RUSILOR!
August 5, 2017 · 🌐

Postarea lui Alexe Fedot pe grupul NU VREM SA LUPTAM IMPOTRIVA RUSILOR

Sursa: Facebook

și Алексей Федотов). Despre el nu avem cum să cunoaștem prea multe, decât că ar avea reședința în Moscova (ar mai vrea el) și că folosește adresa alexe.fedot@yandex.ru pentru a se loga și a-și rostogoli minciunile, dezinformările și memeurile caraghioase pe grupuri de discuții.

Temele sale predilecte gravitează în jurul a câtorva „adevăruri alternative prefabricate”: statele europene sunt controlate de sionismul internațional, al treilea război mondial e inevitabil, Rusia va fi invadată de „stăpânii lumii”, Putin nu face altceva decât să se apere, Rusia – stavilă împotriva expansiunii globalismului american etc.

Toată această logică simplistă și caducă: „Imperiul răului” (SUA) vs. „Rusia antimasonică” (personificată prin Pu-

tin), precum și limbajul agresiv, cu narațiuni xenofobe și antisemite l-au aruncat pe Fedot la coșul de gunoi al Facebookului. Pentru a evita numeroasele blocări primite din partea altor utilizatori, trolul nostru începu-se să utilizeze „tehnica print screen-ului”. Mai exact, orice postare de-a sa raportată și blocată de Facebook, era copiată în print screen și urcată din nou sub formă de imagine, dar de data aceasta însoțită de link-uri către alte postări și articole de pe Sputnik.md, RT, ActiveNews.ro, Nationalisti.ro etc.

Dacă la început noua tactică a lui Fedot dădea roade, totul s-a sfârșit odată implementarea algoritmului pentru a combate fenomenul de hate speech pe Facebook. Practic, algoritmul depista cuvinte-cheie care „nu respectă standardele comunității” Facebook, urmând mai apoi ca postarea/contul să fie blocat până la verificări ulterioare.

Noul algoritm i-a scos din pepeni pe trolii și postacii pro-Kremlin din România, mai ales pe Alexe Fedot, care se tot plângea pe pagina sa că este blocat pentru folosirea unor termeni injurioși la adresa evreilor.

Ce-a făcut Fedot? A „emigrat” pe rețeaua VK sub același nume – Alexe Fedot. Chiar dacă aici are un număr mai mic de prieteni (circa 120) față de cei 1278 de pe Facebook, aici Fedot este liber să aducă injurii la adresa evreilor, masonilor și „Noii Ordini Mondiale” pentru că poate și pentru

Viziunea lui Alexe Fedot despre SUA (Barack Obama) și Rusia (Putin)

Sursa: Facebook

Alex Balan

...

Unii stau blocați 30 de zile la Fb dar nu vor să facă cont la Vk din cauza că-i rusească, ce debili, preferă cenzura jidovească decât libertatea oferită de această rețea

Mihai Fandel

...

În ultima vreme FB parca este făcut special pentru a-ți toca nervii și răbdarea. S-a instituit un nou nivel de cenzură, cu mult mai parsiv decât tot ce fusese până acum.

*Exemple de comentarii pe VK încurajate de promotorii dezinformărilor pro-Kremlin
Sursa: VK*

ona cât de puțin despre posibilitatea controlului acestei rețele de către serviciile secrete rusești.

„Bine ați venit pe strada noastră”, pare că spun omuleții verzi ai lui Putin interesați să-i monitorizeze pe „rebelii” români și grupurile lor de discuții de pe VK. Aceștia sunt atât de naivi, încât neglijează toate relațiile controversate legate de această platformă de socializare: de la nerespectarea drepturilor de autor (filme, documentare și muzică piratate), coordonarea unor atacuri cibernetice DDoS, și până la oferirea unui control direct guvernului rus. Trecutul VK este tot atât de controversat ca și povestea fondatorului Pavel Durov – omul FSB-ului.

că VK e un fel de „Est Sălbatic” al platformelor de socializare. Problema e că postările sale au un impact insignifiant.

Aici Fedot se plânge ori de câte ori este raportat și își „alimentează” contul de Facebook cu diverse memeuri create de „prietenii de suferință”, sau chiar direct, de laboratoarele de propagandă ale Kremlinului.

VK – „viviera” trolilor și a gunoierului informațional

„Revolta trolilor pro-Kremlin” fusese anunțată în octombrie 2017 chiar pe site-ul de propagandă Sputnik.md, când tot mai mulți utilizatori blocați pe Facebook puteau să refuleze liber pe VK orice tip de frustrări, unele sfidând chiar bunul simț și logica elementară. Totul în numele „libertății de exprimare” și împotriva „societății deschise” (deși mă îndoiesc ca aceștia să fi citit măcar o pagină din „Societatea deschisă și dușmanii ei” de Karl Popper).

Aceștia se plâng că Facebook s-ar afla sub controlul direct al CIA și SRI, și că singura soluție ar consta în „migrarea în masă” a tuturor utilizatorilor ce vor să „discute” liber pe VK, fără a menți-

Conform noului decret, Kremlinul interzice VK să divulge orice colaborare cu serviciile secrete, obligând platformele de socializare (Telegram, VK sau altele) să le ofere acces la distanță. De asemenea, decretul interzice în cadrul acestor operațiuni utilizarea de softuri și programe care nu se află pe teritoriul Federației Ruse.

Ceea ce trebuie să știți e că atunci când vă faceți un cont pe VK, vă expuneți unor pericole imaginabile. Toate datele dvs. personale vor fi stocate în servere accesibile direct silovnicilor lui Putin. Și atunci să nu vă plângeți că vi s-au infectat calculatorul sau smartphone-ul.

Tactici ale Kremlinului

Ce-și propun trolii pro-Kremlin, dospiti în „viviera” VK? Nimic altceva decât să-și „încarce bateriile” și să-și „alimenteze” contul de FB recent deblocat cu conținut dezinformator, conform rigorilor însușite pe VK. Avantajul pentru trolie e că noua platformă îi pune în legătură directă cu „mecanismele Kremlinului”, învățând astfel direct de la sursă noi tehnici și narațiuni de propagandă. Tot de aici, unii din ei pot fi „recrutați” online în vederea demarării unor campanii de sprijin, dezinformare sau propagan-

dă în limba română pentru publicul din România și/sau R. Moldova.

Nu putem momentan enunța un număr aproximativ de utilizatori pe VK vorbitori de limbă română. Chiar dacă datele de pe Alexa sugerează că VK este cea mai accesată platformă de socializare din Rusia (depășind Odnoklassniki), situându-se pe locul 14 mondial după trafic (din Top 500 site-uri) cu 460 milioane de conturi, algoritmii de calcul diferă, iar datele sunt irelevante în aceste condiții.

În regiunea Mării Negre, VK a pierdut din clasamentele de popularitate mai ales în Ucraina (după interdicția rețelelor sociale rusești ca parte a sancțiunilor economice), în R. Moldova și Estonia, unde VK deține locul 4, în România și Letonia locul 5 și locul 7 în Lituania. În Germania și Statele Unite, VK e situat pe locurile 9 și respectiv 96.

Utilizatorii din România ar reprezenta aproximativ 1.4% din total, ceea ce în cifre nominale ar fi echivalent cu 6,4 milioane de conturi – o cifră controversată în condițiile în care la o simplă căutare pe VK nu poți descoperi decât circa 2 500-3000 de conturi din România și că mulți dintre aceștia nu sunt vorbitori de limbă rusă. Mai mult, n-au cum să existe milioane de conturi din România pe VK în condițiile în care acest site nu intră nici măcar în clasamentul top 50 cele mai vizitate site-uri ale internaților români.

În loc de concluzii...

Trolii pro-Kremlin din România și așa-numiții „utilizatori convinși” (sau „idiotii utili”) nu dispar în urma blocărilor repetate de pe Facebook. Ei își clonează conturile pe rețele alternative, cum ar fi VK. Dacă aveți un trol preferat care a devenit cam „inactiv” în ultimul timp, nu desepărați. Cel mai probabil că-l veți găsi înfuriat pe VK. Așa i-am descoperit și pe Alexe Fedot, Beatrice McCartney și alții. Nu cred că toți aceștia s-au reunit într-un „centru al excelenței” în trolling și nici că ni se pregătește o „vendetta” specială din partea Kremlinului și a trolilor supărați. Lucrurile stau mult mai simplu.

Dacă vom citi printre rânduri toate motivele din cauza cărora trolii și convinșii au „migrat” temporar pe VK, vom constata doar regrete și indignări. „Revolta” lor pare mai degrabă o autoizolare de la un „ocean” (FB), cu resurse practic inepuizabile, la un „acvariu rusesc” (VK) cu peștișori mici, dar care-ți oferă posibilitatea să arunci undița de câte ori vrei sau să utilizezi și dinamita. Rezultatul va fi unul sub orice așteptări: până în 10 like-uri și circa 100 de prieteni care oricum împărtășesc aceleași idei. „Pe VKontakte am întâlnit oamenii care încă mai doresc să gândească cu capul din dotare și care încă mai țin ridicat drapelul BUNULUI SIMT și al NORMALITĂȚII! CE POATE FI MAI MINUNAT?”, declara trolul Cristy Mc într-un material de propagandă de pe Sputnik. Să nu uităm că „normalitatea” lor pe FB era să instige la ură, să distribuie memeuri xenofobe, antisemite și chiar rasiste, sau să rostogo-

lească materiale propagandistice. Acum pe VK au acest drept, dar și-au pierdut fanii. Ce vor alege până la urmă?

Pentru fiecare din ei, conturile de FB au rămas un „Paradis” din care au fost izgoniți, dar asta nu înseamnă că nu se vor întoarce.

Nu de „conservarea” lor pe VK ar trebuie să ne

îngrijorăm, ci de capacitatea acestora de a se întoarce pe FB sub alte pseudonime cu noi materiale de propagandă pro-Kremlin și dezinformări preluate direct „de la sursă”. De Deepfake ar trebui să ne îngrijorăm, nu de dispariția trolilor pro-Kremlin. Urmează să vedem.

Până atunci așteptați-i, criminalii în serie întotdeauna se întorc la locul faptei.

Proiectul Scorpion francez

Proiectul Scorpion francez a început chiar mai devreme decât celelalte proiecte Scorpion din SUA, Germania și Regatul Unit, acest proiect a început în anul 1996, odată cu încheierea unui contract între Direcția Generală pentru Arme și compania Thomson CSF (acum Thales), pentru un nou echipament, denumit, atunci, echipament de luptă și debarcare, care "îi va oferi soldatului o capacitate de luptă îmbunătățită".

Sistemul a fost testat doi ani, apoi în anul 2001, DGA a invitat firmele Sage, GIAT și Thales să participe la acest proiect, în martie 2004, firma selectată, Sagem, a primit contract pentru sistemul denumit felin 1 care are 24 kg și include armament individual, muniții, sursă energetică pentru 24 de ore, alimente, apă și alte provizii. Fiecare soldat va fi echipat cu radio (voce și date)/GPS, sistemul felin mai cuprinde un computer portabil, haine de luptă, casca balistică care este dotată cu ochelare de vedere, sistem optronic cu intensificator de lumină, aparat de fotografiat și două ecrane LED, fiecare de 3 cm², iar la banda de susținere este dotată cu un osteofon (sistem electroacustic care transmite sunetele exterioare în urechea internă prin intermediul sistemului osos al capului).

Arma individuală de bază era Pușca de asalt a fabricii de arme din Saint-Etienne (FAMAS - Fusil d'Assault de la Manufacture d'Armes de Saint-Etienne), care este model GIAT F-1 calibru 5,56 mm, sau GIAT F2 calibru 7,62 mm. Fabrica de arme din Saint-Etienne s-a închis în anul 2002, după ce a produs mai mult de 400.000 de arme, care sunt acum stocate sau folosite de Garda națională și unitățile de poliție.

În anul 2014 Ministerul Apărării francez a organizat licitație pentru 90.000 de puști și carabine, în vederea dotării armatei franceze, iar în august 2016, s-a anunțat că a fost selectată pușca HK416F, care prin achiziția anuală a câte 16.000 de bucăți, vor înlocui arma FAMAS, numărul total achiziționat, de puști Koch HK416F(F - versiune franceză), va fi de 90.000 - 102.000

Armele sunt dotate cu aparate de vedere pe timp de zi și de noapte, care au capacitatea de a transmite digital în timp real, obiectivele vizualizate, prin intermediul rețelei de comunicații. Sistemul video îi permite soldatului să vada și să execute foc "după colț".

Proiectul Scorpion cuprinde și dezvoltarea și fabricarea de transportoare și mașini blindate pentru cercetare și infanterie acestea fiind :

- Griffon VBMR (Mașini Blindate Multi rol;
- Jaguar EBRC, vehicul pentru recunoaștere și cercetare prin luptă.

În cadrul proiectului Scorpion vor fi livrate armatei franceze, în perioada 2018 - 2025, 1.722 de transportoare Griffon și 248 mașini de luptă Jaguar EBRC, primul în anul 2020, iar apoi până în anul 2025, încă 125 de asemenea vehicule.

Prezentat de Cornel VAIDA

Proiectul Scorpion german

Încă de la sfârșitul războiului rece, sarcinile forțelor armate germane (Bundeswehr) s-au schimbat de la simpla apărare a teritoriului de stat al Republicii Federale Germania și a statelor aliate la misiunile internaționale cu și fără mandat ONU.

Proiectul Scorpion german, intitulat Infanterist der Zukunft- IDZ (Infanteristul - soldatul - viitorului), este programul de modernizare german pentru infanterie și servește pentru îmbunătățirea echipamentului personal de luptă al infanteriei din Bundeswehr. Responsabilul sistemului de ansamblu a producătorilor de elemente, ale proiectului pentru infanteria viitorului, este producătorul pentru tehnică de apărare Rheinmetall din Bremen, iar din anul 2012, sistemul este cunoscut sub denumirea "Gladius" (Sabie - în limba latină) și este destinat acțiunilor militare, operațiunilor de menținere a păcii și umanitare în orice condiții de teren sau zone. Dotată cu acest sistem infanteria germană, are capacitatea de a rezista cu succes amenințărilor care sunt impuse de războiul simetric sau asimetric, pentru a putea răspunde provocărilor atunci când operează în teren accidentat sau urban, în întuneric, vizibilitate slabă și condiții climaterice neobișnuite.

Sistemul este modular, componentele individuale sunt proiectate și pentru ca echipa (grupa)

de infanterie să poată atinge standardele de performanță atunci când efectuează diverse sarcini operative, trebuie să fie reduse ca volum, cu greutate cât mai mică, consum energetic mic, flexibile și adaptabile la situațiile și cerințele misiunii.

Echipamentul este de culoare maro, și oferă protecție balistică de nivel 1, dar care poate fi extins până la nivel 4, soldatul este dotat cu binocular, Zeiss Zo 4x30 cu vedere optică, Zeiss 600 cu vedere termică, unitate de control al focului, alte sisteme se referă la posibilitate de a primi informații despre sarcina individuală a componentelor echipei, de comunicare, schimb de date în cadrul structurii de bază și la următorul nivel de comandă, "inteligența artificială" este compusă din: radio Squqd (date și voce simultan), computer, două baterii Li-ion (rezistente 24 de ore - o zi de luptă), receptor GPS, busolă magnetică digitală, cască monocular Vision 2ST, căști de comunicare cu funcții de protecție împotriva zgomotelor, ochelari de noapte cu intensificatori și modul pentru imagine termică și afișaj de poziționare. Stația radio individuală a soldatului, are procesor de comunicare, cu trei interfețe, astfel că vocea este transmisă în mod duplex, membri echipei pot vorbi și aculta simultan. Pe afișajul OLED de 800x600 pixeli, se primesc informații despre situație prin simboluri tactice, pe hărți, schițe, imaginii aeriene sau fotografii. Membrii echipei sunt marcați permanent pe o hartă.

Șeful de echipă (grupă) are un radio VHF și un computer portabil. Vehiculul echipei permite acesteia integrarea în operațiuni de rețea prin linkul vehiculului.

Arma individuală este Pusca de asalt AG 36 A2 calibru 5,56 mm, iar o echipă (grupă) formată din zece militari mai are în dotare o mitralieră MG4, calibru 5,56 mm, pistol Geanina 12,7 mm, armă antitanc Panzerfaust 3.

Prezentat de Cornel VAIDA

România - subiect sau obiect al geopoliticii ? "Lista lui Severin" pe înțelesul tuturor

Autor: Adrian SEVERIN

Editura: Compania

Referindu-se la această carte, autorul scria în "Cuvânt înainte": *Procedând la recitirea celor scrise de mine de-a lungul timpului, am selectat un număr de șaiszeci și șapte de texte și am încercat să le dispun pe teme, într-un corpus unitar. Cu acest prilej am observat că unele analize necesitau explicații suplimentare. De asemenea, se impuneau dezvoltări ale unor teze expuse sumar la momentul scrierii, completări cerute de mersul evenimentelor, adăugarea unor note pe teme complementare, continuarea evenimentelor, continuarea prognozelor deja confirmate dar, prin acesta chiar, epuizate. Am trecut la lucru căutând, dincolo de variabilitatea întâmplărilor concrete, constantele cu semnificație istorică și dezvoltarea textelor inițiale prin glose sau prin elaborări adiționale. Dintr-o dată, în fața mea s-a conturat o imagine pe care nu o conștientizaseam inițial - cel mult o intuiseam vag. Era imaginea programului perfect articulat de distrugere a unei națiuni - națiunea română. O națiune prea mare pentru o lume atât de "mică". Intenționat sau nu, Vestul și Estul își dăduseră, în fapt mâna pentru a transforma România din subiect în obiect al geopoliticii și, prin urmare, din subiect în obiect al istoriei."*

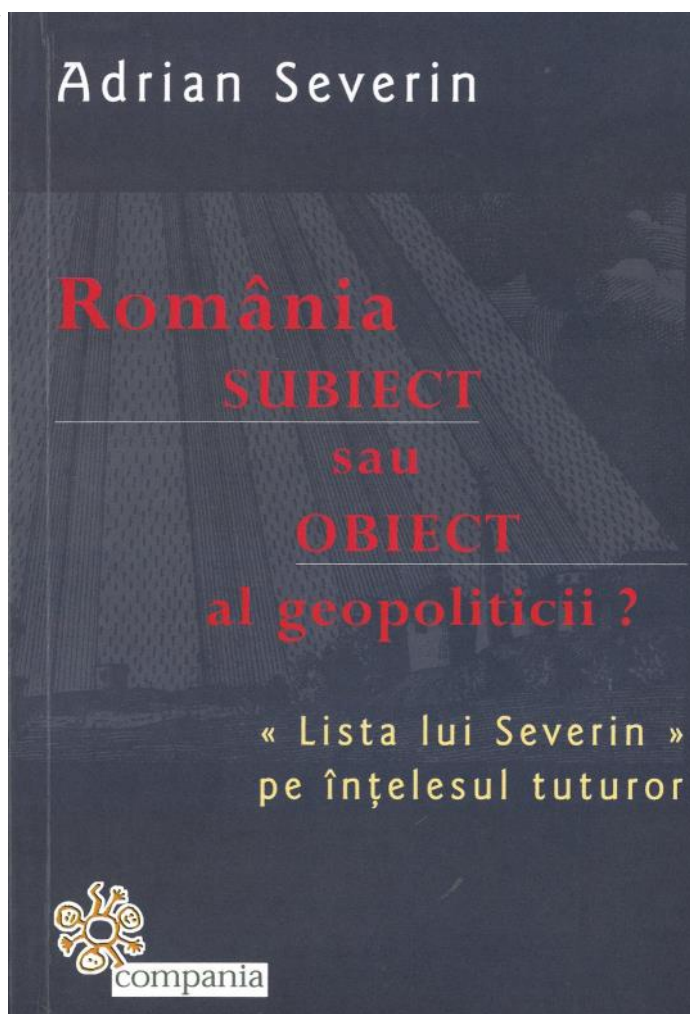
Folosind putere de convingere a exemplelor, cartea ilustrează modul în care Occidentul a transformat România, folosind mecanismul prin care un hegemon își impune un plan politic prin intermediul unor vârfuri ale politicii românești și ale unor ONG-uri.

"România de azi nu (mai) este o democrație națională, ci o ordine neofeudală, care a fărmărit țara într-o sumă de baronate, de oligarii sau de grupuri de interese locale și a transformat cetățenii în iobagi, în supuși ai unor potenți parohiali. Potenții abuzivi aflați la cârma respectivelor baronate, la rândul lor, au acceptat ori chiar au căutat arbitrajul corupt și

coruptibil al unei conduceri centrale formate din «principi fără țară». În ceea ce-i privește pe cei din urmă, spre a-și păstra statutul și a-și perpetua sistemul de privilegii garantat de el, aceștia au «închinat» teritoriul asupra căruia domnesc (dar pe care nu-l guvernează) străinătății, respectiv noilor imperii european și euroatlantic. Protecția externă (evident, generos compensată prin cedarea atributelor suveranității statale, dar și a controlului direct asupra celor mai strategice active/resurse autohtone) este menită să descurajeze sau să contrabalanseze contestările interne.

În atare context și în atari condiții, națiunea a devenit un teritoriu, poporul - o populație, statul - o colnie, cetățeanul - un șerb, iar democrația - o impostură"- afirmă autorul !

Prezentată de Cornel VAIDA

SIPRI - ANUARUL 2017

Armamente, dezarmare și securitate internațională

Anuarul SIPRI analizează evoluții, în domeniile de armamente, dezarmare și securitate internațională în anul 2016, iar anexele conțin problemele referitoare la punerea în aplicare a acordurilor de verificare al armamentelor, de dezarmare și o cronologie a evenimentelor din cursul anului 2016, în domeniul securității și controlul armelor, cheltuielile, transferurile internaționale de arme, producția de armament, forțele nucleare și conflictele armate.

Anualul SIPRI, a avut prima apariție în anul 1969, ajungând la ediția cu numărul 48.

Anul 2016 este considerat un an de progres, care ar putea aduce o schimbare importantă în domeniul negocierilor privind neproliferarea și dezarmarea nucleară. Ca o realizare majoră este considerată adoptarea, de către Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite, a unei rezoluții care să conducă la eliminarea armelor nucleare, rezoluție care are la bază un raport elaborat de un grup de lucru, constituit în acest scop, care a recomandat convocarea unei conferințe internaționale, la care să poată participa toate statele, pentru începerea negocierilor privind interzicerea obligatorie, din punct de vedere juridic, a armelor nucleare, care să ducă în final la eliminarea lor.

Adunarea Generală a votat, de asemenea, înființarea unui grup de pregătire, la nivel înalt, care să se întâlnească la Geneva, pentru două sesiuni, de câte două săptămâni, prima în anul 2017, a doua în 2018, care să ia în dezbateră și să facă recomandări, privind principalele elemente ale viitorului tratat nediscriminatoriu, multilateral, eficient internațional, care să interzică producția de materiale fisionabile pentru arme sau alte dispozitive explozive nucleare.

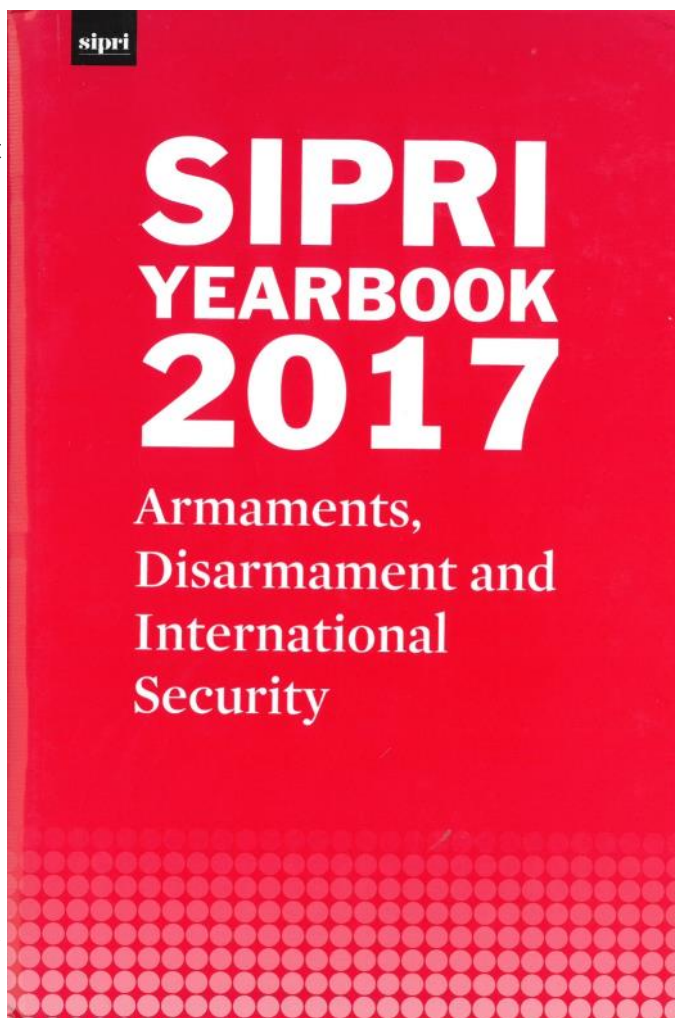
O altă chestiune importantă, tratată de SIPRI 2017, se referă la securitatea internațională privită prin prisma deplasării forțate de populație. În anul 2016, deplasarea forțată a continuat să fie o provocare majoră pentru securitatea umană, mai ales în Africa și Orientul Mijlociu, care

împreună găzduiesc peste două treimi din populația lumii strămutate, astfel că în ultimii ani numărul persoanelor strămutate cu forța a ajuns la peste 60 de milioane de locuitori, principalul motiv al acestei crize, de deplasare, îl constituie conflictele armate.

Este discutat, în cadrul anuarului SIPRI și noul cadru privind dezvoltarea durabilă și menținerea păcii, autorii apreciază că deși conceptul de prevenire a conflictelor, rămâne încă o aspirație, mai multe evoluții din anul 2016, pot fi interpretate ca investiții sigure în susținerea eforturilor pentru pace și pentru implementarea căilor pentru pace.

SIPRI 2017, analizează și unele dintre subiectele emergente ale securității globale, cum ar fi rolul femeilor privind pacea și securitatea, precum și legăturile dintre schimbările climatice și conflictele violente.

Prezentată de Cornel VAIDA

Corneliu PIVARIU - Director și Editor
Coordonator al Pulsului Geostrategic
Președinte-Director General INGEPO
Consulting

Autor al unor cărți privind informațiile strategice, terorismul și situația din Irak, al altor studii și articole pe probleme privind informațiile strategice și evoluții geopolitice actuale. Curs de securitate regională la Harvard University - Kennedy School of Government. Membru al Institutului Internațional de Studii Strategice -

Dumitru CHICAN

Ambasador, profesor universitar,
Director pentru Orientul Mijlociu la
Pulsul Geostrategic

O întreagă carieră activă în diplomația românească, cu misiuni permanente în numeroase țări arabe. Alte misiuni externe punctuale, ca emisar al Șefului Statului Român. Unul dintre cei mai buni cunoscători ai limbii, culturii și lumii arabe din România. Autor a numeroase lucrări și traduceri în și din limba arabă, publicate în țară și străinătate. Una din ultimele sale cărți, apărută în Emiratele Arabe Unite, a fost declarată cea mai bună apariție editorială a Târgului Inter-

Doctor **Octavian DUMITRESCU**
Director pentru zona extinsă a Mării
Negre la Pulsul Geostrategic.

Cornel VAIDA
Director INGEPO Consulting

“PULSUL GEOSTRATEGIC” - fondat de Corneliu PIVARIU în anul 2007

Buletin bilunar bilingv, editat de
INGEPO Consulting - Brașov

www.ingepo.ro; Tel: +4-0268 47 00 70

J08/2898/2006, CUI RO19298677/2006

Director și Editor Coordonator: Corneliu PIVARIU -

Editorial, Puncte de vedere: Corneliu PIVARIU

Actualitatea geostrategică mondială: Mihaiu MĂRGĂRIT, dr. Octavian DUMITRESCU

Situația din Orientul Mijlociu: Dumitru CHICAN, Corneliu PIVARIU, Edmond CHICANI,

Evoluții în zona extinsă a Mării Negre: dr. Dan DUNGACIU, dr. Octavian DUMITRESCU, Vladimir SOCOR

Orizont Economic: Dr. Dorian VLĂDEANU, Vladimir SOCOR,

Serviciile de informații și probleme de securitate: Mihaiu MĂRGĂRIT, Corneliu PIVARIU

Tehnologii și echipamente militare: Cornel VAIDA

Apariții editoriale: Cornel VAIDA

Traduceri din/în limba engleză: Prof. Mădălina GHEORGHECI, prof. Constanța COSTESCU

Tehnoredactare: Ionuț PARASCHIV

Tiparul executat de: S.C. YOLANS S.R.L. Brașov

ISSN: 1843-701X

Coperta: Sus: earth @purposespeaks.com
Jos: tehnos @sciencedaily.com

ABONAMENTE (un an - 12 numere)

Versiunea PDF prin e-mail = 1.198,00 RON/ 239,50 Euro/ 299,50 USD

Ediția tipărită = 1.255,20 RON/314,00 Euro/ 390,00 USD

În prețul abonamentului beneficiați gratuit de toate materialele suplimentare editate (Semnal, Comentarii, Suplimente și altele). Prețurile includ TVA, iar pentru ediția tipărită și taxele de expediție prin curier rapid (în România), Par-Avion în străinătate.

Abonamentele includ accesul la site-ul www.ingepo.ro unde pot fi găsite toate numerele publicate, începând cu Martie 2007 (peste 11.000 de pagini) și alte informații de interes.

Anunțuri - Publicitate

Anunțuri și publicitate în cadrul buletinului, pot fi inserate în spațiul disponibil, sau pe pagină/pagini separate.

Pentru detalii și eventuale alte condiții rugăm contactați Departamentul marketing,

la tel. 0268-470076 sau e-mail: office@ingepo.ro.

Ne rezervăm dreptul de a nu da curs unor solicitări care credem că nu corespund profilului acestui buletin.

Acest buletin nu poate fi multiplicat și reprodus fără acordul scris al INGEPO Consulting. Este permisă folosirea unor materiale sau citate cu păstrarea exactității și titlului original, precum și cu menționarea expresă a sursei.

Opiniile exprimate în articole prezintă punctul de vedere al autorilor, care își asumă deplina răspundere asupra conținutului, și nu reflectă în mod obligatoriu pe acelea ale INGEPO Consulting.

Parteneri:

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE
The independent resource on global security

Stockholm
Beijing
Washington

Academia Română

Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale (ISPRI)

World Security Network

NETWORKING A SAFER WORLD

ifimes

MEDNARODNI INŠTITUT ZA BLIŽNEJVZHODNE IN BALKANSKE ŠTUDIJE
INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MIDDLE-EAST AND BALKAN STUDIES

Russian International
Affairs Council

RIEAS Research Institute for
European and American Studies

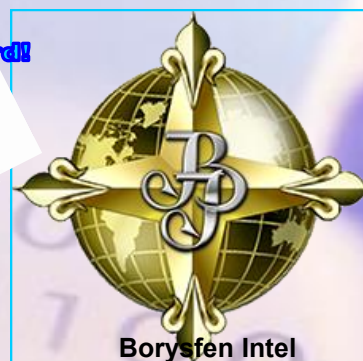
DIPLOMAT

MAGAZINE
By / For Diplomats
www.diplomatmagazine.nl

ISTAN

**Pulsul Geostrategic
este studiat și la Harvard!**

Pulsul Geostrategic a fost accesat, în ultima perioadă, în aproape 100 de țări (în ordinea numărului de accesări): România, SUA, China, Australia, India, Turcia, Spania, Iran, Siria, Israel, Rusia, Bangladesh, Germania, Moldova, Chile, Austria, Franța, Marea Britanie, Georgia, Azerbaidjan, Camerun, Venezuela, Argentina, Ucraina, Ungaria, Irlanda, Serbia, Armenia, Italia, Grecia, Liban, Qatar, Polonia, Filipine, Indonezia și altele.

Începând cu Decembrie 2010 **PULSUL GEOSTRATEGIC**
este înregistrat în catalogul internațional
INDEX COPERNICUS JOURNAL MASTERS LIST